

A MAGYAR TESTNEVELÉS MAI HELYZETE, TEENDŐK ÉS A JÖVŐRE NÉZVE FELVETETT KÍVÁNSÁGOK

Ankét a testnevelésről. — Tanácskozás a sportberuházások programjáról. — Az Országos Testnevelési Tanács memoranduma a kormányhoz a testnevelés anyagi szükségletei tárgyában. — Az iskolai testnevelés helyzete és a teendők. —
A M. kir. Testnevelési Főiskola.

BUDAPEST
STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ R. T.
1929.

Ankét a testnevelésről.

Az amsterdami Olympia tanulságainak megállapítása és a magyar sportélet fejlődéséhez szükséges elvek és teendők megbeszélése végett gróf Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter elnöklésével értekezlet-sorozat volt. Az első szeptember hó 11-én, kedden d. e. 11 órakor volt az O. T. T. tanács-termében, amelyen jelen voltak: gróf Klebelsberg Kuno, dr. Schwöder Ervin h. államtitkár és dr. Felicides Román min. tanácsos a minisztérium részéről, dr. Karafiáth Jenő elnök, pávai Mátyás Sándor társelnök, Demény Károly, Múza Gyula, Rapaich Richárd, Zuber Ferenc alelnökök, dr. Szukováthy Imre főtitkár, Ivánkovich Kálmán titkár és dr. Mártonffy Miklós szakelőadó az O. T. T. részéről, Stankovits Szilárd, Misángyi Ottó a M. A. Sz., Dinich Vidor, Brüll Alfréd, Csillag Miklós a M. B. Sz., Kankovszky Artúr, dr. Tibold Károly, Erdős Sándor a M. Ö. Sz. és Neidenbach Emil a K. I. S. O. K. képviselőjében. Kimentette magát dr. Moldoványi István, a M. A. Sz. ügyv. alelnöke.

Az értekezlet lefolyása a következő volt:

Klebelsberg Kuno gróf: Üdvözlöm a megjelenteket, akik ilyen szép számmal gyűltek egybe. Mielőtt a napirendre rátérnék, egy bejelentést óhajtok tenni: most írtam alá egy rendeletet arra vonatkozóan, hogy a középiskolás tanulóiifjúság is résztvehesen a felnőttek sportegyesületeinek versenyein, ha valamely sportágban kiválik és ha az iskolaorvos megállapítja, hogy a sportolás egészségére káros hatással nem lesz. (Élénk éljenzés.) Lehet, hogy lesznek idősebb tanárok, akik talán eleinte aggodalmaskodva fogadják e rendeletet, de a korszellem, véleményem szerint, hamarosan diadalmaskodni fog és az ellenvélemények is egykettőre el fognak csitulni.

Röviden körvonalazni óhajtom, hogy mi lesz ennek az értekezletnek a feladata.

1. Meghallgatom a szakférfiak jelentéseit az olympiai eredményekről és amennyiben nem eredmény, hanem eredménytelenség mutatkoznék, annak okairól.

2. A következő olympiára való előkészületek és tervek kerülnek szóba.

3. Minthogy az 1929/30. évi állami költségvetés összeállítása most van folyamatban, szükség volna arra, hogy az itt képviselt sportágak képviselői elmondanák, hogy e tekintetben mi volna a kívánságuk. Természetesen nem garantálhatom, hogy ebben az évben minden meg-

történhetik, azonban oly programot kell felállítanunk, amelyet azután fokozatosan megvalósíthatunk. Pontosán kell tudnunk, hogy mik a sportágak szükségletei ebben az országban és meg kell állapítanunk, hogy a Testnevelési Főiskola érdekében mit kell tennünk. Mint méltóztatnak tudni, a fiú-pedagógiumot leviszem Szegedre és így a Testnevelési Főiskola céljaira az egész szép Győri-úti palota rendelkezésre fog állni, sőt azt nagyobbítani is akarom, mert fonák volna, ha egy Testnevelési Főiskolának megfelelő gyakorlótere nem lenne. (Élénk éljenzés.) Azt kívánjuk, hogy a főiskola Európának egyik legszebb intézete legyen. Mindenesetre a magyar sportélet oly középpontjának kell lennie, amelyet más rokoncélokna is rendelkezésére lehet állítani, nemcsak a testnevelési tanárok képzésére.

Ezekre kérek a tisztelt megjelentektől tanácsokat. Talán valaki előbb ismertethetné az amsterdami olimpiai eredményeket.

Mártonffy Miklós dr. szakelőadó: Nagyméltóságú Miniszter Úr! Igen tisztelt Értekezlet! Excellenciád a megnyitó szavaiban úgy méltóztatott nyilatkozni, hogy az Amsterdami Olimpiai Játékok lezajlása után az ott szerzett tapasztalatok alapján célszerű reformokat óhajt megvalósítani a magyar sportélet egészséges további fejlesztése érdekében. Legyen szabad ezt a már előbb is közölt elhatározását igaz örömmel fogadni és különösen hálással üdvözölni azért, hogy az elhatározást az első lépés, a tett — a szakemberek véleményének a kikérése — minden késedelem nélkül követte. Ez a mai értekezlet példátlanul áll a magyar sport történetében és jogosult az a remény, hogy a hatásaiban el is éri a várt eredményeket.

Tiszteletteljes véleményem szerint a várható eredmény, két irányú reform keresztülvitele lesz. Az egyik cél a sport organizálásának további javítása, minden alkalmas talaj megmunkálásával. A másik minket, mint az O. T. T. IV. szakbizottságát közelebről kell hogy érintsen, mert — és ne tűnjék fel ez túlzásnak — azt hisszük, hogy ütött az utolsó óra, hogy el kell indulni a X. Olympian leendő sikeres szereplésünkhöz vezető úton. Itt az első lépés az, hogy össze kell foglalnunk azokat a szabályokat, amelyek a tervszerű előkészületeket organizálják és egyúttal azokat is, amelyek lehetővé teszik a szabályok betartásának célszerű ellenőrzését.

Hogy a jövő útjaira világíthassunk, nézzünk hátra, hogy miképen készültünk a IX. Olympiára.

A kiindulás négy évvel ezelőtt, a VIII. Olympia lezajlása után még az 1924. év folyamán történt. Ekkor kértük a nagyméltóságú minisztériumot, hogy a következő Olympia előkészületeihez és a részvételhez teremtse meg a biztos anyagi fedezetet a sportversenyek megadóztatása útján. 1925. év elején pedig felszólítottuk a szakszövetségeket, hogy dolgozzák ki azokat a terveket, amelyeknek az alapján négy szezonon keresztül az amsterdami olimpiára elő akarnak készülni és állítsák össze a szükséges költségekről az igényeiket.

Ily irányban a munkálatok meg is történtek és 1926 elejétől kezdve a beérkezett költségvetések alapján az Országos Testnevelési Tanács előterjesztéseire, a jóváhagyott előkészületi tervezetek alapján a minisztérium esetről-esetre ki is utalta a szükséges összegeket.

Az előkészületek nagy vonásokban a következők voltak:

A Magyar Athletikai Szövetség 1926/7 telén állította össze a leg-tágabb olimpiai keretet, amelybe azokat vette föl, akiknek 1926. évi formái reményt nyújtottak arra, hogy az egyleti trénerek szorgos felügyeletével folytatandó intenzív munka mellett az 1927. év első felében további haladást mutatnak fel. Ezek a versenyzők tehát továbbra is önálló tréninget folytattak, de a Szövetség bizonyos tekintetben már nagyobb figyelemben részesítette a versenyzésüket. Ezek közül állította össze a Szövetség 1927 nyarán az athleta-gyülekezeteket, amelyeken két-két héten át rendszeres elméleti és gyakorlati kiképzésben részesültek mindazok az athleták, akik ebből a tág keretből újabb fejlődést mutattak a tavaszi szezonban. 1927/8 telén — az őszi eredmények alapján szűkített keret — tornatermi gyakorlást végzett. Sajnos, itt már nagy nehézségek mutatkoztak, mert a fővárosban alig lehetett és csak nagy idővesztéssel tornatermet kapni. Az 1928. évi tavaszi versenyeredmények alapján tovább szűkítettett a keret és ennek tagjai az olimpiai fogadalom letétele után tréning és versenyzés tekintetében teljesen a Szövetség, illetőleg a szövetségi szakoktató intézkedéseinek vették alá. Maga a tavaszi versenyprogram úgy állítatott össze, hogy még az egyesületi versenyek is a fokozott olimpiai tréning céljait szolgálták és ennek a szisztematikus készülésnek a végén jött a válogatóverseny.

A többi sportágban a szövetségek, ú. m. a Magyar Birkózók Szövetsége, a Magyar Ökölvívó Szövetség, a Magyar Úszó Szövetség, a Magyarországi Testedző Egyesület Szövetsége és a Magyar Vívó Szövetség több-kevesebb eltéréssel ugyanezeket a programokat jelentették be és nyertek annak keresztülviteléhez a minisztériumtól anyagi támogatást. Részletekben: tág keret összeállítása (M. B. Sz., M. Ö. Sz., M. U. Sz.), rendszeres téli tréning (M. B. Sz., M. Ö. Sz., M. U. Sz., M. O, T. E. Sz, M., V. Sz., amely utóbbi szövetség ez alkalommal határozta el először közös tréning tartását), majd jött a keret szűkítése (M. B. Sz., M. Ö. Sz., M. U. Sz.), azután részben egyesületi, részben szövetségi versenyek szolgáltak próba gyanánt (utóbbiak M. U. Sz., M. E. Sz., M. Ö. Sz., előbbieik M. O, T. E. Sz., M. V. Sz.) és ezek alapján jött a legszűkebb keret megállapítása, fokozott közös tréninggel és gyülekezetekkel (M. V. Sz., M. Ö. Sz. stb.). Egyik-másik sportág az előkészületekbe beállított néhány nehéz nemzetközi mérkőzést (póló, ökölvívás).

Bár az O, T. T. úgy szóval, mint írásban számos ízben felhívta az egyes szövetségeket ezeknek az előkészületeknek a pontos keresztülvitelére, sőt közegei által személyesen is figyelemmel kísérte az egyes

fázisokat, természetes, hogy a szakirányításba semmi módon sem kívánt befolyjni. Az előkészületek módja tehát teljesen a szövetségek elgondolása szerint volt.

Az O. T. T. a IV. szakbizottsága útján ezalatt az adminisztratív teendőket végezte részben a Holland Olympiai Bizottsággal való érintkezés útján, részben pedig a majd kiküldendő magyar olympiai csapat elszállásolására szükséges és meglehetősen sok nehézségbe ütköző intézkedéseket tette meg. Mikor a nevezési zárlatok elértek, szintén a szövetségek előterjesztései alapján elküldte a nemzeti nevezéseket az egyes sportágakhoz, később az egyes versenyszámokra benevezte a személyeket is és a próbaversenyek után tett előterjesztések alapján a szükséges módosításokat is bejelentette a H. O. B.-nál.

Július 10 és 20 között a IV. szakbizottság állandó permanenciában volt, hogy döntsön a kiküldetésekre tett javaslatokról, illetőleg megtegye e tárgyban előterjesztéseit az anyagi fedezet kieszközlése iránt.

Meghallgattuk a szövetségek kiküldetési javaslatait, több ülésen át tartott megvitatás után, amelynél az alapos megfontolás tárgyát az athleták, úszók, evezősök megmérhető eredményei, a birkózók, ökölvívók, vízipólósok és vívók nemzetközi eredményei, illetőleg a megtartott próbaversenyek lefolyása, továbbá a tornászok, lovasok és vitorlások bejelentései képezték. Honoráltuk teljes mértékben a szövetségek kívánságait és a kiküldetés anyagi fedezetének engedélyezését teljes mértékben kieszközlöttük. így állítottatott össze a magyar olympiai csapat.

Az amsterdami magyar olympiai csapat által elért eredmény messze felülmulta az előző olimpiákon elért eredményeket. Mert míg pl. Párizsból 2 arany-, 11 ezüst- és 8 bronzéremet (107 pont) hoztunk haza, Amsterdamban az eredmény 8 arany, 15 ezüst volt (155 pont). De ennél még többet is elértünk. Minthogy az Olympiai Szabályzat 19. §-a úgy rendelkezik, hogy dísztablák készítenők, amelyekre minden versenyszám 6 első helyezettjének a neve bevésendő, a magyarok közül nemcsak a 8 arany- és a 15 ezüstéremet nyert versenyző neve fog megörökítettetni, hanem még 1 kardvívó, 5 törvívó, 4 birkózó, 12 tornász és 1 törvívónő neve is.

* * *

A kiküldetésnek az adminisztratív része a helyszínén, az igazán sok nehézség miatt nem lehetett kifogástalan, de szabadjon azt hinnünk, hogy különösebb kifogás mégsem emelhető. A Jekerstraati szállás, a Bakelspenzióbeli lakás, az ellátás megfelelő volt. A versenyzők magatartása sem ad feljegyzésre okul szolgáló alkalmat. Természetes, hogy ahol ennyi ember ellátásáról, ügyeinek rendbentartásáról kell gondoskodni, teljes megelégedés, ideális rend nem érhető el, olyan eset azonban, amely itt megemlést kívánna, nem adódott elő.

* * *

Amikor röviden előterjesztettem a históriáját a IX. Olympiára előkészüléseinknek, kritikai megjegyzésektől tartózkodni akartam. Az O. T. T. munkája a Közvéleményben általában túlnyomóan igazságos elbírálásban részesült. Másrészt azonban nem hallgathatok el egy-néhány egészen rövid megjegyzést, csak azért, hogy már most, a szövetségek megbízottjainak' előterjesztései előtt általánosságban rámutassak olyan tényezőkre, amelyeket a jövőben nagyobb figyelemben kell részesítenünk. Minthogy a mai értekezleten nem minden szövetség van képviselve, ezeket a megjegyzéseket egészen általánosságban teszem meg, de a jövőbeli még nagyobb sikerek érdekében kell hogy azoknak kifejezést adjak. Ilyenek volnának:

1. *Teljesen próbálatlan* sportágakban a kiküldetés elhibázott.

1. Olyan sportágakban, amelyeknél *nincs eredmény mérő* és amelyek *jelentős nemzetközi sikerekre* sem mutathatnak rá, szintén mellőzni kell a kiküldetést. Akik kisebb konkurenciákban nem állották meg a helyüket, azoktól a legerősebb világversenyen még kevésbé várható siker.

2. Csak olyan sportág jöhet a kiküldetésnél számba, amely *komoly és szakszerű előkészítésben* részesítette a versenyzőit. Még ilyen előkészület mellett is érhet csalódás, de akkor legalább az előkészítésnek megmarad a maradandó haszna az illető sportra. Előkészítés nélkül azonban semmi szín alatt sem jöhet siker, csakis fájó balsiker.

3. Vannak olyan sportágak, amelyekben *bizonyos sikert* is feltudtunk mutatni és a kiküldetés mégsem egészen indokolt, mert az illető sportágak itthon mindig csak második vonalban maradnak épen azért, mert a kiküldetés *alapos és rendszeres erőfeszítés nélkül is mindig bekövetkezett.*

4. Amely sportágaknál lehet *standardokat* felállítani, ott már a legtágabb keret összeállításához is *szigorúság* szükséges. A magas standardnál elért kisebb haladás nagyobb záloga a sikernek, mint az alacsony követő látszólag nagyobb fejlődés.

6. *Ahol nincs erőmérték, ott megfordítva a tágabb keretet minél szélesebb alapokra* kell felállítani. Ez az eljárás esetleg egészen váratlan fejlődéseket hozhat, az ismert jókat pedig feltétlenül többoldalúakká teszi, mintha mindig csak ugyanazokkal kell mérkőzniök. A legkülönbözőbb stílusú és természetű versenyzőkkel mérkőzés jó előiskola ahhoz a nehéz mérkőzéstömeghez, amely 15—20 különböző nemzetbeli versenyzővel szemben vár a kiküldöttekre.

7. *Sok nemzetközi mérkőzést* kell beállítani minden sportág előkészületi terveibe. A könnyebbekről nehezebbekre áttérve kell a versenyzők önbizalmát fokozni.

8. Azokban a sportágakban, amelyeknél *a bírák szava* 50%-ban is döntő, céltudatos politikával kell már most megkezdeni *baráti blokkok létesítését.* Ehhez azonban az is szükséges, hogy minél több nyelvtudó szakemberünk vegyen részt a kiküldött versenyzők kíséretében a nemzetközi versenyeken és a nemzetközi kongresszusokon is.

9. Meg kell találni a módját annak, hogy azok, akik komolyan számításba jöhetnek a kiküldetésnél, *foglalkozásukban a szükséges időre olyan beosztásokat nyerjenek*, amelyek a lelkiismeretes készülést lehetővé teszik. Ez áll a nemzetközi versenyekre kiküldetés idejére is.

10. Olyan sportágakban, amelyekben az *utódállamok elismerten erősek*, csak akkor vegyünk részt az Olympian, ha a siker biztosnak látszik. Az ilyen vereség nemcsak fájdalmas, hanem egyúttal politikailag is káros.

11. Végül minden fejlődésnek és ezzel minden további olympiai sikernek alfája és ómegája a *magyar sportélet alapjainak a szélesítése*. Ez nem új gondolat, azt tudom, de sohasem hangoztatható eléggé. *Iskolai testnevelés, leveteképzés, trénerképzés, tanárképzés, sportpályák, uszodák, a honvédség és más testületek sportbéli képzése és a vidék sportjának tervszerű és rendszeres kiépítése stb.* azok a tényezők, amelyek hivatottak a magyar sportot egyenrangú ellenfélle tenni más szerencsésebb országokéval. (Általános élénk helyeslés. Taps.)

Karafiáth Jenő dr. napirend előtt szót kérve, köszönetet mond Önagyméltóságának azért a bejelentéséért, hogy a középfokú iskolák tanulóinak a felnöttek egyesületeiben való sportolását bizonyos feltételek mellett megengedte. Úgy érzi, hogy ez az intézkedés az egész magyar sporttársadalom háláját váltja ki.

Stankovits Szilárd mély hálájának és köszönetének ad kifejezést Öexcellenciájának ezért a meghívásáért, amelyet megtiszteltetésnek tekint. Az összes jelenlevők örömmel jöttek el, hogy előmozdítsák a testnevelés fontos ügyét. A miniszter úr kezdeményezéséből, e sportankét-sorozattól, a társadalmi sportszövetségek meghallgatásától igen sokat remél.

Ami az athleták amsterdami szereplését illeti, a közvélemény keveselte az egyetlen második helyet. A közvélemény sokkal többet várt, minthogy a sajtó túlságosan nagy várakozást keltett benne és így bekövetkezett a csalódás. Az athletáknak kétségtelenül legnehezebb helyzetük volt, mert nincsen egyetlen sportág a világon, amelynek tudományos kidolgozása, tréningrendszere olyan alapos volna. Mindenütt megtalálható az athletika, még a fél-kultúr országokban is, ezért igen nagy a nemzetközi konkurrencia. Hiába teljesítette mindenki kötelességét: az athleták kifogástalan sportszerű magatartásukkal, a vezetők az alapos előkészítés munkájával, hiába volt kitűnő az amsterdami gondozás, megfelelő az ellátás és lakás, hiába voltak az athleták jó erőben és egészségben, az eredmények mégis mélyen alatta maradtak a maximális teljesítményeknek, sőt voltak, akik teljes csődöt mondtak. Kitért rajtuk a *morbis olympicus*, amelynek különben más nemzetek fiai, a németek, olaszok, franciák közül is sokan áldozatul estek. Ez a betegség abban jelentkezik, hogy az idegrendszer a túlterhelés nyomása alatt épen a döntő pillanatban összeroppan és az illetőn erőt vesz valami ellenállásra képtelen hisztérikus állapot. Voltak athle-

ták, akik minden látható ok nélkül, azt lehet szinte mondani, hogy röhögtek, sírtak, üveges szemmel bámultak a világba, megszólításokra nem reagáltak és a versenyben azután eredményt elérni nem tudtak. Hogyan lehet a jövőben ennek elejét venni? Mindenesetre *több külföldi szerepléssel, nagy tömegek előtt való nyilvános versenyzéssel.* Ez azonban magában véve még nem elég. A hiba voltaképpen mélyebben gyökeredzik. *A baj lényege az, hogy a válogatást nem lehetett elég nagy tömegből végezni.* A gyógyszer tehát és erre vonatkozólag terjeszt elő Öexcellenciája elé kérelmet, az, hogy *kezdeményezni kell egy egészen nagyszabású és minden szóbajöhető korra és néposztályra kiterjedő testnevelési reformot.* Kétségtelen, hogy az elérendő cél, a felnőttek sportszeretetének felkeltése, tisztán iskolai oktatással vagy kényszereszközzel el nem érhető. Ehhez sok propaganda eszköz szükséges és ezek között a versenyek és különösen az olympiai játékok elsődrendű tényezők. Hangsúlyozni kell, hogy semmiféle verseny, még az olympiai játékok sem öncél, hanem csak eszköz a testnevelés előbbrevitelében. A propaganda annál könnyebb, minél alaposabb az iskolai testnevelési oktatás. Már az elemi iskolában is szerepelni kellene az atletika csiráinak, természetesen még csak játékszerűen. Ehhez szükség volna arra, hogy az osztott iskolákban, különösen ahol párhuzamos osztályok vannak, torna szaktanítói állások rendszeresíttessenek. A Testnevelési Főiskolát arra is alkalmassá kell tenni, hogy ilyen szaktanítók oktatásával foglalkozhassék. A középiskolák tanulóit két csoportba lehet osztani: 10—14 éves korban inkább osztályversenyek, a versengési vágy felkeltése legyen a cél, egyéni specializálódás nélkül, 15 éves kortól ezt tovább kellene fejleszteni és akik bizonyos standardot megütnek, azokat — amint az épen most közölt és örömmel tudomásul vett rendelet lehetővé teszi — át kell adni a társadalmi egyesületeknek továbbképzésre, természetesen a pedagógiai felügyelet biztosítása mellett. A felső iskolákban ezt a munkát kellene tovább folytatni. Sajnálatosul kénytelen megállapítani, hogy a főiskolai sportszövetség, amelynek hivatása volna a középiskolákból kikerült fiatalok testnevelésének továbbképzése, olyan sportpolitikát és olyan hatalmi politikát követ, aminek következtében állandóan összeütközésben van a többi sportszövetséggel. Fel kell erre hívnia Öexcellenciája figyelmét, mert a főiskolai szövetség mai működése sok gondot okoz mindazoknak, akik arra törekcsenek, hogy a magyar ifjúság keresztül menjen a testnevelés, egészen és akik szomorúan látják, mennyire bénítólag hat a főiskolai sportszövetség jelenlegi magatartása. A K. I. S. O. K. teljesítménye szintén nem teljesen megfelelő és nagyon gyökeres reform alá kellene vonni; ki kell ragadni a mai szemibürokratikus állapotából, amikor azt sem tudni, egyesület-e vagy szövetség, amikor nincsenek sporttelepei, hiányzik a társadalmi sportegyesületekkel való együttműködés-stb. Itt erős reform okvetlenül szükséges. A levante-intézmény is-reformra szorul. A sok rendgyakorlat helyett a sportágak valamenny-

nyíét művelni kellene. Azokat a leventéket, akik bizonyos standardot elérnek, különlegesen kellene kezelni, hogy így a levente-intézményekbe tömörült néposztályokból is ki lehessen válogatni a sport tekintetében kiválóakat.

A társadalmi sportszövetségek anyagi helyzete nagyon szomorú, az egyesületek által fizetett szövetségi tagdíjak nagyon csekélyek, a versenyeik jövedelméből kapott százalékok sem elegendők. A szövetségre pedig nagy feladatok hárulnak: továbbképző tanfolyamokat kellene fenntartani, vándortanítókat vidékre küldeni, előadás-sorozatokat tartani stb., mindezen azonban nincsen pénz. Az Országos Testnevelési Tanács általában jóindulattal kezeli az ügyeket, azonban sok a bürokratizmus eljárásában. Nagyon hasznos lenne, ha a szövetségeknek nagyobb fix összeget bocsátának rendelkezésre és csak évenként egyszer kívánnának jelentést és elszámolást, mert a mostani követelményeknek, amikor minden kis összeget külön kell kérni és mindenről külön elszámolni és jelentést készíteni, az amatőrökből álló szövetség alig tehet eleget. Az Országos Testnevelési Tanács reformjára is szükség van és a társadalmi szövetségekkel való kapcsolatát erősebbé kell tenni.

Nagy súlyt helyezne végül arra, hogy az a terv, amelyet a Stadion ügyében Öexcellenciája kezdeményezett, ne vétetnék le a napirendről bármilyen nehéz is a hely és az anyagi eszközök kérdése. A Stadion egyrészt a maga csarnokszerű, építészeti szempontból is szép megoldási tervével, szimbólum, másrészt azonban a tömegsport szempontjából nagy jelentősége és nagy gazdasági értéke is volna.

Klebelsberg Kuno gróf: Nagyon köszönöm ezeket az összefoglaló fejtegetéseket. Egy-két részletre szeretnék reflektálni. *Nem adtam fel a Stadion tervét és egyaránt fontosnak tartom a Stadion és Testnevelési Főiskola megalkotását.* A Stadion kérdésénél azonban bajok vannak; nem az összeg teszi a főnehézséget, hanem az áldatlan széthúzás, amely a hely kiválasztásánál jelentkezik. Ma az a helyzet, hogy ebbe a kérdésbe nemcsak a főváros, hanem azonkívül más minisztériumok is beleszólhatnak. Sajnos, egyelőre a hely megválasztására nézve dönteni nem lehet, azt hiszem, hogy nincsen meg ma az a mentalitás, amely az érdekelt tényezők akaratának összeegyeztetését tárgyi szempontból lehetővé tenné. A személyi tekintetek egymást paralizálják és a nagyfontosságú kérdés a meddő harcokban nem jut megoldáshoz.

Ezért került ma előtérbe a Testnevelési Főiskola kiépítése. *Az egész testnevelési oktatásnak a tengelye, hogy a tanárképzés megfelelő legyen.* (Úgy van!) Eddig csak a középfokú iskolák testnevelőiről kellett gondoskodni. Most az elemi iskolák 8 osztályúvá való kiépítésénél az elemi iskolába járó 13—14 éves tanulók testnevelési oktatóinak képzéséről a Testnevelési Főiskola esetleg szintén gondoskodhatik. Az ismétlődő iskolai tankötelezettségnek kiterjesztésével az ismétlődő iskolák tantervének keretébe bizonyos testnevelési gyakorlatokat szintén fel

lehet venni. Íme tehát a 8 osztályos elemi iskola tantervénel és a kiterjesztett tankötelezettségnél a testnevelésnek nagy terjeszkedési lehetőségei vannak. Kérem Schwöder h. államtitkár urat, keresse meg a kapcsolatot a népoktatási osztállyal és az Országos Közoktatásügyi Tanáccsal, hogy a testnevelés szempontjai a magasabb osztályok felállításánál kellően érvényesüljenek.

Megfontolandónak tartom, hogy a sportszerű nevelés az elemi iskolától kezdődően kiépíttessék, úgy valahogyan, mint Olaszországban, csakhogy azzal a különbséggel, hogy míg ott a fascista nevelésnek politikai tendenciája is van, ez nálunk teljesen kizártnék. A balilla-intézményt, amely céljaiban nagyjában megegyezik a mi cserkészetünkkel, politikamentesen mi is megcsinálhatjuk. A nagyobb olasz gyermekek a balilla-intézményből az avangardista szervezetbe kerülnek és akik ezt is sikerrel elvégezték, lehetnek csak fascisták. Ez a szervezet, politikamentesen, nálunk is figyelemreméltó. Néhány tanfelügyelőnek a balilla-intézmény kipróbálását már ajánlottam is.

Stankovits Szilárd elnök úr felvetette azt a gondolatot, hogy a teljesen osztott elemi iskolák részére a Testnevelési Főiskolának kellene tornaszaktanítókat képeznie. Szerintem a kérdés lényege az, vagyis attól függ az elemi iskolai tornaoktatás eredményessége, hogy a tanítóképző intézetekben a testnevelési tanárok megfelelőek legyenek. Kérem Schwöder h. államtitkár urat, hogy a VI. ügyosztállyal együtt vizsgálják át, kik tanítják a tornát a tanítóképző-intézetekben és milyen képesítésük van. (Közbeszólás: Legtöbb helyen nincs is képesített tornatanár.) Talán mindjárt hozzá tehetem, hogy szisztematikus összeállítást kellene kérni az összes tanügyi osztályoktól a tornatanárok előképzettségéről. (Helyeslés.) Nem kell szépíteni a helyzetet, ez régen általános hiba volt, nekem az a nézetem, hogy tisztán meg kell mondanunk, hogyan állunk.

Összefoglalásul tehát: a nyolcéves népiskola és az ismétlő iskola előkészítése most történik meg, a Közoktatási Tanáccsal tehát érintkezésbe kell lépni, hogy megfelelő testnevelési tanterv készüljön el; figyelemmel kell kísérni továbbá a tanítóképző-intézeti tornatanár képzés ügyét is.

A középfokú iskoláknál, mint mondtam, szintén kimutatást kellene készíteni a tornatanárokról. Megnézve a középiskolákat, látam, hogy a felszerelés javult, de a helyiségek sok helyen igen gyengék; szuterénben, egészségtelen helyen is vannak tornatermek. Tőrekedni kell arra, hogy ahol két-három középfokú iskola van, oda legalább egy testnevelési főiskolát végzett embert kell vinni, aki a helyi sportéletnek is vezetője lenne. Ezt mindennemű középfokú iskolánál, szisz! tematikus tárgyalások alapján, meg kell tenni. Így a testnevelés szemlélyi része nagy lépéssel jutna előbbre. Ahol a tornaterem nem megfelelő, ott fényképfelvételt kell készíteni, különösen akkor, ha a torna-helyiségek nagyon is gyatrák. Erre azért van szükség, mert különben semmiféle fedezetet nem tudunk kapni erre a célra, mert csak akkor

segítenek rajtunk, ha azt látják, hogy tornatermek tekintetében abszolút rossz helyzetben vagyunk és így okvetlenül segíteni kell.

A leventemozgalom dotálását a jövő héten beterjesztendő költségvetésnél a Testnevelési Alapról le akarjuk venni. (Helyeslés.) Ha így több pénz lesz, akkor a társadalmi sportszövetségek is nagyobb támogatáshoz juthatnak.

A főiskolai testnevelés ügye a legszorosabb összefüggésben van az egyetemi kollégiumok kérdésével. Célul tűztem ki, hogy amit eddig a külföldi kollégiumokra kaptam, azt jövőben a belföldi kollégiumokra fordíthassam. Évi 1,200,000 pengőt fordítanék erre a célra. Egy 420 ágyas óriási kollégium nyílik meg most Szegeden, amelynek szervezésével Bobula dr.-t bíztam meg, ezért küldtem ki őt előzően Amerikába is. Ha kellő számú kollégiumot sikerül felépíteni, akkor meg fogom kívánni, hogy az egyetemre csak az vétessék fel, aki valamelyik kollégium tagja. A kosztos házaknál lakó diákot sohasem kedveltem. Természetesen azok, akiknek szülei helyben laknak, itt tekintetbe nem jönnek. A nagy kollégiumokkal összekapcsolnám a főiskolai sportélet megfelelő kiépítését. Méltóztassanak ezzel a kérdéssel foglalkozni. Ruda Erzsébet, aki kunt járt az olimpiáson is, kérte, hogy lemeghessen Szegedre sportoktatónak e kollégium női tagozatába. E nagy kollégiumokkal az egyetemek testnevelési mozgalma jelentékenyen előbbrejutna.

Stankovits Szilárd: Öexcellenciájának a Stadionra tett nyilatkozatára szeretne reflektálni. Úgy tudja, hogy a főváros konkrét ajánlatot tett s közgyűlési határozattal lekötötte magát egy hely mellett. Ez része volna a sportparknak, sportligetnek és ezért rendkívül sajnálatos volna, ha ez a kérdés most lekerülne a napirendről. Minthogy úgy látja, hogy a szükséges eszközök előteremthetők, kéri a minisztert, ne vegye le a napirendről ezt a kérdést. Németország minden középnagy-ságú városának megvan a maga elég nagy Stadionja.

Megemlíti még, hogy a Magyar Athletikai Szövetségnek abból a fővárosi iskolából, amelyben eddig elhelyezést kapott, ki kell mennie és ezért is szükségesnek tartja *a sportszövetségek elhelyezésére egy központi épület emelését vagy vásárlását*. A szövetségek méltányos bért is fizetnének. A központi épület nagy költségmegtakarítást jelentene: a központi tanácsterem, központi telefon stb. révén. Megjegyzi még, hogy a Testnevelési Főiskola, amelynek tanulmányi tanácsában helyet foglal, mint ő látja, a szabadtéri sportokat kissé háttérbe szorítja.

Hangsúlyozza, hogy mennyire fontos, hogy a Testnevelési Főiskola végzett hallgatói rövid időn belül elhelyezkedjenek. Ez a jelentkezők színvonalának emelkedésével jár.

Klebensberg Kuno gróf: *Schwöder* h. államtitkár úr legyen szíves a végzetek névsorát a középfokú iskolák ügyosztályaival megbeszélni. Az alkalmazás lehetőségeire nézve a költségvetési osztály vezetőjével is érintkezésbe kellene lépni.

A Stadion kérdését nem vettem le a napirendről, de az lehetetlen,

hogy mindenki lekösse magát egy-egy terv mellett és ezt, mint utolsó szót akarja kimondani.

Múzsa Gyula: A Nemzetközi Olympiai Bizottság 1931-ben fog dönteni arról, hol lesz 1936-ban az olimpiász. Ha 1931-ig nem leszünk készen a Stadionnal, akkor minden reményünket elveszítjük, hogy az olimpiász hozzánk kerüljön. Kéri Őexcellenciáját, hogy ne kedvetlenedjék el és ne ejtse el ezt a nagyfontosságú kérdést.

Klebeisberg Kuno gróf: Eszemágában sincs a dolgot elejteni, de amíg a különböző hozzászólók mindegyike egyetlen, egymástól eltérő megoldást forszíroz, lehetetlen célt érni. Ha az animus cooperandi hiányzik a tényezőknél, ha mindenki megmásíthatatlan kijelentésekkel dolgozik, akkor eredményesen tárgyalni nem lehet. Okvetlenül lékeli szokni nálunk az embereknek arról, hogy egyetlen véleményhez hajthatatlanul ragaszkodjanak. Ha ez megtörténik, én szívesen hajlandó vagyok közvetíteni a különböző vélemények között.

Misángyi Ottó: A testnevelés eredményességének két feltétele van: az egyik a technikai (tréningrendszer, specializálódás), amely nálunk kiváló, a másik a kellő ránevelés. Ez nálunk hiányzik, mert míg külföldön a gyermekek szabad játszótereken nőnek fel, nálunk erre nincsen mód. Szerinte a tornateremnél is fontosabb a gyepes gyermekjátszóterek, a középiskolai sportterek létesítése. A vidéki elmaradottságon, szakembereink hiányán tanfolyamokkal lehetne segíteni. A téli sportolás fedett téli pályákat és a Stadion megteremtését kívánja meg. Sajnos, hogy nálunk testnevelési kultúra nincsen, csupán sportkiválóságaink vannak.

Dinien Vidor: A magyar birkózók kérését terjeszti elő, hogy a jövő olimpiászon még sikeresebben szerepelhessenek. A birkózókat nem érte el az olimpiai betegség és olyan eredményeket értek el, amire Csonkamagyarország nem is számíthatott. A Magyar Birkózók Szövetsége minden évben résztvesz az Európa-bajnokságon és igyekszik tagjainak nemzetközi rutint biztosítani. E szövetségben mindig meg volt a sportdemokrácia és teljes a harmónia a szövetség és az egyesületek között. Olympikonjaink elhelyezése teljesen megfelelő volt. A magyar birkózók külpolitikailag is úgy vannak megszervezve, hogy e tekintetben kevesebb a tennivaló itt, mint más szövetségben. Brüll Alfréd és Csillag Miklós nyelvismerete és szaktudása révén a zöldasztalnál is a magyarok győztek. Széltében beszélték, hogy a magyarok nélkül a versenyt nem is lehetett volna oly simán lebonyolítani.

A birkózás a legdemokratikusabb sportok egyike és megfelel a magyar temperamentumnak is. Kár, hogy a K. I. S. O. K.-nál bevezetve nincs és kevésbé szerepel a leventéknél is, bár most újabban a fővárosban és mint Mátyás tábornok úrtól értesült, Pécssett is megindult az ezirányú munka. Ez az utánképzést lehetővé fogja tenni. A Birkózó Szövetség kívánalmái között a téli sportolás biztosítása az első. *Sportpalota nélkül a birkózás, ökölvívás és vívás kellőképpen nem fejlődhetik.* Az idegeneket, akik most az olimpiász után tömegesen akartak ben-

nünket felkeresni, nem hívhattuk meg, mert nincsen sportpalotánk. Ma a helyzet: bérelt aréna a cirkuszban és közben a letussolás a Széchenyi-fürdőben. Kéri Öexcellenciáját, hogy a sportpalotát építtesse meg, reméli, hogy a főváros ingyen ad erre a célra telket. Ha ez sikerülne, akkor az eredmények még jobbak lennének.

A Stadionról az a nézete, hogy voltaképpen az a fontos, hogy néhány ezer magyar ifjúnak ott gyakorlótere lenne; szinte mellékes, hogy ez egyúttal az olimpiász színtere is legyen. Kéri, hogy Öexcellenciája hívjon össze ez ügyben is ankétot, hogy a sok beszéd után, amely már közel 20 esztendeje folyik erről a kérdéstről, végre *tett* következzenek.

A vidéket a Birkózó Szövetség eddig támogatni nem tudta, ehhez pénz kellene. Szükség volna vándor-trénerre, szőnyegre stb. A legégetőbb hiányokról a szövetség memorandumot készített és azt átnyújtotta a Testnevelési Tanácsnak. A központi sportház kérdését is igen fontosnak tartja. Nem tudjuk a vidékieket és külföldieket megfelelő helyiségbe felvezetni.

Klebsberg Kuno gróf: Nem lehetne-e összekapcsolni a téli sportpalotát és a szövetségi házat? (Felkiáltások: De igen!)

Dinich Vidor: A sport külpolitikai jelentősége abból is nyilvánvaló, hogy a kommunizmus bukása után épen a sportemberek voltak azok, akik megkezdték az érintkezést a külfölddel. A római nemzetközi labdarúgómérkőzésen Mussolini is jelen volt és ez a futballmérkőzés és Mussolini ezzel kapcsolatos nyilatkozatai felérték egy külpolitikai sikerrel. Szükségesnek tartaná, ha Öexcellenciája odahatna a minisztertanácsban, hogy a követek oly utasítást kapjanak, hogy a magyar sportembereket, ha külföldre mennek, valamelyik nemzetközi versenyre, megfelelően támogassák. Hibának tartja például, hogy az amsterdami olimpiászon a csonk hazabeli magyarok a megszállott területek magyarjaival alig találkozhattak, holott például a birodalmi németek az elszakított részek németjeivel állandóan együtt voltak. (*Klebsberg Kuno gróf:* Ezt úgy lehetne megfogalmazni, hogy szükséges az olimpiászra kimenő sportemberek és közönség megszervezése. *Zuber Ferenc:* Fontosak a külsőségek is, a magyar zászló három napig fordítva lengett az amsterdami Stadionon.) Kéri, hogy a szövetség beadványát jóakarátú megfontolás tárgyává tegyék. A szövetség már tegnap megkezdte a készülődést a legközelebbi olimpiászra. Nemzetközi versenyeket fognak rendezni és kimennek az Európa-bajnokságra is. Ha a Stadion ügyében nehézségek volnának a fővárosnál, a sportemberek összefognak, hogy a miniszter úr óhajait a sport ügye javára keresztülvihesse. (*Klebsberg Kuno gróf:* Nagyon köszönöm.)

Brüll Alfréd: Fontosnak tartja, hogy Magyarországot olyanok reprezentálják, akik méltók rá nyelvtudás, sportszerű magatartás és viselkedés tekintetében. Ez a Birkózó Szövetség részéről meg is volt. Egyetlen magyar bíró sem volt, aki ellen óvást emeltek volna. A sportszerű magatartás igen fontos. Példaképpen említi meg, hogy Papp Lászlót jogosan lepontozták és ha ekkor, mint néhány izgatott sport-

ember ajánlotta, a magyarok sportszerűtlenül levonultak volna, egyszerre mindent elvesztettek volna, amit így sok év munkájának eredményeképp hazavihettek. Fontos az is, hogy a politika a sportból teljesen kikapcsoltassék és még a látszata se legyen a bírák elfogultságának. Kéri a minisztert, hasson oda, hogy a sportembereket ilyen irányban, a komolyan cselekvő hazafiasságra oktassák ki.

Csillag Miklós: Az amsterdami sikerek után fokozott felelősség van a Birkózó Szövetségen és mindazokon, akik a birkózás ügyét előmozdítják. Eddig tulajdonképpen csak budapesti birkózó-ügy van, vidéken alig történt még megmozdulás. A szövetség kidolgozta a programot, hogy a vidékről a levonták és a középiskolások közül utánpótlást kaphasson. Az Országos Testnevelési Tanácshoz benyújtott memorandumot, amelyet igen sietve kellett elkészíteni, a szövetség még részletesebb adatokkal is szívesen kiegészítené. A sportpalota kérdését igen fontosnak tartja és kéri Öexcellenciáját, hogy a kérdés megoldását segítse elő. Kéri továbbá, hogy a miniszter hasson oda, hogy az iskolák nagyobb szeretettel fogadják a birkózókat, mint azt a legtöbb helyen tapasztalják, ahol 7—9-ig terjedő gyakorlóóra végén az iskolaszolga egyszerűen leoltja a villanyt.

Klebensberg Kuno gróf: Igen köszönöm a tájékoztatást. Az atletika és a birkózás a múltban valóban főként Budapesten rekrutálta embereit. A ma kifüggesztett és az Országos Testnevelési Tanács által készített részletes térképről azonban látjuk, hogy a vidék is lassankint már megmozdul, így különösen Szeged, Székesfehérvár stb. Talán kísérletet lehetne tenni azzal, hogy évenként egy-egy más vidéki városban *országos Testnevelési Kongresszust* lehetne tartani. A lelkesedés ereje egyszerre előbbrevinné ezeknek a helyeknek sportéletét. A kongresszussal kapcsolatosan az illető vidék aktuális sporteseményeit különösen is meg lehetne beszélni.

Kankovszky Artúr: A Magyar Ökölvívó Szövetség nevében szólal fel. Látszólag itt panaszra nem volna ok, mert a szövetség alig három éves és már szép eredményeket ért el az olimpiász előtt és az olimpiászon is. Tavaly az Európa-bajnokságon negyedik, idén az olimpiászon a magyar ökölvívás ötödik helyre került. A szövetség állandóan törekszik nemzetközi kapcsolatokra és állandóan résztvesz nemzetközi versenyeken. A magyar huj-huj-hajrá tempó végsőkig való fokozása világ-bajnoksághoz juttatta a kis, jelentéktelennek látszó Kocsis Antalt. A szövetség azonban nagyon szegény és Öexcellenciájától vár segítséget, hogy 1930-ban az Európa-bajnokságot megrendezhesse. Nincsen helyiség, a régi parlament helyiségei szűkek és nem is könnyen kaphatók meg. Pedig közönség már volna; múltkor 19.000 ember vett részt a Millenáris-pályán egy nemzetközi versenyen. A szövetség működésére nézve a sportpalota felépítése égetően sürgős. 2,000,000 P kellene kb. erre a célra, ha 8—10,000 ember befogadására készül s ha az üzembehelyezésig minden költséget számításba veszünk. Különösen fontos az elhelyezés kérdése, mert a közönség nagy része gyalog jár

a versenyekre s éjjeli versenyekről lévén szó, esetleg villamost nem is kaphat és így nem szívesen megy messzire, pl. Budára. Volna egy ideiglenes megoldási terve, amelyet Őexcellenciája elé helyez. Körülbelül 100—125.000 pengő átvételi és átalakítási költséggel egy három-négyezer ember befogadására alkalmas helyiséget lehetne szerezni, a Hermina-úton az Angol-park mellett, a Skala-színházban, amely, némi beépítéssel, a téli sportok üzésére megfelelő helyiséget nyújtana. A tulajdonos nyolc hónapra, szeptember 1-től április végéig bocsátaná a sport-üzők rendelkezésére e helyiséget, amelyet ő a nyári négy hónapban maga igényelne. A végleges sportpalota felépítésével azután még két-három évig várni lehetne. A sportpalota nagy jótétemény lesz az összes szövetségekre. Kéri Őexcellenciáját, fogadja el ezt a javaslatot.

A szövetség anyagi helyzete igen siralmas. A szövetség egy memorandumot mutatott be az Országos Testnevelési Tanácsnak; hiszen még helyisége sincs, különböző kávéházakban tanyázik. Szükséges volna propagandaversenyek tartása külföldiek bevonásával, oktató-filmek beszerzése, szövetségi lap megindítása, amely a boxolás technikai részével is foglalkoznék.

A válogatott keret összeállításának mielőbb meg kell történnie. A keret tagjai az egyes egyesületben fejthetnek kitanító és propagatív munkát. Fontos volna a trénerképzés is. Örvendetes, hogy a levették körében a boxolás immár szépen halad.

Az egyesületek támogatására is kell pénz. Némelyik egyesület annyira szegény, tagjaival együtt, hogy még keztyűre sem telik, pedig enélkül testi épségüket veszélyeztethetik.

Szukováthy Imre dr.: A M. kir. Testnevelési Főiskola szervezeti szabályzatának 3. §-a módot nyújt arra, hogy a társadalmi egyesületek a Testnevelési Főiskola irányítására megfelelő befolyást nyerjenek. A Főiskola eddig is a testnevelés összes ágait művelte. Most új elhelyezésében ezt még sokkal nagyobb mértékben teheti meg. Módjában lesz hosszabb ideig tartó tanfolyamokat rendezni, a szövetségekkel egyetértően, amelyek résztvevői bennlakást is kaphatnak és így az eddigi tanfolyamrendezési nehézségek egyszerre kiküszöbölődnek. A Főiskola feladatának tekinti, hogy az atletika, a labdarúgás, az úzás részére egyesületi vezetőket képezzen, vívómester, úszómester, atletikai trénerképzés is megfelelő teret találjon. A futballmesterképzést különösen kívánatos volna alaposabb tanfolyamok keretében kimélyíteni, úgyhogy e tekintetben a külföldi keresletet is kielégíthessük. A Főiskola a boxolás, evezés, céllövészet és a levanteoktatóképzés kimélyítését is «élül tűzte ki. Meglesz a központi kvarcfénykezelés, amelyhez valamennyi sportágot hozzá fogja a Főiskola juttatni. A gyakorlati munkával párhuzamosan fog haladni a kutató munka, amely a gyakorlati eredményeket tudományosan kívánja feldolgozni, különösen az antropológia, a röntgenológia stb. terén, A speciális orvosi képzés is belevonatnék a Főiskola munkaprogramjába, őexcellenciája egyenes rendelete

alapján. Ugyancsak Öexcellenciája a Főiskolán tett látogatása alkalmával elrendelte, hogy a Főiskola legdíszesebb helyén olimpiai emléktáblát emeljenek; e rendelettel a Miniszter Úr megelőzte a sportemberek óhaját. Az elemi iskolai szaktanítók képzésére is nyílik majd alkalom. Végzett tanítókat képez ki a Főiskola, akik a tornai szaktanítást is ellátják és szükség esetén osztálytanításra is alkalmazhatók. A Főiskola valamennyi sportágat műveli és igen kiváló szakemberek (Misángyi, Vargha Béla, Kankovszky stb.) állnak a sportágak vezetésére a Főiskola rendelkezésére, azonban Öexcellenciája utasítására az újabb nemzedék kiválóbb egyéneit is bekapcsolja a Főiskola a testnevelés munkájába segéderőként. Örvendetesen halad az oktatófilm-anyag előállítás és gyűjtése. Reméli, hogy a Testnevelési Főiskola Öexcellenciája intencióit követve és a társadalmi sportszövetségek támogatása mellett meg fogja valósítani azokat a várankozásokat, amelyeket létesítésekhez hozzá fűztek.

Karafiáth Jenő dr.: Kedves kötelességemnek tartom, hogy köszönetet mondjak Öexcellenciájának ez anketé összehívásáért és azon való megjelenéséért. Úgy hiszem, hogy ez az anketé nem a «sablon» értekezletek számát szaporította, hanem példaadó lesz, mert az anketé eredményét a közeljövőben az egész magyar sportélet élvezni fogja. Úgy érzem, hogy ezt a mai napot a magyar sporttársadalom naptára mindig piros betűvel fogja jelezni. Mindjárt meg is ragadom azt a kitűnő eszmét, amelyet Öexcellenciája a testnevelési kongresszus idejével felvetett és kijelentem, hogy az Országos Testnevelési Tanács már 1929-re szívesen vállalkozik a Testnevelési Kongresszus megrendezésére. Azt hiszem, hogy ezt az első vidéki országos kongresszust, amennyiben megfelelő meghívás érkezik, Szegeden lehetne megrendezni, ahol, különösen a szétszórt tanyavilágon, az itt látott térkép szerint még igen sok tennivaló akad! (Helyeslés.) A többi felvetett eszmét is igyekszünk a lehetőség szerint megvalósítani, aminthogy mindenkor ügybuzgó lelkesedéssel törekszünk végrehajtani, mint Öexcellenciája munkatársai és az ügy önzetlen közkatonái azokat a vezető elveket, amelyeket a miniszter úr a magyar sportélet fejlesztése érdekében számunkra kijelöl. Köszönjük Öexcellenciája jóindulatát. (Általános éljenzés.)

Klebelsberg Kuno gróf megköszöni a megjelenteknek az értékes nyilatkozatokat és az 1. anketét befejezettnek nyilvánítja. (Hosszan tartó élénk éljenzés és taps.)

* * *

A második anketé szeptember 24-én (kedden) d. e. 11 órakor volt az OTT tanácstermében.

Jelen voltak: gróf Klebelsberg Kuno, dr. Schwöder Ervin h.-államtitkár és dr. Felicides Román min. tanácsos a minisztérium részéről, dr. Karafiáth Jenő elnök, vitéz pávai Mátyás Sándor társelnök, Demény Károly, Múzsza Gyula, Rapaich Richárd, Zuber Ferenc alelnökök,

dr. Szukováthy Imre főtitkár, Ivánkovits Kálmán titkár, dr. Mártonffy Miklós szakelőadó, Schmidt József igazgató az OTT részéről, dr. Purebl Győző, Wargha László, dr. Body László Budapest Székesfőváros, dr. Homonnay Tivadar, Kiss Géza és Komjádi Béla a MUSz, dr. Perger Ferenc, Kallivoda Ferenc és Hautzinger Sándor a MESz, dr. Ugron Gábor, dr. Miháلكovics János, vitéz Kalándy Imre a vitorlázó sport és Neidenbach Emil a KISOK képviselőjében.

Gróf Klebelsberg Kuno: Megnyitom az értekezletet. Mindenekelőtt őszinte köszönetemet fejezem ki a megjelenteknek. Úgy tudom, hogy Ugron Gábor Őexcellenciájának másnemű elfoglaltsága miatt rövid idő múlva el kell mennie és így később nem vehetne részt anékünkön, azért először neki adnám meg a szót. Kérjük Őexcellenciáját, legyen szíves bennünket tájékoztatni arról, hogy úgy a jövő Olympia, mint a vitorlás sport érdekében mit tart szükségesnek és mi az, amit kívánása szerint a jövő évi költségvetés összeállításánál figyelembe kellene venni.

Ugron Gábor köszöni az előzékenységet és egészen röviden, tisztán csak a feltett kérdésre válaszol és nem terjeszkedik ki a múlt Olympiára. Válasza az, hogy tekintettel arra a nagy távolságra, amely a legközelebbi Olympia helyétől elválaszt, valamint tekintettel a vitorlás sport mai helyzetére, ma kizártnak tartja, hogy a vitorlázó sport a következő Olympian résztvehessen. Az amsterdami tapasztalatok szerint a részvételnél csak akkor volna értelme, ha saját hajóval versenyezhetne a magyar csapat, mert különben a helybeliek, akik a legmegfelelőbb hajót választhatják ki s a legjobban hozzáillő legénységet ültethetik a hajóba, igen nagy előnyben vannak.

A vitorlázó sport az úgynevezett úri sportok közé tartozik. Bár ez a kifejezés nem helyes, mégis bizonyos, hogy ez a sport a költségesebbek közül való. E sport jövője érdekében szükséges, hogy a fiatalság a sportot már korán megismerje és akkor később, hogyha anyagi helyzete megengedi, saját hajójával szívesen fogja űzni. Szükséges, hogy 1. a cserkészek minél nagyobb számban nyerjenek kiképzést ezen sportágban, 2. hogy a balatonkörnyéki leventealakulatok is megismerkedjenek vele és 3. a Balaton környékén levő lakosság is ismerője legyen. Kívánatos volna — s itt kérjük Őexcellenciája támogatását — hogy a cserkészek közül minél többen résztvehessenek a vízi cserkésztáborozásban és megfelelő, úgynevezett iskolahajókon gyakorolhassanak. Egy 14 négyzetméteres hajó is 1200 pengőbe kerül; csak vagyonos ember cselekedheti meg azt, hogy ilyet gyermekeinek vegyen. A vízi cserkészek iskolahajója révén azonban sokan gyakorolhatnak e sportot. Nagyjában ugyanez vonatkozik a leventealakulatokra is. Fontos, hogy az oktatást hozzáértők végezzék, feltétlenül szükséges, hogy minden táborozásnál egy-egy nagyobb csoportnál legyen hozzáértő ember s kell egy matrónak is lennie, akinek engedélye nélkül senkinek sem szabad a hajóval vízre szállni. A tihanyi táborozásnál sokan kétségbe-

esésig menő aggodalmakat állottak ki, mert a fiatalok akárhányszor olyan viharba kerültek be kis vitorlásukkal, amely a legviharállóbb hajót és a leggyakoroltabb legénységet is végsőkéig próbára tette volna. Valóban csak Istennek volt köszönhető, hogy baj nem történt.

A második kérés, amelyet a vitorlázó sport művelői nevében majd — a meglévő egyesületeknek szövetséggé való tömörülése után — az Országos Testnevelési Tanács útján Őexcellenciája elé fog terjeszteni, a rövidesen megalakítandó szövetségnek rendszeres évi segítése. Erre azért van szükség, hogy minél több klubházat tudjon majd a szövetség felszerelni, amelyekben a weekendekre a Balaton mellé ránduló sportkedvelő közönség olcsón helyezkedhetik el. Köztudomású, hogy épen vasárnap van a balatoni nyaralóhelyeken a legkevesebb férőhely és ezért legnagyobb a drágaság. A vitorlázó sport fejlesztéséhez elengedhetetlen lesz ilyen nagyon egyszerű módon megépített és szinte katonai egyszerűséggel berendezett klubházak létesítése.

Gróf Klebelsberg Kuno: Nagyon köszönöm Őexcellenciája összefoglaló előadását. Ebből kivettem azt is, hogy azoknak a nehézségeknek, amelyekkel az Olympian a vitorlázó sportnak megküzdnie kellett, mik voltak az alapjai: a hajót Svédországban vették és későn ismerkedtek meg vele.

Ugron Gábor: Egyáltalában nem ismerkedtek meg vele. Nem volt erre mód és alkalom. A hajókikötő és a trenírozásra alkalmas hely olyan távolságban voltak, hogy bár hat órákor keltek fel a versenyzők, mégis csak háromnegyed egykor kezdhették meg a tulaj donképeni munkát, amelyre csak kétórai idejük volt s így csak este 9-kor érhettek haza. Nem volt idejük arra sem, hogy a vitorlášajó hibáit kitanulmányozzák és már verseny közben kellett például az elővitorlát kicserélni, hogy még két ok, amely károsan befolyásolta az eredményt. Az egyik az volt, hogy a szép nyárra való tekintettel mi is, a versenyző nemzetek legtöbbszörrel együtt, könnyű hajót építettünk és, sajnos, épen a vitorla versenyek idején 7—8 méteres szél volt; a könnyű vitorlások lemaradtak és győzedelmeskedtek a viharálló, nehezebb típusú hajók. A másik ok: szegénységünk. A hajón a kiküldött sportférfiaknak kellett minden munkát elvégezniök, beleértve a hajó mosását is. Más gazdagabb nemzeteknél nemcsak ezeket végezték el a matrózok, hanem ők vitték ki a hajót a tréning- vagy versenyhelyre, s a versenyzők csak %10-kor mentek ki utánuk. Hat nagy nemzetet így is magunk mögött hagyunk a versenyben, tehát az eredmény miatt szegénykezni nem kell.

Gróf Klebelsberg Kuno: Ezentúl rendelkezésünkre fog állni egy iskolahajó, az a hajó, amely kint volt az Olympian s amely az Országos Testnevelési Tanács tulajdona. Most hozatjuk haza, talán már itt is van. (Közbeszólás: Most Győrött van, néhány nap múlva megérkezik.) Sajnos, egy hajó semmiesetre sem elég, ha számottevő eredményeket akarunk elérni. Viszont úgy gondolom, hiba ^olna, ha új hajókat épí-

tenénk. Úgy értesültem, hogy a hajótulajdonosok közül többen, akik nehéz anyagi viszonyok közé kerültek, elég olcsó áron adnák el hajójukat.

Ugron Gábor: Nem olyan típusúak, hogy iskolahajóul használhatók lennének.

Gróf Klebelsberg Kimo: Arra talán mégis jók lesznek, hogy ifjaink rajtuk tanuljanak.

Ugron Gábor: Fontos, hogy az első időben minél kisebb hajókon tanuljanak. Tapasztalatunk szerint, aki ilyen kis hajóval még csak elég jól tud bánni, az nagy vitorlásra már tökéletesen tud.

Gróf Klebelsberg Kuno: Akkor az is kérdés, hogy az a hajó, amely kint volt az Olympian, megfelel-e?

Ugron Gábor: Cserkészeknek, leventéknek nem való. Tizennégy és huszonkét négyzetméteres hajó kell nekik.

Gróf Klebelsberg Kuno: Nagyon köszönjük Öexcellenciájának szíves tanácsait. — Talán a Székesfőváros részéről megjelent urak közül kíván valaki felszólalni.

Dr. Purebl Győző: A Székesfőváros a sport ügyét állandóan figyelemmel kíséri. A tanács legutóbbi ülésén foglalkozott az Öexcellenciája személyes elnöklete alatt, tartott sport-ankétékkel és őszinte köszönettel vette az ankétékre a székesfőváros meghívását. A főváros a sport támogatására sokmilliószoros áldozatokat hozott és ennek a nemzeti ügynek pártolását mindig kötelességének tartotta. Ami a mai értekezlet programjára tűzött kérdéseket illeti, a főváros elhatározta, hogy felépíti a fedett uszodát és az ügyosztály be is állított erre a célra a költségvetésbe 1927-ben és 1928-ban 640,000 pengőt, 1929-ben pedig 1 millió pengőt. Sajnos, a költségvetési tárgyalásoknál mindig azokat a tételeket kellett törölni, amelyek az iskolákkal kevésbé szoros kapcsolatban állnak. A fővárosnak iskolákat kell sürgősen építenie és így az egymillió pengőt, amely a fedett uszoda céljaira vétetett fel a költségvetésbe, törölni kellett. Azonban a főváros, a sport szeretetétől áthatva, állandóan napirenden tartja e kérdést és minden testnevelési ügyet. Az ezzel kapcsolatos elhelyezési kérdésekre vonatkozóan Wargha László öméltósága fogja megadni a felvilágosítást. Köszönettel adoznánk Öexcellenciájának, ha a fedett uszoda megépítésénél állami támogatásban is részesülnénk. Ha a Miniszter úr öexcellenciája kezdeményezi a fedett uszoda megépítését, remélhető, hogy a főváros közgyűlése sem fog elzárkózni a megfelelő hozzájárulás megszavazásától.

A múlt ülésen sajnálatára nem vehetett részt s azért most említi meg, hogy a Stadion céljaira a főváros egy 120 holdas sportliget területéből kb. 20 holdas részt hajlandó átengedni. A terület közlekedési szempontból nagyon megfelelő. A közoktatásügyi ügyosztály az 1929. évi költségvetésben felvett erre a célra kétfélmillió pengőt; sajnos, egyelőre ez is töröltetett.

Gróf Klebelsberg Kuno: Sajnálattal kell tehát megállapítanunk, hogy a fedett uszodára a főváros költségvetésében nem jut semmi, a

Stadionra pedig már bizonyos területet kiszemeltek, de az erre szolgáló összeg is töröltetett.

Dr. Homonnay Tivadar: A mai értekezletet az úszók körében nemcsak nagy érdeklődéssel, de egyúttal nagy idegességgel is várták. Ha a fedett uszoda ez év folyamán nem épül fel, akkor ez jövő eredményeinket erősen veszélyezteti. A támogatás Öexcellenciája és az Országos Testnevelési Tanács részéről eddig is megvolt, de az úszók fokozott várakozással tekintenek a mai ankét elé, mert abban, hogy a Miniszter úr meghozta azt az áldozatot, hogy itt elnököl, biztosítékát látják annak, hogy Öexcellenciája személyesen akarja kezébe venni a sport és az úzás bajainak megoldását és mindenki jól tudja, hogy amit Öexcellenciája egyszer kézbevesz és akar, az meg is lesz. (Általános helyeslés.) A Magyar Úszó Szövetség nagyon kéri, hogy Öexcellenciája a fedett uszoda megépítését erősen akarja.

Talán nem szerénytelenség, ha az úszók álláspontja az, hogy *a magyar sportéletnek elsősorban fedett uszodára van szüksége* s csak azután honorálandók a többi sportágak kívánságai. Szeretné, ha az Országos Testnevelési Tanács véleményét is hallaná erre nézve.

A már a múlt ülésen felvetett gondolatok közül különösen örömmel hallotta a Magyar Úszó Szövetség a központi sportház gondolatát. Erre kétségtelenül a szövetségnek is szüksége volna, de hangsúlyozza, hogy a fedett uszoda annyira létkérdés az úszókra nézve, hogy mindenképp azt kívánják megvalósítani. Kéri tehát, mondaná ki az értekezlet, hogy a legsürgősebb sportóhajnak a fedett uszodát tartja.

A főváros képviselőihez két kérdést intéz: akar-e a főváros telket adni erre a célra és hol? Csak olyan telek használható, amely hőforrás közelében van. Sajnálattal vette tudomásul, hogy törölték a költségvetésből azt az összeget, amelyet a fedett uszoda céljaira az ő javaslatára és a tanácsnok úr hozzájárulásával vettek fel. Nem adja fel a reményt, hogy Öexcellenciája iniciálására a főváros pénzügyi bizottsága a fedett uszoda céljaira jelentékenyebb összeget fog megállapítani és ezt a közgyűlés meg is szavazza.

A fedett uszoda kérdését még a Stadionnál is égetőbbnek tartja, mert a fedett uszoda építési munkálatait már ősszel kell feltétlenül megkezdeni, ha nem akarjuk eddigi eredményeinket kockára tenni. Nagyon sokba nem kerül és így a megoldásnak lényeges pénzügyi akadályai nem lehetnek.

Hogy Amsterdamban az úszók eredményeket el tudtak érni, annak a versenyzők egyéni kiválósága volt az oka; hogy többet nem érhettek el, azt a fedett uszoda hiánya okozta.

Öexcellenciájának a leghálásabb köszönetet mondja az értekezlet összehívásáért és a fedett uszoda kérdésének felvetéséért. Kéri, hogy az ügyvezető-elnök is meghallgattassék.

Kiss Géza: Újat nem tud mondani. Amit mondani akar, három betűvel leírható: SOS. Mentsék meg a magyar úszósportot! Szinte

elképzelhetetlen, hogy az amsterdami nagy sikerek után és a jövőhöz fűzött nagy remények mellett az ősz beálltával az úszók, mint a partra vetett halak, 7—8 hónapig víz nélkül senyedjenek. Ez alatt a hosszú idő alatt még a legbuzgóbb versenyzőből is kihalhat a kedv, a küzdelemre való vágy, hiszen csaknem mindent újra kell elkezdenie tavasszal.

Harminc év óta hangoztatják már az úszók panaszait. Most először vannak abban a helyzetben, hogy a Kultuszminiszter Úr személyesen is meghallgatja őket. Igen nagy a reményük, hogy óhajaik most megvalósulásra is találhatnak.

Valamikor a magyar úszósport nagyon hatalmas volt. 1904-ben Halmay Zoltán két világbajnokságot hozott haza Amerikából, Londonban a magyar staféta tűnt ki, Stockholmban már sehol sem voltunk. Időközben Amerika megkezdte a téliuszodák építkezését, hamarosan követte Németország is és a többi kultúrállam. Magának Amsterdamban négy fedett uszodája van. Nekünk magyaroknak nincs egy sem. E miatt a magyar vízipóló csapatnak 8 egész hónapot kellett elvesznie és ez okozta az állóképességnek, a szívósságnak azt a különbözetét, amellyel elvesztettük a világbajnokságot.

Bárány István megmutatta, hogy a magyar úszósport megfelelő készülési lehetőség mellett bármely nemzetével egyenrangú. Ő a telet Parisban töltötte és a hat téli hónapon át ismételt versenyre készült az Olympiára. De mit szóljanak a szegény budapestiek vagy szegediek, akik az év legnagyobb részében kénytelenek voltak nélkülözni a vizet. Valóban 24-ik órája érkezett el annak, hogy azt kérjük, *tegyék meg még ebben az esztendőben az első kapavágást a fedett uszoda építéséhez!*

Az úszók nemcsak az úszósport részére kérik ezt, mert az úzás minden sportnak alfája és ómegája. Az úzás a testnevelés legegészségebbé ága, minden izmot erősít, a testet edzi és minden sport művelésére képessé teszi. Hányan kerültek ki már a Duna-uszodából, akik később mint kerékpárosok, evezősök, magasugrók stb. arattak sikereket. Megedzette őket a Duna vize és a levegő, meg a célszerű mozgás. A tornaórák után a test bágyadt és szellemi munkára kevésbé képes, míg ha testgyakorló órákat uszodaórákkal lehetne felcserélni, a tanulók felfrissülve kerülnének vissza.

Ha most nem kapják meg az úszók a fedett uszodát, a magyar úszókkal szemben nagy igazságtalanság történnék, amely esetleg kedvüket is szegné! Az úszók nagyon kérik Öexcellenciáját, hogy a sport iránt tanúsított érdeklődése legyen állandó, mert akkor az eredmény el nem maradhat.

A Magyar Úszó Szövetség elnöksége, a magyar úszósportban rejülő nagy értékek teljes ismeretében, de az úzás fontosságának teljes tudatában is és mindenekfölött a legteljesebb átértésével a magyar úszósport vezetésében és eredményes jövőjének előkészítésében reá háramló felelősségének, a következő javaslatot terjeszti elő:

1. Mondja ki az értekezlet, hogy a magyar sport más, kétségtelenül fontos és sürgős megvalósításra váró problémái között is mindenekelőtt a legsürgősebbnek tartja egy fővárosi modern, legalább $33\frac{2}{3}$ méter hosszú és 20 méter széles, kellő befogadóképességű és télen-nyáron használható *fedett, sportszerű uszodának a megépítését*, akár az állam, akár a főváros vagy mindkettőnek együttműködése révén.

2. Mondja ki az értekezlet, hogy immár halaszthatatlannak tartja legalább is a fővárosban az *iskolai kötelező úszásoktatás elrendelését*, melynek szükségességére az Országos Testnevelési Tanács már számtalanszor utalt.

3. Ebből kifolyóan megkeresendő *Budapest Székesfőváros Tanácsa*, hogy már a következő évben legalább *építsen meg a fővárosban hét iskolai úszásoktatásra alkalmas uszodát*.

4. Megkeresendő Szeged város Tanácsa, hogy minél sürgősebben építse meg Szegednek első sportszerű uszodáját.

Komjádi Béla: Mához egy hétre bezárul a Császárfürdő és azután a magyar úszók víz nélkül maradnak. És még kérdezik, hogy miért kapott ki a magyar vízipóló csapat? Már egyszer elmondotta itt egy ankéten, hogy a csapat decemberben tornagyakorlatokat végzett; márciusban, bármilyen hideg volt is, meg kellett kezdeni az úszást a női Császárfürdőben. Az első alkalommal közel 0 fok volt a levegő hőmérséklete s a 15 résztvevő közül 10-en betegedtek meg. Másodszorra megint nyolcan hültek meg. Végül májusban mindenki egészséges lett s együtt volt a csapat, ámde ezalatt a német csapat már tíz nemzetközi mérkőzésben edződött meg. Íme, ezért kapott ki a magyar vízipóló-csapat!

Los-Angelesba így nem mehetünk ki. Bolognában még nyertünk. 1923—24-ben a magyar csapat új rendszert tanult meg és ezzel az új szisztémával győzött is mindaddig, míg a rendszert mások el nem tanulták. *A németeknek 43 szabályos sportméretű fedett uszodájuk van.* Nekünk még nyári uszodánk sincs, mert a Császárfürdő a nyári melegben tömve van közönséggel, úgyhogy csak a szürkületben jut egy kis idő a pólótréningre. Sürgős segítséget kérünk, mert néhány év múlva már későn lesz, akkor a veszendőbe ment dicsőséget már vissza nem szerezhetjük.

Gróf Klebelsberg Kuno: Igen köszönöm a felvilágosításokat. Miután a testnevelési törvény a városokat és községeket *expressis verbis* kötelezi a fürdők és uszodák felépítésére, felkérem Wargha László öméltóságát, hogy az ügy állásáról nyilatkozni szíveskedjék.

Wargha László: A fővárosban a fedett uszoda elhelyezésére számos lehetőség nyílik. Így a Királyfürdő megvétele vagy Aquincum környéke (*Klebelsberg Kuno gróf: Messze van!*), a Gellértfürdő népfürdője egyaránt szóba kerülhetnének. (*Szukováthy Imre dr.: Az utóbbi nem a fővárosé!*)

Gróf Klebelsberg Kuno: Milyen mélynek kell lenni a medencének?

(Kiss Géza: Kb. 2 méternek.) Ez akkor több, mint 1300 köbméter víz. Elég nagy mennyiség, mert naponként többször kell cserélni.

Wargha László: A Nádor-kert is figyelembe jöhetne, mert itt az Elektromos-művek kondenzvizét lehetne felhasználni. Messzebbmenő megoldást adna a jelenleg magánkézben lévő Rác-fürdő, amelynek önálló bő forrásai vannak. Ennek megszerzésére esetleg a Tabán újjáépítésével együtt lehetővé tenné Budapest-fürdőváros megteremtését. Budapestnek tehát van elég vize s így a fedett uszoda problémája városrendezésiig és technikailag könnyen megoldható s csak a pénzügyi kérdés marad fenn. Már többször lelkesedtünk ankéteken ezen az eszmén, de pénz nélkül eddig még előbbre nem tudtunk jutni.

Gróf Klebelsberg Kuno: A telken és a vízen kívül mennyibe kerülne a fedett uszoda?

Dr. Homonnay Tivadar: Kb. 1,000,000 pengőbe.

Kiss Géza: Hármezer néző befogadására szánt uszoda felépítése kb. 1,600,000—1,800,000 pengőbe kerül.

Dr. Karafiáth Jenő: Engedje meg a tisztelt Értekezlet, hogy idejét kevésbé én is igénybe vegyem. A Magyar Úszó Szövetség elnöke az Országos Testnevelési Tanácsot is aposztrofálta és felszólalásából mintha kicsengett volna az a vád is, hogy a fedett uszoda ügyében még talán az Országos Testnevelési Tanács sem tette volna meg a reá eső kötelességet. Meg kell állapítanom, hogy a Tanács, amely a kultuszminisztérium égisze alatt működve a testnevelés minden ágazatában kellő időre készítette elő a megoldást igénylő problémákat, hosszú idő óta foglalkozott a fedett uszoda kérdésével is. Aktaszerűen tudom ezt bizonyítani azokkal az előterjesztésekkel, amelyeket ez ügyben illetékes helyen kötelességszerűen tettünk. Bennünket tehát az a vád, hogy kötelességünket lanyhán teljesítettük volna, semmiesetre sem illehet.

Rá kell mutatnom arra is, hogy pl. a Széchenyi-fürdő építkezését megelőzően nyilvános pályázat kiírását szorgalmazva a Székesfőváros Tanácsánál ismételtén eljártunk. A sportérdekek figyelembevételéért ankétot tartottunk és általában véve mindent elkövettünk, hogy a nagy úszócsarnok tervezésénél a sportkövetelmények figyelembe vétessenek; átiratilag több ízben is kértük, hogy bennünket, illetve sportszakértőinket ez ügyben meghallgassanak. Sajnálattal kell itt megállapítanom, hogy érdemleges és sürgető megkereséseinket a Székesfőváros Tanácsa sokszor még válaszra sem méltatta. A testnevelési törvény alapján állva tehát mi mindent elkövettünk, hogy a főváros a sportszerűség követelményeinek eleget tegyen, sajnos azonban, előttem ma is érthetetlen okokból meghallgatás helyett mindenütt zárt ajtókra találtunk.

Hogy személy szerint is mennyire szívemen viseltem az úzás nagyfontosságú ügyét, mutatja, hogy az ötéves ciklust megnyitó elnöki beszédemben is a kötelező iskolai úzásoktatás elrendelését és e cél eléréséhez megfelelő uszodák felállítását sürgettem. Amikor Németország valamennyi számottevő városában, sőt a kisebbekben is van uszoda, nálunk

az 1921-ben hozott testnevelési törvény Budapesten még mindig nincs végrehajtva. Sőt amikor a Széchenyi-fürdő építkezésénél csupán azt kértük, hogy a kellően méretezett medence legalább bizonyos időkben állhasson a sportcélok rendelkezésére, még az elől a megoldási lehetőség elől is mereven elzárkóztak. Kénytelen vagyok ezt itt kötelességszerűen elmondani, hiszen Őexcellenciája a megelőző ülésen is hangsúlyozta, hogy mindent őszintén el kell itt mondanunk, mert csak így segíthetünk a bajokon. Az a kérésem tehát az Úszószövetség elnökségéhez, hogy amikor kéréseiket Őexcellenciája elé terjeszti, méltóztassanak meggyőződve lenni arról, hogy valamennyi kérésüket az Országos Testnevelési Tanács régóta magáévá tette, azokért nyilvános ankéteken, szűkebb értekezleteken, beadványokban, előterjesztésekben és mindenütt, ahol csak tehette, írásban és szóval a végsőkig harcolt.

Dr. Homonnay Tivadar: Kénytelen a szót visszafordítani Karafiáth Jenő elnök úrra, aki talán félreértette az úszószövetség elnökségének szavait. Épen ő, mint a szövetség elnöke, amikor hálás köszönetét fejezte ki a szövetség nevében Őexcellenciájának az ismételt megnyilvánuló támogatásért, egyúttal háláját és köszönetét fejezte ki az Országos-Testnevelési Tanáccsal szemben is. Az elnökség soha egy pillanatig sem kételkedett abban, hogy a Tanács a szövetséget közérdekű kéréseiben támogatja teljes erejével. Kéri Karafiáth elnök urat, hogy ezt e helyen ismételt tudomásul venni szíveskedjék. Örömmel értesült a székesfőváros kiküldötteinek előadásából, hogy a fedett uszoda megoldásának műszaki és városrendezési akadályai nincsenek. Reméli, hogy Őexcellenciája kezdeményezése a pénzügyi nehézségeket is meg fogja oldani s akkor az úzás terén a kedvező eredmény el nem maradhat.

Gróf Klebelsberg Kuno: Szeretném az eddig hallott véleményeket összegezgetetni. Az első ankéton fölmerült a Testnevelési Főiskola megfelelő kiépítése mellett a Stadion létesítésének óhaja, továbbá egy központi szövetségi sportház — egy clubszerű intézmény —, valamint a téli sportpalota megteremtésének kívánsága, különösen a boxolók és birkózók részéről, s most előtérbe került a téli uszoda kérdése is. Szeretném tudni, hogy a sportszövetségek házát, a téli sportpalotát s a fedett uszodát nem lehetne-e esetleg együtt megépíteni? (Helyeslés.) Ekkor elesnének a két- vagy többszörös telekvételtől, persze, akkor e közös teleknek *nem szabad Budapest központjától messzire esnie*. Ez azért volna igen célszerű, mert ha sokféle célra kérünk pénzt, féltő, hogy egyáltalában nem kapunk. Míg, ha a három kérést egyesítjük és így egyszerre sok sportérdeket tudunk kielégíteni, előbb juthatunk célhoz. (Helyeslés.) — Méltóztassanak az evezősök részéről előterjesztésüket megtenni.

Dr. Perger Ferenc: Az Olympian a magyar evezősök nem tudtak olyan eredményt elérni, amilyent vártak, bár a kiküldetéssel így is meg lehetünk elégedve, mert több régi evezős-nemzetet megelőztünk. A gyengébb eredményhez a balszerencse is hozzájárult. A keskeny csatornában mindig csak két csapat evezhetett és így pl. a sorsolás keyyé-

ből a lengyelek két ízben egymásután, mint párnélküliek, ellenfél nélkül evezhettek végig és küzdelem nélkül jutottak be a középdöntőbe. A lengyelek ily szerencsésével szemben a mi négyesünk, miután az angolokat legyőzte, a belgákkal szembekerülve, az erősen szeles napon a csatorna szeles oldalát kapta és így a sima, szélről fel nem borzolt oldalon evező belgákkal szemben behozhatatlan hátrányba került. Ha a pálya nem lett volna ilyen irreális — ami ellen az angolok különben előre tiltakoztak — a magyarok valószínűleg jobb eredményt értek volna el az evezésben.

A jövőre nézve az eddiginél többet csak úgy érhetünk el, *ha a középiskolák felső osztályaiban és a főiskolákon is bevezetjük az evezést.* Szeles csónakokban, rövid távolságokon kellene megkezdeni a gyakorlást és így lehetne felkelteni a komolyabb tréninghez és a versenyzéshez a kedvet. Nálunk a múltban ellenezték a középiskolások evezős sportját. Eddig 24—25 éves korban léptek általában evezős egyesületekbe, ami a négyes, illetve nyolcas csapatok összeállítását megnehezíti. Ha a középiskolák hetedik-nyolcadik osztályából és az egyetemekről kapnának az evezősök utánpótlást, sokkal inkább belenevelődnének az evezős munkához megkívánt sportszerű életbe. A németekhez kérdést intézett az ottani ifjúsági evezős sportra nézve és azt a felvilágosítást kapta, hogy 350 középiskolában gyakorolták (1913-ban) az evezést, 90% fiú és 10% leány; 12 ifjúsági versenyt tartottak abban az évben, 250 önálló iskolai evezős egyesület volt, két tanuló-szövetséggel; nyolc ifjúsági szövetség működött és 80 iskolában a rendszeres evezésoktatás folyt. Amíg nálunk az ifjúsági kiképzés nem lesz rendszeres, nagyobb eredményt nem érhetünk el. Vagy diák-egyesületeket kell létesíteni az iskola fennhatósága alatt és körén belül, vagy pedig lehetővé kell tenni, hogy a tanulók rendszeresen beosztassanak nyári időre egyesületekbe.

Szükségesnek tartaná egy állandó tréner alkalmazását, aki vidékre is elutaznék és aki egységes rendszert vezetne be. Az egyesületi tagok erre nem érnek rá. Sokat segítene az evezősökön tanmedencék létesítése. Előnyös volna a nyári időszámítás behozatala is — amennyiben ez közlekedési szempontból lehetséges —, mert így a délután egy órával meghosszabbodnék. *Igen sokat jelentene egy állandó versenypálya berendezése is.* Az 1929-ben rendezendő Európa bajnoki versenyt kénytelenek voltunk kiadni kezünkől. A külföldi evezős egyesületeknek ugyanis 40 c-ig menő kilométerpénzt kellett volna fizetnünk és ennyit a mi viszonyaink között összehozni nem lehetett volna. A Margit-szigeten, a pesti parton egyaránt lehetetlen az ingyen közönség kirekesztése és a kevés fizető közönség után nem elég a bevétel. A csepeli kikötőnél 5 csónak részére lehetne abszolút egyenes 1800 méteres pályát találni. Ha a Stadion a Nádorkertnél létesül, vagy a Népszigetről, esetleg Aquincumban, akkor ott lehetne a Stadionnal kapcsolatosan a végleges versenypályát felépíteni és azt úgy el lehetne zárni, hogy aki a versenyek iránt érdeklődik, kénytelen legyen fizetni.

A turisztikai evezés fellendülése kedvéért menházakat kellene létesíteni, ahol a hétvégi kirándulásokon résztvevők megszállhatnak. Az evezős szövetség is nagyon melegen kéri a központi sportház megépítését, mert szintén hajléktalan.

Végül az evezős szövetség nevében is hálás köszönetet mond a miniszter úrnak és kéri, hogy az előterjesztett kérelmeket és kívánságokat vegye jóakarató megfontolásra.

Hautzinger Sándor: Az újságok az evezős sporttal bizonyos ellenszenvvel foglalkoznak és az amsterdami szereplést teljesen eredménytelennek tüntetik föl, ami azt a látszatot kelti, mintha az evezős sportra nem volna érdemes áldozni. Szeretné megvilágítani, hogy 1. mi az evezős sport helyzete a világviszonylatban, 2. érdemes-e támogatni e sportágat, 3. mi a tennivaló e sport jövője érdekében?

A magyar evezősök 1921 óta mindig részt vesznek az európai bajnoki versenyeken. 1922-ben Amsterdamban a Pannónia nyolcása második, 1923-ban Barcelonában szintén második lett, 1924-ben Párisban nem kapta meg idejében a hajót és nem indulhatott, 1925-ben Prágában négyesünk második lett és így tovább. Az Európa-bajnokságokon az angolok és németek nem vettek részt, azonban az angolokat és németeket is reálisan megverték azóta a magyar csapatok semleges pályán is. *A magyar evezős sportnak nincsen fellendülésre szüksége, csak nagyobb arányú képviselőre.* Egy olyan sportnál, ahol a szerencsének is része van az eredmény elérésében, a nyerési eshetőséget lényegesen megnövelné, ha több csapattal vehetnénk részt. Az ideai eredmény így is teljesen kielégítő volt, hiszen pl. a Wassersport, ez a nálunk is ismert nagy külföldi orgánium igen elismerően nyilatkozott a magyarokról.

Érdemes-e az evezős sportra pénzt költeni? Az evezős sportnak nagy kulturális jelentősége van: a benne rejlő egészen tiszta amatőr-szellem, az önfeláldozó, keservesen kemény küzdelemre való nevelés csak jótékony hatással lehet a sportolókra. *A technikai felszerelés gyengébb, mint a külföldieké, ezt kellene pótolni. Szükség volna hivatásos trénerre, kísérőmotorra, külső klubházakra, hajókra, kifogástalan külföldi evezőlapátokra stb.*

Jelszava: tömegsport! Csak akkor lehet eredményt elérni, ha *a középiskolák felső osztályait is bevonjuk a képzésbe.* Először játékszerűen kellene megkedveltetni a vizisportot. A kiképzés tudományos rendszerességgel történjék, mint ahogyan a németek készültek az Olympiára. *A versenyek sikeréhez az orvos közreműködése is szükséges.* Ez talán épen olyan fontos, mint a technikai kiképzés. Az elfáradás leküzdésének és a versenyzőkedv felfokozásának érdekében a megfelelő életmód és egyéb feltételek vizsgálata és a sportszerű ételszabályok alkalmazásának elrendelése pontos orvosi feladatok és azért sportkérdésekben képzett orvos a tréningnél és a versenyeken egyáltalában nem nélkülözhető. Kéri Öccellenciáját, karolja fel az evezős sportot, hogy az ne érezze magát mostohagyermeknek.

Gróf Klebelsberg Kuno: Úgy látom, hogy egy motoros csónak beszerzése a legfőbb kívánság.

Hautzinger Sándor: Motoros csónak, továbbá az egyesületek szegénységére való tekintettel versenyhajók, gyakorlócsónakok, jó külföldi lapátok kellenének.

Gróf Klebelsberg Kuno: Úgy hiszem, hogy ezek a kisebb kívánságok honorálhatók késznek. Kérem a szövetséget, állítsa össze, mik a sürgős kívánságai és én remélem, hogy sikerül egyet-mást megvalósítani.

Kallivoda Ferenc: A Magyar Evezős Szövetség az OTT felhívására már tavasszal beadványt nyújtott be az Országos Testnevelési Tanácshoz, amelyben kérelmeit egészen részletesen felsorolta s amelyeket a Tanács az összkormányhoz benyújtott emlékiratában fel is sorakoztattott. Igen kérné az abban kért óhajoknak teljes mértékben való honorálását.

Gróf Klebelsberg Kuno: Most talán a vitorlás sportra lehetne vizsgatérni.

Vitéz Kalándy Imre: Ahhoz, amit Ugron Gábor Öexcellenciája már elmondott, nincsen hozzátenni valónk. Minden igyekezettel rajta leszünk, hogy a szövetség mielőbb meg alakíttassék és annak úgy erkölcsi, mint anyagi támogatását előre kérjük.

Gróf Klebelsberg Kuno: Több hozzászólás nincs? Akkor kimerítettük a mai értekezlet tárgysorozatát. Nagyon köszönöm, hogy szívesek voltak bennünket a szükségletekről tájékoztatni. A még hátralévő sportágak képviselőivel is át fogom beszélni a kérdést és akkor kellően felfegyverkezve mehetek a pénzügyminiszter úr elé. Ma még korai volna, hogy az eredményekről kijelentéseket tegyünk, de foglalkozni fogunk minden kívánsággal. A második sportankétet berekesztem. (Általános élénk éljenzés.)

* * *

A harmadik ankét 1928 október 2-án (kedden) d. e. 11 órakor volt az Országos Testnevelési Tanács tanácstermében.

Jelen voltak: gróf Klebelsberg Kuno, dr. Schwöder Ervin h.-államtitkár és dr. Felicides Román min. tanácsos a minisztérium részéről, dr. Karafiáth Jenő elnök, vitéz pávai Mátyás Sándor társelnök, Múza Gyula, Rapaich Richárd, Zuber Ferenc alelnökök, dr. Szukováthy Imre főtitkár, Ivánkovits Kálmán titkár, dr. Mártonffy Miklós, dr. Prém Lóránd szakelőadó, Schmidt József igazgató az OTT részéről, dr. Rakovszky Iván, Krencsey Géza, dr. Palotai-Kovács Károly a MVSz., Lichteneckert András a HM, Kiss Tivadar, dr. Mamusich Mihály, Zsarnóczay János a MLSz., Demény Károly, Hofeld Henrik, Kmetykó János a MOTESz. és Lieber Réla a KISOK képviselőjében.

Gróf Klebelsberg Kuno: Szívélyesen üdvözlöm a megjelenteket. Nagy öröömre szolgál, hogy ily nagy számban méltóztattak eljönni. Sajnos, csak egy megbeszélést tudunk tartani hetenkint és így kissé

elnyúltak a tárgyalások. De még mindig jókor van, mert a költségvetés előkészítő munkálatai csak most indulnak meg és így fel tudom használni a magyar sport vezetőinek értékes tanácsait.

Azt hiszem, helyesen cselekszem, ha a magam mondanivalóját az ülés végére hagyom, mert bár már igen sok figyelemre méltó kívánságot hallottam az eddigi ankéteken, minthogy azonban a mai értekezletre még igen fontos sportágak maradtak, meg kell hallgatnom a jelenlevők óhajait is, mielőtt az elhangzottakra válaszolnék. Felkérem Rakovszky Öexcellenciáját, szíveskedjék a vívósport részéről bennünket tájékoztatni.

Dr. Rakovszky Iván: Csak röviden emlékezik meg a vívók amsterdami eredményeiről és a jövő Olympiára való előkészületről, mert az előbbieket Lichtenekert ezredes, az utóbbiakat Krencsey ügyv.-elnök fogja részletesebben ismertetni. Az Olympia eredményeiről röviden azt mondhatja, hogy *-.győztünk Amsterdamban, de csak küzdelemmel győztünk és csak kardban győztünk.* Ezt azért is nyomatékosan kell hangsúlyozni, mert Magyarországon általában úgy gondolják, hogy a magyar vívókra is áll a «jöttem, láttam, győztem» és azért is, mert nálunk csak a kardvívást tekintik vívásnak és ezen az alapon azt hiszik, hogy a világ legjobb vívói büszke címét tőlünk elvitatni lehetetlen. Le kell tehát szögezni, hogy *csak* kardban voltak a magyar vívók legjobbak és ott is *csak küzdelem árán*; erős munkára kell tehát készülnünk, főképp az olaszok ellen és az elbizakodottság a legszomorúbb eredményre vezetne. A kardvívást tehát tovább kell fejleszteni, főként azzal, hogy új generációt neveljünk; hozzá kell azonban fogni más fegyvernemekkel való alapos foglalkozáshoz is. A törvívásban már elég jól is állunk, ellenben az épée-vívást nálunk teljesen mellékesnek tartják, holott egyáltalában nem az, mert ezt Franciaországban és Belgiumban párbaj fegyverül használják s ott ez a legfontosabb fegyvernem. *Rá kell vetnünk magunkat az épéere*, mert különben nem mondhatjuk, hogy a világ legjobb vívói mi vagyunk.

A vívás a középosztály sportja. Újabban a középosztály igen nehéz viszonyok közt él. A vívás pedig elég sok pénzbe kerül: a felszerelés (sok kard török), az idő is drága, a mestereket is fizetni kell, az egyéb kiadások (helyiségbér, versenydíjak stb.) szintén nem jelentéktelenek. Különösen fontos volna, hogy kiváló vívóink külföldi versenyeken is résztvehessenek, mert enélkül a világversenyeken csupa ismeretlen vívómódszer lepné meg őket; külföldi vívómesterre is szükség van, mert nálunk csak kardvívómesterek vannak. Ezeket a kiadásokat a vívótársadalom fedezni nem tudja. A Vívó Szövetség ugyan a társadalom jóindulatából igyekezett eddig a költségeket megszerezni, de ez csak részben sikerült és például a törben és épében éppen a díjak kitűzésének elmaradása okozta a versenyzők érdeklődésének hiányát.

A kultuszminiszter úr dicséretreméltó hazafisággal és a sport jelentőségének nagy emberre valló megértésével nyúlt hozzá a sport

felélénkítésének kérdéséhez. Nagy terveit közül a sportpalota érdeklő különösen a Vívó Szövetséget, de köszönetét fejezi ki a vívók egyéb ügyeinek felkarolásáért is. A Vívó Szövetséget, mint indítványozót, a sportszövetségek központi elhelyezésének minden szövetség által pártolt terve különös örömmel tölti el, mert még nem régen a szövetségnek sem rendes postai címe, sem telefonja, sem ülésterme nem volt s ma sem kielégítő még a szövetség elhelyezése. A szövetség, ha kérései teljesülnek, még külön munkát végezhet, mint eddig és remélhetőleg a vívók a jövő Olympian még fokozni fogják a magyarok olympiai dicsőségét.

Gróf Klebelsberg Kuno: Nagyon köszönjük Öccellenciája igen értékes felszólalását, amely a költségvetési tárgyalások során is kétségtelenül a legnagyobb figyelemmel fog konszideráció tárgyává tétetni.

Lichteneckert András: Az Olympiai Játékok eredményeit vázolja. A tör csapatversenyben ötödik helyre kerültünk, amivel 11 nemzet csapatát előztük meg. A versenyben egyébként az idősebb vívókból álló francia csapat második helyre szorult a fiatal olaszok csapatával szemben. Az egyéni törvívás döntőjében Rozgonyi 12 vívó közül 10-ik lett. Rozgonyi vívása a legjobb külföldi vívókéval egyenrangú volt s ha a jury nem lett volna elfogult, az eredmény még jobb lehetett volna. Így is megmutatta, hogy ha törvívóink speciális tréninget fognak folytatni, a világ legjobbjai közé kerülhetnek. Az épée-csapat már az első fordulóban kiesett; Rády azonban az egyéni épée-vívásban, bár jóformán csak verseny közben jutott megfelelő tréningalkalomhoz és mérkőzésről-mérkőzésre tanult, a második elődöntőig jutott el s onnan is csak küzdelem árán tudták, sokak megkönnyebbülésére, kiverni. Az épée-vívásban is az olaszok győztek a franciák ellen, egészen fiatal csapattal.

Kardban legjobbak vagyunk, de csak küzdelem árán, mert *vívóink nem tudnak úgy küzdeni kint, mint itthon*. Hazai formáját csak Petschauer mutatta meg, aki a csapatversenyben mind a húsz mérkőzését megnyerte. Tersztyánszky a csapatversenyben beteg volt és még az egyéni versenyben sem adta ki azt, amit tud, bár a külföldi lapok így is elragadtatással nyilatkoztak vívásáról. Az olasz csapatban Puliti kivételével mindenki fiatal volt, ami intő példa nekünk is. Az olaszoknál mindenki csak egy-egy fegyvernemben vett részt, nálunk egy-egy vívó minden fegyvernemben. Rozgonyi specializáltsága megmutatta, hogy egy fegyvernemben lehet csak igazán kiválni. A kardvívás juryje ellen nem lehet panaszt tenni.

A jövőre nézve a küzdeni tudást kell fokozni. Szükségünk van továbbá fiatal mesterekre, akik asszónni is tudnak a kezdő vívókkal és fiataljainkkal.

Mint a honvédelmi minisztérium képviselője is meghívást kapott, ezért a katonai vívás kérdéséről is szól. A katonai, tiszti és altiszti tanfolyamokon a vívásra nagy gondot fordítanak és eredményeket is érnek el. A vívasképzés idejét még meg kellene hosszabbítani. A katonatiszti vívóbajnokságokat jövő év májusában kellene megrendeznünk.

A hely kérdése azonban igen nagy gondot okoz. Kéri Öexcellenciáját, hogy a sportpalota megépítésével könnyítsen a nehéz helyzeten és egyúttal, hogy e verseny megrendezéséhez is nyújtson támogatást.

Gróf Klebeisberg Kuno: Az Olympiai Játékokon látottak igen világos előadását nagyon köszönöm. A jövőre nézve Krencsey ügyvezető elnök úr fog bennünket tájékoztatni.

Krencsey Géza: Röviden a következőkben foglalhatja össze a vívók óhajait és kéréseit. 1. A vívást csak fiatal korban lehet elkezdni, mert azok a mesterkéltségek, amelyek a víváshoz kellene, a térd kifelé toléása, a váll puha tartása később már nem könnyen tanulhatók meg. Ezért már a középiskolában kellene a vívás gyakorlását megkezdeni; mégpedig az első négy osztályban csak a kéz- és láb munkát, amire minden tornaórán néhány perc elég volna, a felső osztályokban a legegyszerűbb gyakorlatokat lehetne elvégezni törrel és csakis törrel. Ennek előfeltétele, hogy a tornatanárok ezeket az alapelemeket teljesen precízen tudják, mert akit fiatal korában hibás kéz- és lábtechnikára neveltek, később sem tud megtanulni jól vívni. A Vívó Szövetség nagyon szívesen közreműködne az ily vívás-oktatás ellenőrzésében. 2. A vívó-sport fellendítése érdekében igen fontos a vidéki vívóegyesületek anyagi támogatása. 3. Háromezer tagja van a szövetségnek, ezt tisztán tiszteletbeli állásokat betöltő tisztviselőkkel adminisztrálni nem lehet. A szövetség Karafiáth elnök úr megértő jóakaratából az Országos Testnevelési Tanácsnál mindenkor szeretetteljes fogadtatásra talált. Ezidő-szerint az országos testnevelési alapból 4000 P évi támogatást kap, amivel a helyiség, a telefon, az alkalmazottak kérdését ideiglenesen meg lehetett oldani. Ez nagy haladás a múlttal szemben, de még mindig kevés és a támogatás emelését kérjük; a szövetség nem kér többet, mint amennyire feltétlenül szüksége van. 4. A külföldi kiküldetéseknél esetről-esetre kéri a szövetség a kiküldetés költségeit. Évenként mindössze két versenyről lenne szó: az Európa-bajnokságról és még egy nagyobb szabású versenyről; ez maximálisan 8—9 ezer pengő évi kiadást jelentene. Külföldi kongresszusokon is részt kellene venni, mert megfelelő összeköttetés nélkül eredményt elérni nem lehet. 5. Lehetetlen az épée-vívás elöl elzárkóznunk. Külföldi mester nélkül ezt vívóink meg nem tanulhatják; erre a célra legalább 4—5 évre kér segílyt a szövetség. 6. Nincsen verseny céljaira megfelelő vívóterem; a Vigadó nem alkalmas, oda a nemzetközi szabályok által előírt nagyságú pódiumot sem lehet betenni. Ez elriasztja a közönséget is, pedig a versenyzőknek a közönség szuggesz-ciójára szükségük van. Társadalmi úton, József Ferenc Ófensége szíves támogatásával is megpróbálták már a vívók e kérdés megoldását, de eredménytelenül. Ez csak a sportpalota révén, állami támogatással sikerülhet. Az összes kérések meghallgatása körülbelül évi 20,000 pengő szubvenciót jelentene, ami elég szerény összeg.

Gróf Klebeisberg Kuno: Nagyon köszönöm a rendkívül világos és összefoglaló előadást. Következik Palotai-Kovács ügyvezető alelnök úr.

Dr. Palotai-Kovács Károly: A sportankétok nagy eredményét abban látja, hogy 1. Öexcellenciája határozottan állást foglalt a sportpalota és a központi sportház létesítése mellett és hogy 2. tisztázódott, hogy mennyire fontos az internacionális kapcsolat megteremtése különösen azokban a sportágakban, ahol az eredmény igen nagy részben, néha 50%-ban a zsűri tagjaitól függ.

A középiskolások vívás-oktatására vonatkozóan hangsúlyozza, hogy csak azoknak a tanároknak volna szabad iskolai vívótanfolyam nyitására az engedélyt megadni, akik a vívómester vizsgáló bizottságnál képesítést szereztek. Mint a vívók egyetemes kívánságát, különösen Öexcellenciája figyelmébe ajánlja a sportpalota megépítését.

Gróf Klebeisberg Kuno: Nagyon köszönöm az érdekes felszólalást. Demény Öméltóságát illeti meg a szó.

Demény Károly: Köszönetet mond Öexcellenciájának, hogy módot nyújtott a társadalmi sportszövetségeknek, hogy személyes jelenlétében festhessék le bajaikat. Köszöni, hogy a testnevelési főiskolát ily nagy-szerű telephez juttatta. (Éljenzés.) Köszöni, hogy kemény és bátor fellépésével megszerezte az összes iskolák számára a harmadik testnevelési órát. (Éljenzés.) Ez korszakalkotó tett volt és ő, aki már négy évtized óta küzd az ifjúsági sport érdekében, meg van győződve, hogy az ifjúság felnövekedve igen hálás lesz Öexcellenciájának ezért. Köszöni a tornászok nevében is a sportpalota létesítésének felkarolását. Kéri Öexcellenciáját, hogy a Stadion ügyét, bármilyen elkedvetlenítők is a hely kérdésében megindult harcok és bár sürgőssége nem olyan nagy, mint a téli uszodáé, a sportpalotáé és a sportházé — szintén ne ejtse el. A Stadion nélkül le kell tennünk arról, hogy Budapesten Ölympiát rendezhessünk. A Stadion a tömegsportok szempontjából rendkívül fontos és azért ismételtelen kéri Öexcellenciáját, hogy sorozza ezt is az aktuális kérdések közé.

Az Olympian sem a férfi, sem a női tornászcsapat nem aratott dicsőséget. Ez, sajnos, a régi magyar szokás szerint itthon szomorú visszahatást keltett: a tornászok egymás ellen fordultak. A tornász szövetség legközelebb tartandó ülésén, úgy reméli, megfelelő személyes felfrissülés megnyugtató helyzetet fog teremteni. A balsiker oka az Olympian nagy részben a nemzetközi tornász-szövetségben vezetőszerpéhez jutott franciák és csehek magyarelles bíraskodása volt. Ezt nyugodtan meri állítani és ezért bármely fórum előtt vállalná a felelősséget. A nemzetközi szövetség a háborúban törölt bennünket és még hét évvel a háború után sem akartak befogadni, bár az olaszok és hollandok is támogatták kérésünket. Végül is a külügyminisztérium közbelépésére volt szükség, hogy mi is a nemzetközi szövetség tagjai lehessünk. A francia elnök is beismerte, hogy e vonakodás tisztán politikai okból történt, t. i. a csehek kilépéssel fenyegetődtek. Ilyen előzmények után nem csoda, ha a verseny-bíróság nem volt elfogulatlan. Jóakarátú bíraskodás mellett a férficsapatnak is, bár nem volt elsőrangú, jobb ered-

ményt kellett volna elérnie. Pelle, a magyar tornászgárda elsőrendű tehetsége, nemzetközi viszonylatokban is kitűnt és el nem fogult bírák felháborodva beszéltek lepontozásáról. A női csapat 24 tagból állott, akik közül tízen vettek részt a tulajdonképeni verseny csapatban. Kitűnően voltak kiképezve és fényesen mutatták be gyakorlataikat, náluk nem volt morbus olympicus, jobban dolgoztak, mint otthon. Az első napon első helyre kerültek, második napon, bár rengeteg tapsot arattak, úgy lepontozták őket, hogy a negyedik helyre estek vissza. Egy-egy gyakorlat maximális pontszáma 20 volt és pl. a lógyakorlatra a bírák el nem fogúit részéről 17—19 pontot kaptak hölgytornászaink, míg az ellenséges bírák ugyanezt a gyakorlatot csak 8—9 pontra értékelték; ez mutatja legkiáltóbban az elfogult bírászkodás rosszakaratát. A győztes hollandokra való tekintettel nem éltünk óvással a verseny ellen, de írásban fejeztük ki utóbb tiltakozásunkat és kértük, hogy jövőre a bírászkodás terén biztonsági rendszabályok léptessenek életbe. Kéri tehát Öexcellenciáját, vegye tudomásul, hogy a magyar tornászcsapatok nem olyan rosszak, mint az eredmény mutatja és különösen a női csapat a legszebb sikerek elérésére volt hivatva.

A szövetség ugyan kissé el van keseredve, de azért nagy elszánt-sággal tovább fogja folytatni a küzdelmet úgy a téli tornagyakorlatok, mint a művészi torna terén. Meg kívánják szervezni a nemzetközi érintkezést, e végből propaganda csapatokat küldenek ki külföldre és vidékre. Kéri Öexcellenciáját, hogy a tornász-szövetség emlékiratában kért összegeket bocsássa a szövetség rendelkezésére. A torna a magyar sport alapja és érdemes azokra az áldozatokra, melyeket érte a társadalom és a kormány hoz. A torna feladata, hogy könnyű, részben játékszerű anyaggal az iskolai testnevelés ügyét szolgálja és a társadalom tagjainak túlságos elfáradásában a szükséges egyensúlyt helyreállítsa. A szövetségnek mindezekre nagy tervei vannak és ehhez kéri Öexcellenciája bizalmát és támogatását.

Gróf Klebelsberg Kuno: Nagyon köszönöm az igen értékes fel-szólalást. Kérem Holfeld Öméltóságát.

Holfeld Henrik: Csak kiegészíti Demény Öméltósága szavait, ő látta a hölgycsapat küzdelmeit elejétől végig. Külföldön a nemzet képviselőit felmentették a tréning idejére rendes napi munkájuk alól, nálunk nem adták meg a hölgycsapatnak a készülési lehetőségeket. Nem voltak megfelelő szereink Amsterdamban; a gazdag nemzetek magukkal vitték sajátjukat, mi csak az utolsó napon kaptunk kölcsön-szereket és a versenyen is egészen idegen szereken voltak kénytelenek mieink gyakorlataikat bemutatni. Még ezekkel az akadályokkal is meg tudtak volna küzdeni — a hölgyek gyakorlataikat olyan nagyszerűen mutatták be, hogy a filmoperatőr mindig őket fényképezte — de a lehetetlen bírászkodás minden reménységet tönkre tett. Végül még a megítélt 88 pontból is levontak 10-et egy összeadási hiba következtében. Ha jövőben nagyobb eredményt akarunk elérni, a nemzetközi érintkezést

kell fejleszteni. Itthon pedig sportpalotára van szükség. De a nyári versenyekhez szükség van a Stadionra is.

Gróf Klebelsberg Kuno: Köszönöm. Kmetykó tanár úr kíván szólni.

Kmetykó János: Kétféle torna van: egészségügyi, tömegtorna, amely a honvédelem céljaira is elengedhetetlen, és a művészi torna, amely a versenyekre képesít és a nemzetközi propagandát is lehetővé teszi. Ahol az egészségügyi sportot megbecsülik, ott az eredmény nem maradhat el. A torna minden más sportnak előkészítője és kiegészítője. A M. kir. Testnevelési Főiskola — igen bölcsen — támogatja ezt a sportot. Sajnos, hogy az iskolákban alkalmazott képesített tornatanárok száma igen csekély, pl. nincs egyetlen tanítóképző intézet sem, ahol képesített tanár működne. Az összes középiskolák között 60—70-ben van okleveles testnevelési tanár. Ilyenformán, a tanítóképzőintézeti képesített tornatanárok hiánya miatt, az elemi iskolai tornatanítás is igen gyenge. Minél több képzett és kellően képesített tanárt kell az iskolai testnevelés szolgálatába beállítani! Szükség volna továbbá első-sorban nem is annyira tornacsarnokokra, mint inkább játszóhelyekre. Szükséges volna több külföldi verseny, vidéki propagandautak, előtornászok, művezetők fokozottabb képzése és egy olyan speciális szaklap, amely a testnevelésnek ezt az ágát is támogatja.

Gróf Klebelsberg Kuno: Nagyon köszönjük. Áttérünk a labdarúgásra.

Dr. Mamusich Mihály: Ez az ankétsorozat az Olympia tényéből indult ki. A magyar labdarúgók az idei Olympian nem vettek részt. Ennek magyarázata a következő. A magyar labdarúgók becsületesen szétválasztották az amatőrséget a professzionizmustól. Szigorúan ragaszkodtunk ahhoz a prágai határozathoz, amely az amatőröknél a «munkabérmegtérítést» is megtiltotta, mert hiszen ez lényegében leplezett professzionizmus. A hollandok, az Olympia pénzügyi eredményeit féltve, keresztülvitték, hogy azoknak a nemzeteknek csapatai is részt vehessenek az amatőr Olympian, amelyek a munkabérmegtérítést még megengedik. Ő 25 ország képviselője előtt nyíltan kijelentette, hogy ilyen egyenlőtlen feltételek mellett a magyarok a versenyben nem vehetnek részt.

Ezentúl azonban minden valószínűség szerint külön amatőr és professzionista labdarúgó világbajnokságot rendeznek és így a jövő Olympia szempontjából a futballisták előkészületei megint aktuálisak lettek. Ez egyúttal pénzkérdés is és itt meg kell említenie, hogy egészen téves az a közhiedelem, mintha a labdarúgó szövetségnél zsákban állana a pénz. A szövetség különben sem magának gyűjt, hanem a sport részére.

A magyar labdarúgókat egész Európában nagyrabecsülik. Ma nem a magyarok nyilaitól, hanem góljaiktól félnék a külföldiek. A magyar labdarúgásnak e kiválósága tekintélyt biztosít a nemzetközi labdarúgó tárgyalásokon, a zöld asztal mellett is. Jövő évben Madridba megyünk: ott fogják eldönteni a legközelebbi labdarúgó világbajnokság

helyét. 1930-ban lesz az első világbajnokság s minthogy akkor nálunk lesz a labdarúgó szövetség kongresszusa, reméljük, hogy a világbajnokságot is mi rendezhetjük meg. A szánkat sem nyithatjuk ki azonban, ha nincsen Budapesten legalább két teljesen felszerelt hatalmas méretű sportpálya. Kéri, hogy a két rendelkezésre álló nagy pályát, aránylag kis költséggel, a szükséges méretűre bővíthessék.

Gróf Klebelsberg Kuno: Kérném Zsarnóczay tanácstag urat.

Zsarnóczay János: Harminc évvel ezelőtt néhány «bolondos» fiatalember elkezdett rugdosni egy bőrben lévő felfújtt hólyagot. Nézők, társak csatlakoztak és lassankint a labdarúgás a magyar sportnak fényezője lett befelé és kifelé a magyar színek érdemes képviselője. háború és a forradalmak visszavetették, de most már teljes a konszolidáció és jelenleg hét amatőr és egy professzionista alszövetség, hat kartellált szövetség és liga, 1000 egyesület és közel 70,000 aktív labdarúgó van.

Régen, amikor külpolitikánk struktúrája miatt Magyarországot nem igen ismerték külföldön, a magyar futballcsapatok ismertették meg elsőnek a magyar sportkultúrát. Minden más sport részére a futballon át jutottak el a sportkedvelők és nélküle sokan talán be sem kapcsolódtak volna a sportba. Ez a sport tud legkönnyebben belenyúlni a munkástömegek közé és elvonja őket az agitációktól, az egészségtelen szórakozásoktól és alkalmassá teszi a nemzeti célú küzdelmekre. Kifelé és befelé tehát a futball több, mint sport. Propaganda ez, amely áttöri a bennünket körülvevő ellenséges kordont. Elsőnek jelent meg az elszakított területeken és a címeres dressz minden szó nélkül is a legteljesebb és a leghatásosabb propagandának bizonyult.

Sajnos, belföldön a futballt nem nézik tisztán sportnak, hanem sokkal inkább adóalanynak, vigalmi, forgalmi és testnevelési adóalanynak. Az amatőrsport nem adóalany, persze, mert nincsen semmije. Körülbelül 400 egyesület van Budapesten, ezeknek összesen 60 pálya áll rendelkezésére. Vidéken a pályahiány egyenesen megakasztja a haladást. Bár a testnevelési törvény szerint a községek kötelesek volnának sporttelepeket felszerelni, a községekben labdarúgóknak általában a legelőkön a szarvasmarhákkal váltott időben lehet csak sportolniok. Az állatvásárok számára mindenütt van hely, az emberi test kultúrája kevésbé fontos. A székesfővárosnak elég szabad tér áll rendelkezésére ahhoz, hogy eleget tudjon tenni a testnevelési törvénynek, amelyet azért hoztak, hogy a nemzet erőit emeljék vele, nem pedig azért, hogy minden a régiben maradjon. Tagadjuk, hogy a vidéken nem volna hely sporttér létesítésére és nem volna annyi tőke, hogy a kiszemelt teret bekerítsék. Nálunk csak felsőbb utasításra tudják megtalálni a tereket is! (Helyes! Úgy van!) Az amatőr futballsport helyzete így igen keserves. A legkisebb amatőr egyesületnek évi költségei is 2500—4000 pengőre rúgnak. Ezt tagdíjából, a pályakörüli kalapozásból gyűjtik össze, esetleg mecénásoktól kapják. A rendőri díjak, kérvénybélyegek,

sérült tagok ápolási költségei, az egyesületi adminisztrációra fordított összegek levonása után sporteszközökre csak körülbelül 1300 pengő marad. Vidéken az utazási költségek, a magas játékvezetői díjak is sok pénzt emésztenek fel, úgyhogy a vidéki egyesületek legnagyobb része adósságok súlya alatt nyög és ahelyett, hogy a sport fejlődne, visszafejlődik és az amatőr sportban csaknem a halódás jelei láthatók.

A professzionista futball helyzete, amint ő, aki a túloldalon áll, elfogulatlanul állapíthatja meg, a közhiedelemmel szemben épen nem rózsás. Két-három egyesületen kívül a legtöbben adóssággal küzdenek és ha segítség nem érkezik, akkor a két év előtt megindult professzionista sport teljes csődbe jut. A tiszta sporterkölcs nevében történt az amatőrök és a professzionisták szétválasztása, de ha az amatőr sportból kirekesztettük ezt az értékes réteget, amely professzionista lett, viszont nem szabad megvonnunk a professzionista sporttól a támogatást, mert a professzionizmus jelenti a magyar sport nemzetközi propagandáját. Külföldön a magyar labdarúgást a professzionista csapatokból válogatott csapat képviseli, odakint nem professzionisták, hanem a magyar becsületért harcoló, verekedő katonák.

Mik a teendők? A Testnevelési Főiskola a labdarúgás tanítását tárgyai közé bevezette és eredményesen oktatja. Ugyancsak bevezette a labdarúgó szövetség által felkarolt kézilabda sportot, amely hatalmas sportággá fog fejlődni Magyarországon, különösen a nőknél. Ennek az iskolákba való bevitelét Öexcellenciája figyelmébe ajánlja. A Magyar Labdarúgó Szövetség kérése, hogy állapítsák meg végre az illetékes pénzügyi körök, hogy a sport nem vigalom, nem üzlet; töröljék el a vigalmi és a forgalmi adókat, amelyek igazságtalanul sújtják a sportot. A testnevelési adó nemes céljait elismeri a szövetség, azonban a labdarúgásnak mai sanyarú helyzetében kéri, hogy az eddigi 25%-os visszatérítéssel szemben ezentúl 50% legyen a visszatérítés, minthogy a magyar professzionista és amatőr sport egyaránt támogatásra szorul. Az amatőr alszövetségek nagyobb támogatása lehetővé tenné, hogy egyesületeik kötelező befizetéseit mérsékeljék, vagy eltöröljék, úgyhogy ez közvetve az egyes egyesületek támogatását is jelentené. A vidéki alszövetségeknek helyiségeik sincsenek; bizony a vidéki gócpontokon is elkelve egy-egy központi sportház, hiszen például a nyugati alszövetségnek ma olyan a helyzete, hogy két év óta ülést sem tudott tartani. Kérjük a játékvezetőket, a futballbírákat félárú jegykedvezményét, ez a kis egyesületek kiadásait csökkentené.

Az Ifjúsági Labdarúgó Liga 25 esztendővel ezelőtt keletkezett és ma az a szerepe, hogy a labdarúgó szövetség részére szükséges ősanyagot a grundokon, a külterületeken felszedje és tömörítse. Ezek az alakulatok a legnagyobb támogatást érdemlik. Kívánatos volna, hogy ezek a kis alakulatok az ILL fiókegyesületeinek legyenek tekinthetők és közös alapszabállyal legyenek megszervezhetők; értük a magyar labdarúgó szövetség vállalja az erkölcsi felelősséget.

Az amatőr sportnak legfőbb kérdése a trénerkérdés. Budapesten és vidéken vándortrénerekre van szükség.

Minden sportot érint a sérült sportolóknak orvosi kezelése, esetleg kórházi ápolása. Ez nem ütközik az amatőr ségbe, még a legszigorúbb szabályok mellett sem. Vidéken a kis egyesületek súlyos biztosítási díjakat fizetnek. A kérelem itt az, hogy Öexcellenciája foglalkoznék azzal a gondolattal, hogy a sportok részére különleges sportorvosi kiképzést nyert orvosokat bocsásson rendelkezésre. (Helyeslés!)

Az Országos Testnevelési Alap a fennálló gyakorlat szerint elvi okokból romló sporteszközökre nem adhat segélyeket. Kéri e felfogás módosítását annyiban, hogy az igen szegény egyesületek és a teljesen szegény sportolók fogyó sportszerekhez is hozzájuthassanak.

Az új KISOK rendelet lehetővé teszi a kiváló középiskolásoknak társadalmi egyesületekben való sportolását. Kérjük a végrehajtási utasítás kibocsátását. Épen ma értesültünk, hogy egy ifjút az iskola igazgatósága valamelyik egyesület kérésére csak úgy adott ki, ha a KISOK színeiben többé nem versenyez. Az egyesületek nem akarják kivonni a növendékeket az iskolai sportéletből és fegyelem alól.

A futballszövetség a maga részéről is kéri a Stadion megteremtését. Erre szükség van, ez egy nagy nemzeti gondolat megvalósítása lenne. Madridba azonban kész pályaprogrammal kell mennünk. Ha a Stadion létesítése addig nem sikerülne, a két nagy pályát kell megfelelően bővíteni. Szükséges továbbá a közép- és kispályák számának szaporítása. Létesítsen Budapest székesfőváros játszótereket és bekerítve engedje át a Magyar Labdarúgó Szövetségnek, amely vállalja fenn tartásukat és kellő időt és alkalmat nyújt az iskolai játékok lebonyolítására is.

A magyar futballt néhány fanatikus sportember kezdte meg, ma sok ezer fanatikusa van, akik idealizmusból dolgoznak érte: ezeknek a fanatikuskoknak megbízásából jöttek ide a labdarúgó szövetség képviselői és biztos a meggyőződésük, hogy Öexcellenciája hatalmas kulturális programjában a testi kultúrának és a testi kultúra e fontos tényezőjének megfelelő helyet biztosít.

Gróf Klebelsberg Kuno: Köszönöm a rendkívül érdekes felszólalást, amely a legkülönbözőbb szempontokra hívta fel figyelmünket és sok tekintetben igényel meghallgatást. Ezúttal csak egyetlen részletre óhajtának röviden kitérni. (Halljuk!) Azt méltóztatott mondani, hogy volt egy középiskola, ahol nem honorálták kellő mértékben azt a rendeletet, amelyben a középiskolásoknak a társadalmi sportszövetségekben való működését megengedtem. Nem ismerem az eset részleteit, azonban kezdetől fogva meg voltam győződve, hogy a rendelet középiskoláink egy részében nem találkozik teljes megértéssel. Véleményem szerint ennek az a magyarázata, hogy, sajnos, a magyar középiskolában túlságosan konzervatív szellem uralkodik. (Úgy van!) Például itt van a nyelvtanítás. Még azokban a tankönyvekben is, amelyek legutóbb hivatalos

bírálat alapján nyertek engedélyt, előfordulnak még ilyen igealakok: régmúlt, befejezett jövő stb., amelyeket senki sem használ és amelyeket, ha később a tanulók stilisztikai dolgozatában előfordulnak, a tanár piros tintával aláhúz. Miért tanítani olyasmit, ami két év múlva már hibának számít és amit akkor vörös tintával kell megjelölni? Vagy példának említhetem a természetrajzot: különösen a botanikát és a zoológiát. Külföldön a természetrajzot biológiai szellem hatja át és a természetrajzot azért tanítják, hogy a gyermek a természetet megszeresse és az élet jelenségeit megismerje. Nálunk vannak iskolák, amelyben a tanuló szinte azt látja, hogy az Isten arra teremtette a világot, hogy botanikát és zoológiát lehessen tanítani s hogy a Linné-rendszert a növendékek megtanulhassák. Ismételten *bementem egy-egy középiskola latin vagy görög órájára*. Itt állítólag — hiszen ezzel érvelnek a klasszikus nyelvek tanításának létjogosultsága mellett — a gyermeknek be kellene hatolnia az antik kultúra szellemébe. Én pedig akárhány helyen intéztem kérdést az olvasottak tartalmára nézve és a legritkébb helyen fordult elő, hogy a tanuló összefüggően el tudta volna mondani, hogy miről is olvasnak már hónapok óta. A sok accusativus cum infinitivo és ablativus absolutus között elvész a lényeg, a gyermek nem látja a fától az erdőt. Ha Cicero beszédeinek tárgyalásánál csak a nyelvtani vonatkozásokra fordítanak figyelmet, természetes, hogy a tanuló a beszédfonalát, gondolatmenetét egyáltalában nem látja és fogalma sincs, hogy tulajdonképpen miről is van szó. Arra való volna a gyermek, hogy grammatizáljanak vele, hogy Linné-rendszereket vágassanak be vele? Arra való volna, hogy a szenvedő szerkezetet tanulja meg, amelyet otthon sohasem hall az anyjától, a tatik-tetik-et, amelyet csak az iskolában tanul meg és amelyről csakhamar le kell szoknia? Nem mondom, hogy a mi középiskoláinkban a maradiság okozza ezeket a visszasságokat, de kétségtelen, hogy túlságosan nagy a konzervatizmus, ami a modern, életrevaló gondolatoknak is útját állja. Tudják azonban az urak jól azt, hogy attól, amit egyszer jónak tartok és amit ezért kezembe veszek, nem szoktam tágítani. (Éljen!) Legyenek erről ezúttal is meggyőződve! (Éljenzés.) Nem arra való a gyermek, hogy reggeltől estig tanuljon. A nyolcvanas-kilencvenes évek generációjának nagy idegessége szerintem épen attól van, hogy sok mindent feleslegesen megtanítottak nekik és erre a legnagyobb erőfeszítéssel hajszolták őket. Én munkát követelek, nem mondhatja senki az ellenkezőjét, de nem felesleges munkát. (Éljen!) Kérem mégis, hogy az ilyen eseteket lehetőleg igyekezzünk nyugodtan elintézni. Ne fűjjük fel, mert azzal csak ártunk az ügynek. Kérem, ha valahol valami mulasztást vagy vonakodást látnak a középiskolai sportélet terén, jelentsék be nekem és én meg fogom találni a módját annak, hogy az illetőt jobb belátásra bírjam. (Éljenzés.) Kiss Tivadar, az MLSz. ügyvezető alelnöke következik.

Kiss Tivadar: Csak azt kéri a labdarúgók, hogy ne vegyenek el

tőlük többet, mint amennyit elbírnak. A sport valóban nem adóalany. A leggazdagabb labdarúgó alszövetség, a professzionista alszövetség 1927—28. évi zárószámadását mutatja be: 1,750,000 P bevételből 160,000 P testnevelési, 80,000 P vigalmi, 17.000 P forgalmi adóra, 120,000 P az amatőr sport támogatására, 40,000 P szövetségi részese-désül, 30,000 P rendőri díj, 340,000 P a vendégcsapatok díjazása, 140,000 P pályadíj címén ment el és így az adminisztrációs költségek levonásával csak 750,000 P maradt; minthogy pedig 35 egyesület van, átlag 20,000 P jutott egy egyesületre. A nagy kiadások mellett alig maradt meg valami. A professzionizmus nem üzlet, támogatás nélkül nem lehet az egyesületeket fenntartani. Itt van például az osztrák-magyar válogatott mérkőzés, amelyen 40,000 ember, tehát rekord közönség vett részt, 70,000 P bruttó bevételt eredményezett, amiből 18.000 P adóra ment el és a tiszta bevétel 22.000 P volt. A Blackburn Rovers mérkőzés 62.000 P-jéből csak 5000 volt a tiszta bevétel. A Berlin—Budapest mérkőzésre pedig csak azért nem fizetett rá a szövetség, mert van esőbiztosítás is.

A futball sport jövője érdekében égetően szükséges volna a két nagy sportpálya kibővítése. Az átalakítást a magyar futball sport magára vállalná. Egymillió pengőbe kerülne a pálya, ha 60—60 ezer néző befogadására számít. Ezt az egymillió pengőt kamatmentes kölcsönként kérjük és pontosan visszafizetjük. A két nagy pálya közönséget fog nevelni a Stadion számára, mert a mostani viszonyok mellett a közönség elszokik a pályáktól.

A másik kérés a vigalmi és forgalmi adók eltörlése és a testnevelési adóból kapott visszatérítésnek 50%-ra való felemelése.

Karafiáth Jenő: Felvilágosítást kérek Kiss Tivadar alelnök úrtól. Az ügyvezető alelnök úr adatai szerint a MLSz. 1,750,000 P múlt évi bevételéből 160,000 P-t fordított testnevelési adóra. Kérem közölni, hogy e tételnél levonásba hozott-e az a 25%-os visszatérítés, amit Öexcellenciája a labdarúgó sport támogatására átmenetileg engedélyezett?

Kiss Tivadar: Azt leszámítottam.

Karafiáth Jenő: Ezt azért voltam bátor kérdezni, mert a sportlapokban igen gyakran tesznek közzé olyan kimutatásokat, amelyek megtévesztésre alkalmasak. Az amatőr sport érdekében engedélyezett visszatérítést ugyanis nem vonják le a kimutatott adó összegéből. Szükségesnek tartom megállapítani hogy az egész jövedelemnek még 10%-át sem tette a testnevelési adó, ami közérdekű céljaira való tekintettel, egyáltalában nem mondható nagyon soknak. Még egy felvilágosítást kell kérem. Az osztrák-magyar válogatott mérkőzés 72.000 P bruttó bevételéből, mint méltóztatott mondani, 18.000 P volt az adó. Milyen adó értendő ez alatt? Csak testnevelési adó?

Kiss Tivadar: Vigalmi, forgalmi és testnevelési adó, vagyis minden adó együttesen.

Karafiáth Jenő: így már értem. Köszönöm a felvilágosítást.

Gróf Klebelsberg Kuno: Nagyon köszönöm a felvilágosításokat, amelyek úgy ezen az anketon, mint a múltkori értekezleteken az egyes sportágak hivatalos képviselői részéről elhangzottak. Nagyon messze vezetne, ha minden részletre reflektálnék, amelyeket az egyes sportágak érdekében felhozta. Csak példakép említtem meg azt, amit Rakovszky őexcellenciája fejtegetett, hogy a kard mellett az epével is kellene jövőben foglalkoznunk; ez olyan vonzó téma, amely méltán leköti figyelmünket. De tőlem most azt méltóztatnak várni, hogy elmondjam, melyek azok a tennivalók, amelyeket legsürgősebben szándékozom megvalósítani. (Halljuk, halljuk!)

Mindenekelőtt a legnagyobb hálával vagyok a sportlapok szerkesztői és a napilapok sportrovatvezetői iránt, akik igazán nagyon dicséretreméltóan értették módját annak, hogy a sport mellett kedvező közhangulatot teremtsenek és akik így munkámat is megkönnyítik. Eszemágában sincs, hogy szemrehányást tegyek nekik azért, hogy a sportankéttal részletesen foglalkoznak. De mégis helyre kell igazítanom azt, amit egyik-másik sportújságban olvastam, hogy én az idei olympiai eredményeken buzdultam fel és ez vezetett a sportankéttok megtartásának gondolatához. Ez nem egészen úgy van; összehívtam az ankéteket, hogy megbeszéljük az olympiai eredményeket és levonjuk belőlük a jövő Olympiára vonatkozó tanulságokat, de mindjárt az első ülésen megemlíttem, hogy az ankéttok tulajdonképeni célja, hogy az idei budgettárgyalás anyagát előkészítse, hogy így biztosan tudjam, hogy a költségvetési tárgyalásokon a testnevelés érdekében milyen magatartást kell tanúsítanom. Hogy mennyire nem a mostani Olympia vezetett a sportankéttok megtartására, annak bizonyosságául «Neonacionalizmus» című nemrégien megjelent könyvemből, amely újabb cikkeim és beszédeim gyűjteménye, felolvasom a képviselőházban május 6-án mondott költségvetési beszédemnek a testnevelés ügyére vonatkozó részét (lásd a «Neonacionalizmus» 285—288. old. és a «Testnevelés» 6. szám 336. old.).

Mint méltóztatnak látni, nem az Olympia eredményein buzdultam fel, hanem már május 6-án költségvetési beszédemben kifejtettem, hogy a sportok érdekében milyen nagyszabású terveim vannak. (Úgy van!) Előbb nem lehetett, korábban nem tehettem ezt, mert nem volt meg a szükséges anyagi fedezet. Hiszen nemrégien még nagy dolog volt, hogy a pénzügyminiszter hozzájárult a lex Gerenday visszaállításhoz. (Úgy van!)

Igen fontos feladatunk, hogy világossá tegyük, melyek a legsürgősebb teendőink. Az első, amire rámutathatunk, hogy sikerült a testnevelési főiskolát megcsinálni; annak tulajdonába átbecsátottam a Győri-úti ingatlant, ezt a szép és nagy ingatlant, mely megfelelő felszerelésével kétségtelenül igen sokat fog lendíteni a testnevelés ügyén. A teleknek az atlétika számára is megvan a gyakorlótere, azonban,

mint erről személyesen meggyőződtem, e terület kicsiny volt és ezért megvettem a mellette lévő telket, ami lehetővé fogja tenni azt is, hogy fedett uszodát építsünk oda. Sürgős volna, hogy a költségvetésbe fel tudjunk venni a főiskola részére néhány tanári állást is, hiszen eddig csak óraadókkal dolgoztunk. A jövő költségvetési évben a Testnevelési Főiskolát teljesen rendbehozom és akkor ez a nagy intézmény, amelyet a jövő magyar testnevelés fellendülése zálogának tekintek, megalapozásában befejezést is nyert.

A társadalmi sportszövetségek óhajaként erősen hangoztatták itt az ankéteken a téli sportpalota kérdését. Különösen a birkózók, boxolók, vívók, de más sportágak részére is igen fontos ennek megvalósítása: megfelelő tréningtermekkel, öltözőszobákkal, 3—4000 néző befogadására szánt helyiségekkel. Úgy látom, hogy a sportpalota mellett a fedett uszoda és a szövetségi sportház megvalósítása hasonlóan égetően sürgős. E három kívánságot összekapcsolhatjuk és akkor csak egyetlen, igaz, hogy nagy erőfeszítést kell tennünk és mind a három fontos kérdést egyszerre megoldhatjuk. Úgy gondolom, hogy nem a rendes költségvetés, hanem a kultusztárca beruházásainak során, az úgynevezett hasznos beruházásokból hozzájuthatok annyi pénzhez, amennyi e célra szükséges. Hiszen lehetetlen állapot, amire az úszók jogosan rámutattak, hogy míg nálunk a versenyzők évenként csak 3—4 hónapig készülhetnek és abból is egyideig állandó hurutveszélyek között, addig külföldön állandóan az egész éven át trenírozhatnak. A vívók, a boxolók és a birkózók méltán panaszkodhattak, hogy saját helyiségük hiányában nem tarthatnak nemzetközi mérkőzéseket, mert ma a rezsi a versenyek rendezésénél túlságosan nagy; ez pedig a versenyképesség, a küzdőképesség rovására megy. (Úgy van!) Kell lennie egy helyiségnek, ahol a tréninget a téli idő nem szakítja meg, ahol megfelelő tér van a nemzetközi versenyek lebonyolítására is. Azt hiszem, hogyha ezt a három fontos kívánságot összefogjuk, rövidesen eredményhez jutunk. Kérem a sajtó jelenlévő képviselőit, méltóztassanak e mellett hangulatot teremteni, mert a közhangulat kedvező alakulása nélkül a parlamenti tárgyalások sikerrel nem kecsegtetnek.

A harmadik nehéz kérdés a Stadion ügye. Amint látni méltóztatott, költségvetési beszédemben ezzel nagyon behatóan foglalkoztam. Sajnos, hogy nálunk még mindig nagy tettet látnak abban, ha valamilyen kezdeményezést megakadályoznak vagy lehetetlenné tesznek. (Úgy van!) A Stadion elhelyezésének kérdésénél mindenki, aki illetékes ebben, más és más megoldás mellett tört lándzsát, ami az én helyzetemet igen súlyossá teszi. Ha az érdekelt tényezők a hely kérdésében meg tudnak egyezni, én ígérem, hogy a magam részéről mindent el fogok követni, hogy a Stadion kérdését dűlőre vigyem. (Taps.) Ha minden más megoldás lehetetlenné válnék, akkor talán a labdarugó szövetség kérését, két meglévő sportpálya megfelelő kiépítése érdekében, lehetne megvalósítani.

Szívesen vállalkozom arra is, hogy a Stadion helyének kérdésében esetleg közvetítsek, minden erőmmel rajta leszek, hogy a Testnevelési Főiskola megalapozását befejezzem és mindent el fogok követni, hogy a téli sportpalota, a szövetségi sportház és a fedett uszoda hamarosan létrejöhessen. Természetes, hogy ezekhez a fővárosnak is hozzá kell járulnia. (Úgy van!) Hiszen a testnevelési törvény szerint voltképpen mindent, a helyiséget, a felszerelést a községnek kellene előteremtenie! Lehetetlenség, hogy ez alól épen a székesfőváros vonja ki magát. (Úgy van!)

Ami a folyóügyeket illeti, legfontosabb, hogy a testnevelési alapot tehermentesítsük. Az alap eddigi hármastestnevelési feladata: az iskolai testnevelés, a levente-ügy és a társadalmi testnevelés támogatása közül a kultusztárcának okvetlenül vállalnia kell az iskolai testnevelés fenntartását és fejlesztését (Éljenzés), valamint módot kell találni a leventeintézmény kiadásainak az alapról való leemelésére, hogy így a társadalmi sportszövetségek részére hathatósabb támogatást tudjunk nyújtani. Egymillió pengő körül van az alap évi jövedelme és azt hiszem, hogy ebből akkor minden jogos igényt ki tudunk elégíteni. Az egyik fontos kíváncsi téma a testnevelési alap tehermentesítése.

A másik kérdés a középiskolai testnevelési tanárkérdésnek megoldása. E tekintetben igen sok a tennivaló, mert az emberek nagy része azt hiszi, hogy itt minden a legnagyobb rendben van. Az emberek mindenütt látnak valamiféle úriembert, aki tornát tanít és úgy gondolják, hogy itt nem lehet semmi baj. Tisztelt barátom, Schwöder h. államtitkár úr, kérésre kidolgozott egy statisztikai összeállítást, amelyből kitűnik, hogy mennyi középiskolában nincsen egyáltalában testnevelési tanár, Szeretném, ha ez a kimutatás megfelelő alakban nyilvánosságra kerülne. (Helyeslés.) Szeretném, ha e téren is tisztán látna mindenki. Az a sok ácsorogtatás, ami tornaórák címén folyik, a tornának ez a valóságos megundorítása a középiskolák egynémelyikében, mind onnan van, mert a tornatanítás nincsen hozzáértő emberek kezében. Meg kell próbálni, hogy a költségvetésben egyelőre legalább néhány testnevelési tanári állás megszervezéséhez szükséges összeget beállíthassunk. Eddig ezt nem lehetett megtenni, mert nem volt Testnevelési Főiskola. A Főiskola most bocsátja ki az első rajokat, most van az ideje, hogy a testnevelési tanárok kérdésével rendbejövünk.

Felvetették úgyszólván minden sportág képviselői a trénerkérdést. Talán ez az ügy is könnyebb lesz, ha meglesz a téli sportpalota, ha a Testnevelési Főiskola teljesen kiépül. Ekkor megvalósulhat például az épéevívás terén, miket Rakovszky őexcellenciája felvetett és ennek eredménye bizonyosan nem fog elmaradni, hiszen a boxolók és birkózók is aránylag rövid idő alatt érték el megfelelő trénerrel igázán szép eredményeiket.

A cserkészmozgalomnak létkérdése, úgy látom, hogy sátrakkal lássuk el őket. A múlt évben 100,000 pengőt adtunk erre a célra, nagyon

szép sátrakat tudunk beszerezni és az eredmény szemmel látható volt. Ma még csak 6—7000 cserkész táboroz évenként; a cserkészzet vezetői elmondották nekem, hogy 22—23.000 cserkész táborozna még, ha sátruk volna. Ezek azok a különösen nagyfontosságú kérdések, amelyeket ki akartam emelni. Amiket mondtam, azt ne tessék végleges válasznak tekinteni, mert hiszen most jönnek a költségvetési tárgyalások és azokon fordul meg e kérdések megvalósulása; csak arról tájékoztattam nagyjában az urakat, hogyan gondolom el én a megvalósítást nagy általánosságban, a részletek mellőzésével. Engedjék még meg, hogy egy sajátos tapasztalatomra hívjam fel szíves figyelmüket. Amíg azt gondolják az emberek, hogy valami a miniszter programjában nincs bent, addig az «égetően szükséges» és annak szükségességét mindenki elismeri. Mihelyt azonban a miniszter egyszer komolyan kezébe veszi a kérdést, akkor a kívánság rögtön «felülmúlja erőinket» és «igen túlzott». Jó lenne, ha nem inognánk e két szélsőség között. Meg kell maradnunk a racionális vonalon, meg kell adni a testnevelés ügyének azt, amit az önerejéből nagyra nőtt magyar sportélet okvetlenül és halaszthatatlanul megkíván.

Én a magam részéről mindent meg fogok tenni, amit a cél érdekében tennem kell. Köszönöm, hogy annyi kitűnő szaktanáccsal ellátni szívesek voltak. Ha valami eredmény lesz, megint kérni fogom szíves véleményüket. (Éljen!)

Karafiáth Jenő: Legyen szabad az Országos Testnevelési Tanács nevében Öexcellenciájának hálás köszönetet mondani az ankétok összehívásáért és azért, hogy azokon személyesen elnökölni és az egyes sportágak képviselőinek helyes indokolással felsorakoztatott óhajait meghallgatni kegyeskedett. Le kell szögeznem, hogy a magyar sporttársadalom a legteljesebb hálaérzettel fogadja mindazt a sok s nagyjelentőségű s a magyar sport jövőjére messze kiható nyilatkozatot, amelyet Öexcellenciája a magyar sport fellendítése érdekében szándékolt terveiről a mai nappal sikerrel befejezett ankét-sorozat alkalmából tett. (Lelkes, élénk éljenzés.)

Gróf Klebelsberg Kuno: Az ankétsorozatot befejezettnek nyilvánítom. (Általános, élénk éljenzés.)

Tanácskozás a sportberuházások programjáról.

Gróf Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszter április 10-én tanácskozást tartott a magyar sportszövetségek vezetőinek bevonásával arról, hogy az állami költségvetésben beruházások céljaira felvett összegből legelső sorban milyen létesítmény készüljön. A tanácskozás következően folyt le:

Gróf Klebelsberg Kuno miniszter: Rámutat arra, hogy az összegvetel voltaképpen folytatása annak a tanácskozásnak, amelyet közvetlenül az Olympia befejezése után hívott össze abból a célból, hogy megbeszélje a sportférfiakkal a tanulságokat. Az irányadó tényezők valamennyien véleményt nyilvánítottak akkor s ezekből az a megfontolás szűródött le, hogy első sorban pályákra van szükség, mert addig minden tervezetés hiábavaló.

Amikor Karafiáth Jenővel a magyar sportügyek vezetését kezébe vette, a magyar, sport súlyos helyzetben volt. A lex Gerenday eltörlésével megszűnt a lehetőség annak a programnak végrehajtására, amelyet a testnevelési törvény állapított meg. Később sikerült a testnevelési-alapot visszaállítani. Erre az alapra három feladat nehezedett: *az iskolai testnevelés, a leventemozgalom és a társadalmi sport* támogatása. Az első sportanképen az a kívánság hangzott el, hogy a testnevelési alapot lehetőleg teljes egészében engedjék át a társadalmi sport támogatására. Ezt a kívánságot úgy fogta fel, mint a sportvilág által neki adott utasítást és sikerült is 50 százalékos eredményt elérnie. A jövő évi költségvetésben ugyanis 350,000 pengőt állított be a pénzügyminiszter az *iskolai testnevelés* céljaira, így tehát ennek érdekében nem kell igénybe venni a testnevelési-alapot. A *leventemozgalom támogatására* más forrásból ugyancsak 350,000 pengőre volna szükség. Reménye van arra, hogy ezt a kérdést is rövidesen hasonló módon meg tudja oldani.

További kívánság volt az, hogy megfelelő fedezetet teremtsen nagyobb létesítmények számára. Úgy gondolta, hogy nagyobb összegeket tud ilyen célból rendelkezésre bocsátani, de számolni kellett az állam pénzügyi erejével. A pénzügyminiszter a kultusztárca költségvetésébe «testnevelés» címen 1,000,000 pengőt állított be, s ígéretet tett arra, hogy ezt a tételt további három éven át bennhagyja a költség-

vetésben. Tulajdonképen 4,000,000 pengő áll tehát sportberuházási célokra rendelkezésre. Az értekezlet feladata az, hogy tanácsot adjon azokról a szempontokról, amelyeket ennek az összegnek felhasználásánál elsősorban kell szem előtt tartani.

Utal arra, hogy az állam a testnevelési törvény megalkotása óta eltelt 8 év folyamán igen sokat tett, a törvényben megállapított programot majdnem 80%-ig megvalósította. Bár a testnevelési törvény a városokat és községeket is kötelezte a testnevelés előmozdítására megfelelő játszóterületek, fürdők, uszodák stb. létesítésével és fenntartásával, mégis kötelessége figyelembe venni a közületek anyagi helyzetét, s épen ezért harcolta ki a fentemlített összeget. Hangsúlyozza azonban, hogy az állam e 4,000,000 pengő beruházással *nem saját kötelezettségének tesz eleget*, hanem segíti vele a közületeket abból a célból, hogy törvényben előírt kötelezettségüknek megfelelhessenek. Országos átlagban a szükséges összegek egyharmada fölé alig emelkedhet az állam támogatása.

Ha ezt figyelembe vesszük, úgy a közületek kötelező hozzájárulásával tulajdonképen 12,000,000 pengő értékben létesíthetünk intézményeket. Kéri a jelenlevőket, nyilatkozzanak arról, mit és milyen sorrendben kellene megvalósítani.

Rakovszky Iván: Köszönetet mond a miniszternek azért, hogy az értekezletet egybehívta. Azok a sportemberek, akik politikusok is, kétszeresen érzik a miniszter munkásságának nagy jelentőségét. Olyan intézményekre van szüksége a sportnak, amelyeket azonnal igénybe vehet s amelyek ma hiányoznak. Három elsőrendű szükséglet van: *a Stadion, a fedett uszoda és a sportcsarnok*. Mindegyik országos intézmény s így ezek létesítésénél engedni lehetne abból a szigorú alapelvből, hogy az állam a költségeknek csak egyharmadát viseli. A fennmaradó összeget kisebb vidéki városok között osztaná szét, oly célból, hogy azok sporttelepeket létesíthessenek, amelyekkel kapcsolatban a cél-lövöldék kérdését is meg lehetne oldani.

A Stadion számára már sok helyet kerestek, megfelelő helyre azonban még senki sem gondolt, mert különben nem merülnének fel újabb ideák. Ott, ahol széles folyó és sok melegvízforrás van, a Stadiont csak ezek közelében lehet felépíteni, más elhelyezésre gondolni sem lehet. Nálunk a Duna mellett kellene a Stadionnak épülni, mert így könnyen lebonyolíthatjuk az evezős- és vitorlásversenyeket és uszodát is létesíthetünk. A fedett uszoda elhelyezése körül támadt vitába nem kíván beleszólni. Kötelességszerűen kijelenti azonban, hogy amennyiben a hely szempontjából a Margitszigetet találnák a leghelyesebb megoldásnak, úgy a vízszolgáltatást a részvénytársaság minden további nélkül hajlandó fedezni.

Gömbös Gyula csatlakozik az előtte szóló elismerő szavaihoz. Ügyelni kell arra, hogy a rendelkezésre álló összeg el ne aprózódjék. Nemzeti kötelesség a Stadion létesítése. Osztja Rakovszky Ivánnak azt

a felfogását, hogy a szükséges területet már most szerezzék meg. A fedett uszodát elsőrendű szükségnek tartja; nem is egyre, hanem többre volna szükség.

Homonnay Tivadar: Örömmel állapítja meg egyrészt azt, hogy az eddig felszólalók a Stadiont és a fedett uszodát aequo loco helyezik, másrészt, hogy egyetlen sportág sincs, amely ne látná be a fedett uszoda elsőrangú szükségességét. Nincs még egy sportág, ahol a trenírozás lehetősége annyira ki volna zárva, mint az úszósportnál. Ezért kéri, hogy a rendelkezésre álló első 1,000,000 a fedett uszoda céljait szolgálja. A szükséges telek kérdését a fővárosnál rendezve látja, csak a vízszolgáltatás körül vannak nehézségek. Megtörténhetik az a szégyen, hogy nálunk, ahol annyi a hóforrás, mesterséges úton előállított vízzel kell majd a fedett uszodát ellátni. Hangsúlyozza, hogy a rentabilitás szempontjából is az volna a helyes, ha előbb a fedett uszodát valósítanák meg.

Demény Károly: A sportcsarnok létesítését építészeti szempontból meg lehetne oldani úgy, hogy ott a szövetségek is otthont kapjanak. Elismeri a fedett uszoda, a téli sportcsarnok és a Stadion létesítésének elsőrangú szükségességét, felhívja azonban a figyelmet a torna- és a korcsolyasport kívánságaira is.

Witz Béla: A levente- és cserkészmozgalom támogatását kéri, de hangsúlyozza, hogy az eddig tárgyalt három kívánság elsőbbségét maga is elismeri.

Dinich Vidor: Szívesen hozzájárul ahhoz, hogy a fedett uszoda megvalósítása legyen az első, s ennek érdekében, úgy mint eddig, a jövőben is megtesz mindent. Hasonló fontossága van azonban a sportcsarnoknak is. Fontos a szövetségi ház is, de ezt nem a sportcsarnokkal együtt valósítaná meg.

Gróf Klebelsberg Kuno miniszter: Közbevetve megjegyzi, hogy a Stadiont esetleg nyereménykölcson útján lehetne megvalósítani, úgy, ahogy, annakidején a Tisza szabályozását megoldották. Nagy örömmel látja, hogy a sportágak kollegiális önzetlenséggel előre engedik a vízisportot, mert maguk is érzik, hogy a legégetőbb kérdés a fedett uszoda megvalósítása.

Ripka Ferenc: Hangsúlyozza, hogy a főváros a legmesszebbmenően honorálja a kormánynak a sport fejlesztésére irányuló intencióit. A főváros ezévi költségvetésébe is 2,000,000 pengőt meghaladó összeget állított be sport- és testnevelési célokra. Konkrét ígéretet nem tehet olyan irányban, hogy a főváros milyen formában és milyen mértékben kívánja a Stadion, a fedett uszoda és a sportcsarnok létesítését támogatni, mert hiszen az autonómia dönt erről. Biztosíthatja azonban az értekezletet arról, hogy a főváros törvényhatósági bizottsága a maga áldozatkészségével mindig a legnagyobb lelkesedéssel áll még pedig pártkülönbség nélkül, a sportcélok szolgálatában. De kérnie kell a kormányt, hogy a legpraktikusabb megoldás mellé álljon e kérdésekben,

olyan megoldás mellé, amely elkerülhetővé teszi a fővárosnak megítélése szerint felesleges kiadásokat. Minden erőt egy tervnek a megoldására kell egyesíteni. Ezidőszent a fedett uszoda megvalósítása nyomul előtérbe, ennek érdekében kell megtalálni a módot a megfelelő együttműködésre.

Berezel Jenő: Hangsúlyozza, hogy a főváros erkölcsi versenyt támaszt az államnak, amikor a maga áldozatával minden irányban elősegíti a sport fejlődését. A Stadion elhelyezésénél is nagy áldozatkészséget mutatott a főváros, amikor a fehérúti dűlőben 120 holdat hasított ki erre a célra. Utal arra, hogy a nagy sporttelepek mindenütt a városok határán kívül fekszenek, ami fontos is egy fejlődő világváros szempontjából. A fedett uszodának a Margitszigeten való elhelyezését helyesli, mert szerinte is ez a terv volna a legelőnyösebb. Ha a fedett uszoda olyan helyen épülne, ahol meleg víz nem áll rendelkezésre, ennek előállítására tekintélyes üzemi költséget jelentene. Ha nem veszik igénybe azt a területet, amelyet a főváros felajánlott a fedett uszoda céljaira, úgy további megállapodás dolga az, hogy a főváros milyen formában hozza meg a maga áldozatát a fedett uszoda létesítése érdekében.

Gróf Klebelsberg Kuno miniszter: Valóban közneveltség tárgya lennének, ha a fedett uszodát nem olyan helyen építenénk, ahol meleg víz áll rendelkezésre. A legelőnyösebb a Margitszigeten való elhelyezés lenne. Nem is ütköznék ez nehézségbe, csupán jogi szempontból kellene a megoldást megtalálni. A legsürgősebb a téli uszoda megteremtése, azután a sportcsarnok. A minisztérium, a Közmunka Tanács, az OTT és a főváros megbízottainak részvételével albizottságot kellene kiküldeni, amely az Úszószövetség bevonásával részletesen kidolgozná a fedett uszodának a Margitszigeten való elhelyezésének tervét. Nemzeti tervpályázatot kell majd kiírni, s ha már látjuk a méreteket, akkor kell tárgyalni arról, hogy az állam és a város milyen arányban járuljanak hozzá a felmerült költségekhez.

Hautzinger Sándor: Az Evezős Szövetség nevében kéri a minisztert, hogy a god—szentendrei vonalon menedékházat létesítsen az evezősök részére és gondoskodjék arról is, hogy az evezőssport megfelelő pályához jusson. Motorcsónakra is szükség volna a tréningek miatt.

Zsarnóczay János: A rendelkezésre álló összegből elsősorban a fedett uszodát kell felépíteni. A futballsportnak is vannak azonban szükségletei. Futballpályáink már teljesen elavultak, jöllehet akkor, amikor épültek, első helyen álltak Európában.

Gróf Klebelsberg Kuno miniszter: A sportorvosi intézményt életrevaló ideának tartja és megvalósíthatónak is olyanformán, hogy a végzett orvosok a M. Kir. Testnevelési Főiskolán tanfolyamot végezzenek. Életrevaló gondolat a dunamenti menedékház is.

Köhler Endre: A Sí-Szövetség nevében kéri az ugrósánc rendbehozatalát.

Moldoványi István: Az Athletikai Szövetség képviselőjében hozzá-

járul a fedett uszoda elsőbbségéhez, de a vidéki sport erősebb támogatását is sürgeti.

Liber Béla: Hangsúlyozza, hogy a budai oldalon egy és a pesti oldalon is egy atletikai pálya létesítésére feltétlenül szükség van a tanulóiifjúság sportolásának a céljaira.

Karafiáth Jenő: Köszönetet mond az Országos Testnevelési Tanács nevében a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a tanácskozás összehívásáért és annak vezetéséért, valamint az értekezlet résztvevőinek megjelenésükért és értékes hozzászólásukért.

Gróf Klebelsberg Kúio miniszter a tanácskozást berekeszti.

Az Országos Testnevelési Tanács memoranduma a kormányhoz a testnevelés anyagi szükségletei tárgyában.

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!

Nagyméltóságodnak többször megnyilvánuló jóakarató érdeklődése és a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr Önagyméltóságának meleg ügyszeretettől áthatott felhívása folytán az *Országos Testnevelési Tanács* halaszthatatlan kötelességet vél teljesíteni akkor, amikor az országos szakszövetségek, valamint az illetékes intéző körök által helyes mederben irányított testnevelésügy további természetes fejlődése, illetve a most, az utolsó órában teendő megfelelő intézkedések hiányában feltétlenül bekövetkező visszaesés elhárítása érdekében, a magyar nemzet e nagy kérdésének *legelemibb* szükségleteire az alábbiakban nyomatékosan rámutat.

Az Országos Testnevelési Tanács minden bővebb indokolás mellőzésével abban a tudatban teszi ezt, hogy a testnevelésügy ma, a múlt-hoz viszonyítva, különleges jelentőséggel bír.

A mai toborzási-rendszer ugyanis az ország népességének csupán elenyészően csekély százalékát részesíthet csak az általános véd-kötelezettségnek úgy a népegészségügyre annyira kedvező kihatású áldásában, mint a népnevelés terén mutatkozó és pedagógiailag szinte felbecsülhetetlen eredményében.

Az általános népegészségügynek, egyben a népműveltségnek leromlását vonná tehát feltétlenül maga után, ha a testnevelés ügye, megfelelő anyagi eszközök hiánya miatt, Csonka-Magyarországon csődöt mondana.

Amíg Nagy-Magyarországon a világháború előtt a sport a fiatal-ság testet és lelket üdítő szórakozása VOLT, a világháború után a nemzet-nevelés és a közegészségügy egyik legfontosabb tényezőjévé vált, más szavakkal: *nemzeti újjáéledésünk legreményteljesebb eszköze lett.*

A testnevelő sportok fontosságának elismerése tekintetében ma már az egyetértés teljes és tökéletes, mégis segítőkézzel alig talál-kozunk ...

Sőt!

Mindazok a források, melyeket a törvény a testnevelés anyagi támogatásának eszközeül jelölt meg, mindinkább elapadnak.

A lóversenyügy válságba került.

Az Országos Testnevelési Alapot a fogadások után megillető százalék lecsökkent.

A pénzügyminisztérium kényszerítő felhívására a Magyar Lovar Egylet budapesti új pályáján eszközölt nagyarányú befektetések miatt, annak közvetett hatására számítva s azt remélve, még a százalékok redukciójába is be kellett kénytelen-kelletlen nyugodni.

Az Országos Testnevelési Alap ily körülmények között nem reprezentál már számottevő segítséget a súlyos anyagi gondokkal küzdő társadalmi sportok számára.

Szűkös eszközei alig elégségesek az iskolai testnevelés és a leventeszervezet központi kiadásainak fedezésére is, úgyhogy a társadalmi sportszövetségek részére már csak morzsák jutnak.

Elkerülhetetlenül szükséges tehát, hogy az állam végre kinyújtsa mentő kezét!

A Kultuszminiszter Úrnak sikerült a legutóbbi állami költségvetésben a »*Testnevelés*« címet beállítani és ezzel megjelölni az utat, mely csak előre vezethet.

Ezt a keretet kell majd megfelelő tartalommal, az ország anyagi erő kifejtéséhez alkalmazkodva fokozatosan megtölteni.

Ezt elérendő tartjuk szükségesnek az iskolai, az iskolán kívüli testnevelés (levente sport) nélkülözhetetlen szükségleteinek ismertetésén kívül idevetíteni azokat a célkitűzéseket, amelyeket az ifjúsági testnevelés előbbrevitele érdekében, a hosszú évtizedek óta fáradhatatlan és önzetlen nemzeti munkát végző országos szakszövetségek dolgoztak ki.

A segítségek kétféle irányban kell megtörténnie.

A legelső és legsürgősebb lépés volna a Testnevelési Alapot, amely a múltban mindenkor subsidiarius jellegű volt, *mentesíteni az állandó jellegű s a kultusztárca által viselendő rendes kiadásoktól*, hogy az ekként jelentkező többlet végre az intézményes testnevelés céljára legyen fordítható.

Mentesíteni kell a Testnevelési Alapot elsősorban és sürgősen azoktól az állandó jellegű iskolai testnevelési kiadásoktól, amelyek a közoktatásügy szerves kiegészítő részét alkotják és így természetesen és mindenkor a kultusztárca rendes költségvetésében kell hogy fedezetüket megtalálják.

A Testnevelési Alap létesítése előtt a múltban sohasem volt vitás, hogy a testnevelő tanszemélyzet illetményei, az iskolai testneveléshez szükséges tornaszerek, sportterek építési, karbantartási és felszerelési költségei mindig csak az *iskolafenntartót*, az állami iskoláknál tehát a kultusztárcát terhelhetik.

Különösen súlyosakká váltak ezek az *átmenetileg és helytelenül* a Testnevelési Alapra áthárított terhek azonban azóta, amióta a kötelező testnevelés a főiskolákon is életbelépett.

Amíg ugyanis a középiskolákban a szükséges tanerők és berendez-

kedések — ha nem is felelnek ma már meg a modern követelményeknek — mégis a múltból rendelkezésre állnak, addig a főiskolákon még az alapvetés is hiányzik és így az építés legelemibb munkájához kell fognunk, ha azt akarjuk, hogy a kötelező testnevelés ne csak papirosan legyen meg szégyenszemre, de élő valósággá váljék.

Teljesen tarthatatlan állapot az is, hogy a *M. Kir. Testnevelési Főiskolán* oklevelet szerzett kiváló szakképzettségű testnevelők az egyetemeken és főiskolákon *csak* mint tiszteletdíjas alkalmazottak kezdhetik meg és folytathatják hivatásukat és hogy illetményük a Testnevelési Alapból, mint *célvagyomból* (!) nyerhet csak fedezetet.

Mindezek alapján az állami költségvetésbe a M. Kir. Testnevelési Főiskola és egyetemek sportszükségei, valamint az állami iskolák tornaszükségei címén a következő dologi kiadások volnának felveendőek:

I.

Iskolai (elemi, közép- és főiskolai) testnevelés állami támogatása.

1. M. Kir. Testnevelési Főiskola	200.000 P
2. Egyetemi sportpályák és tornatermek létesítésére és karbantartására	260.000 «
3. Egyetemek reprezentatív egyesületeinek támogatására	80.000 «
4. Középfokú iskolák számára játszóterek létesítésére	200.000 «
5. Középfokú iskolák számára tornatermek építésére	300.000 «
6. Az állami középfokú iskoláknak tornaszerekkel való ellátására, illetve a meglévő tornaszerek kiegészítésére	100.000 «
7. A 44046/928. sz. miniszteri rendelettel kötelezően elrendelt játékdélutánok díjazására	50.000 «
8. Főiskolai és középiskolai uszodák létesítésére	300.000 «
Összesen:	1,490.000 P

Eme szükségletek indokolt és sürgős voltát röviden a következőkben részletezzük:

ad 1. A testnevelésről szóló 1921. évi LIII. t.-c. 4. §-a értelmében: «Az állam pénzügyeinek rendezése után testnevelési tanerők képzésére országos testnevelési főiskolát kell felállítani, amelynek fenntartásáról a vallás- és közoktatásügyi miniszter gondoskodik». A M. Kir. Testnevelési Főiskola költségeit addig, amíg az állam pénzügyei nem rendezettek, ideiglenesen és átmenetileg az Országos Testnevelési Alap vállalta magára. Minthogy azonban időközben az állam pénzügyei rendezést nyertek, a M. Kir. Testnevelési Főiskoláról való gondoskodás kétségtelenül kizárólagos állami feladattá vált.

ad 2. Ugyancsak a testnevelési törvény 2. §-a az állam kötelezettségei között sorolja fel, hogy a főiskolák körében a testnevelést minden hallgató számára lehetővé kell tenni. Mivel az egyes egyetemek a kötelező testnevelést saját autonómiájuk körében már kimondották, az államnak erkölcsi kötelessége, hogy a testnevelés lehetővé tételére a szükséges főiskolai sportpályákat, főiskolai tornatermeket megépítse.

ad 3. A békeévek költségvetésében az egyetemek reprezentatív sportegyesületeinek segélyezésére tetemes összeg volt felvéve. Ez a tétel csak a régi állapot visszaállítását célozza.

ad 4. A kötelező játékdélutánok megtartásához feltétlenül szükséges, hogy nagyobb városokban a középfokú iskolák számára, ha nem is önálló sporttelepek, de legalább megfelelő játszóterek álljanak rendelkezésre, mert ezek nélkül a kötelező játékdélutánok meg nem tarthatók.

ad 5. A múltban nagyon sok középfokú iskola (gimnázium, tanítóképző, polgári iskola) épült, ahol részben az állam, részben az iskola-fenntartó, az anyagiak hiánya miatt, nem gondoskodhatott arról, hogy a tantervnek megfelelően a torna tanításához szükséges helyiség, azaz tornaterem álljon rendelkezésre. E lehetetlen állapot szanálása feltétlenül szükséges, mivel enélkül a tornaórák megtartásának elrendelése teljesen illuzóriussá válik.

ad 6. Az Országos Testnevelési Alap addig, amíg az állam pénzügyei rendezést nem nyertek, ideiglenesen kénytelen volt magára vállalni az államnak azt a feladatát, hogy az állami iskolákat tornaszerekkel ellássa. Az állam pénzügyeinek rendezése után ez a feladat is visszahárul az államra.

ad 7. A kötelezően elrendelt játékdélutánok csak akkor tarthatók meg, ha a játékdélutánok vezetői a túlóráért legalább akkora díjazásban részesülnek, mintha az iskolában túlórárt vállalnának. A túlóra egyébként szokásos díjazása: 1 pengő 16 fillér.

ad 8. A modern testnevelés integráns része és egyúttal a közegészségügynek egyik leghatalmasabb segédeszköze az *úszásoktatás*, mely azonban — tekintettel a főiskolai és középiskolai ifjúság hatalmas arányú létszámára — az amúgy is elégtelennek bizonyuló nyilvános uszodákban semmiképp sem bonyolítható le. *Kizáróan iskolai célokat szolgáló uszodák létesítése tehát feltétlenül és elengedhetetlenül szükséges.*

II.

A levente sportélet állami támogatása.

A levente sportélet nemzetmentő, erkölcsöt és testet nemesítő munkája ma már mindenütt éreztetni áldásos hatását. A hazafiasán érző társadalom által nagyrabecsült és előttük egyre népszerűbbé váló tevékenység eddigi kereteinek biztosítása és nemzeti ideáljaink megvalósíthatása érdekében kívánatos további céltudatos fejlesztése: elsőrendű nemzeti érdek.

A levente sportélet helyes mederben tartása és további fejlesztése

az anyagi eszközök elégtelensége miatt azonban ma még nem tekintendő biztosítottnak.

Ennek pedig főoka az, hogy a levante sportélet legminimálisabb anyagi szükségleteinek előteremtése a testnevelési törvény szellemének megfelelően a törvényhatóságokra, a városokra és községekre és a társadalomra van hárítva, a további szükségletek megszerzéséhez azonban megfelelő állami támogatásban — mint testvérintézménye: a cserkészlet — *nem* részesül.

A társadalom részéről nyújtott támogatás a nehéz gazdasági viszonyok miatt ma főleg csak erkölcsi; a törvényhatóságok, városok és községek pedig bevételeik elégtelensége s az adóztatás terén érvényben levő korlátozások miatt még ott sem tudnak eleget tenni a rájuk háruló feladatnak, ahol azt egyértelműen szeretnék.

Az anyagi szükségletek biztosításának mai és feltétlen változtatást igénylő rendszere, eltekintve attól, hogy abban az önkormányzati szervek belátásának döntő szerep jut, igazságtalan is, mert a levanték száma nem arányos az egyenes adók nagyságával.

Az anyagi szükségletek előteremtésének mai és mielőbbi kiegészítésre szoruló rendszere okozza főleg azt is, hogy a levanték sportkiképzésére fordítható idő és az elért eredmény különböző, már pedig az egyenlő megterhelés elve egyöntetűséget kívánna. Az Országos Testnevelési Tanács e téren kiegyenlítően nem tud hatni, mert a rendelkezésre álló központi testnevelési alap elenyészően csekély volta miatt erre képtelen.

Ha az anyagi szükségletek kielégítése terén hamarosan nem történik rendszerváltozás, akkor a levanték sportélete ahelyett, hogy előrehaladna, visszafejlődik. Ez csak úgy kerülhető el, ha az előirányzatba felvett állandó jellegű kiadások épügy, mint a cserkészletnél történik, az állami költségvetésbe vétetnek fel. Az előirányzatban felvett összegek mellett azonban a *helyi* szükségletek, az átmeneti jellegű kiadások fedezésére (sportterek, uszodák, lőterek, levante otthonok, könyvtárak, zenekarok létesítésére, továbbképzőtanfolyamok rendezésére, műkedvelő előadások, egyesületi, körzeti, járási és megyei versenyek rendezési költségeire, baleseti, betegségi és felruházási segélyekre stb.) továbbra is fenntartandó volna a levante sportélet támogatásának a testnevelési törvényben biztosított eddigi rendszere.

A levante sportélet szükségleteinek összegezése :

a) A levante sportélet felügyeleti költségeihez, sportoktatók díjazásához állami hozzájárulás	2,000.000 P
b) Sporteszközök beszerzésére	1,600.000 «
c) Levante nyaraltatási célokra	3,000.000 «
d) Levante nyaraltatáshoz szükséges eszközök s területek megszerzésére és fenntartási költségekre	2,000.000 «

e) Levente sportterek létesítésére és karbantartási költségeihez támogatás	350.000 P
f) Országos leventebajnokságok és egyéb leventeversenyek rendezési költségeire, propagandára	50.000 «
Összesen	<u>9,000.000 P</u>

III.

A társadalmi sportélet állami támogatása.

A társadalmi sportoknak nyújtandó segítséget svájci mintára költségvetésileg kell a szakszövetségek számára biztosítani. De előbb záros határidő alatt minden sportágat megfelelő létesítmény révén annyira kell megerősítenünk, hogy később az állam állandó évi támogatásán kívül további segíélyezésre ne szoruljanak!

1. *Athletika.*

a) Vidéki városokban sportpályák létesítése (25 pálya)... ..	500.000 P
b) Megfelelő oktatószemélyzet kiképzésére Budapesten három tanfolyam ... à 7000 P	21.000 «
c) Vidéki városokban öt vándortanfolyamra à 3000 P	15.000 «
d) Öt kerületi tréner illetményeire à 2400 P	12.000 «
e) Külföldi kiküldetésekre	12.000 «
f) Az országos szakszövetség központi igazgatási költségeire, szakkönyvek kiadására, országos propagandára	35.000 «
Szükséglet	<u>595.000 P</u>

2. *Birkózás.*

a) Hat drb szövetségi birkózószőnyegre à 2000 P	12.000 P
b) Vándortrénerek illetményeire	4.000 «
c) Vidéki birkózók fővárosi, valamint fővárosi birkózók vidéki propagandaszereplésére ...	6.000 «
d) Bíróképzőtanfolyamokra	5.000 «
e) Nemzetközi propagandaversenyekre	8.000 «
f) A Nemzetközi Birkózó Szövetség évenkénti világkongresszusán való részvételre	1.500 «
g) Az országos szakszövetség központi igazgatásához és szakkönyvek kiadásához szükséges állami hozzájárulás	4.000 «
Összesen	<u>40.500 P</u>

3. Céllövészet.

a) Egy központi szövetségi céllövölde felállítása	230.000 P
b) Húsz vidéki miniatűr-céllövölde felállítása	500.000 «
c) Ifjúsági céllövőtanfolyamok rendezésére és gyakorlatozásra	120.000 «
Összesen	850.000 P

4. Evezés.

a) Állóvízi 2000 méteres versenypálya létesítésére	72.000 P
b) Vidéki városokban három téli tanmedence felállítására	60.000 «
c) Központi igazgatási költségekhez és propagandához állami hozzájárulás	8.000 «
d) Egy csónakszállító vasuti kocsiszerzésére	12.000 «
e) Három evezős menedékház építésére... ..	100.000 «
Összesen	252.000 P

5. Hockey.

a) A régi lóversenytéri hockey-pálya helyreállítására, öltözőkre s mosdóhelyiségre ...	20.000 P
b) Két vidéki hockey-pálya létesítésére ...	30.000 «
Összesen	50.000 P

6. Jég sportok.

a) Központi igazgatáshoz és propagandához állami hozzájárulás... ..	2.000 P
b) Oktatófilmekre és szakirodalomra	2.000 «
c) Nemzetközi kiküldetésekre és a bajnoki versenyek költségeire	5.900 «
d) Trénerképzőtanfolyamokra	5.000 «
e) Trénerképzés szervezésére fővárosban és vidéken... ..	12.000 «
f) Természetes jégpályák létesítésére a tanulóifjúság használatára a fővárosban és vidéken	80.000 «
Összesen	106.000 P

7. Kerékpározás.

a) A Tour de Hongrie rendezési költségeire ...	20.000 P
b) Központi igazgatás költségeire, propagandához és szakirodalomhoz állami hozzájárulás	6.000 «

c) Nemzetközi sportérintkezésre	10.000 P
d) Három vidéki kerékpárpálya létesítéséhez	240.000 «
Összesen	<u>276.000 P</u>

8. Labdarúgás.

a) A labdarúgás legégetőbb szükséglete a nagy (65—80.000 nézőre tervezett) Nemzeti Stadion felépítése, melynek amortizációjára mint állami hozzájárulás felveendő volna évenként	1,000.000 P
b) 25 vidéki footballpálya létesítésére à 2000 P	500.000 «
c) A vidéki amateur-alszövetségek igazgatási költségeihez állami hozzájárulás	36.000 «
Összesen	<u>1,536.000 P</u>

9. Lovassport.

a) Az országos szakszövetség központi költségeire	10.000 P
b) Fővárosi, vidéki lovasmérkőzések rendezésére	40.000 «
Összesen	<u>50.000 P</u>

10. Ökölvívás.

a) Az országos szakszövetség központi igazgatási költségeihez és a vidéki propagandához állami hozzájárulás... ..	10.000 P
b) Trénerképzőtanfolyamokra... ..	10.000 «
c) Oktatófilmekre... ..	2.000 «
d) Szakkönyvek kiadására	10.000 «
Összesen	<u>32.000 P</u>

11. Ping-pong.

A szövetség központi igazgatási költségeihez, nemzetközi propagandához állami hozzájárulás	15.000 P
---	----------

12. Sí-sport.

a) A svábhegyi sí-ugrósáncok építésére és karbantartására	58.000 P
b) A Svábhegyen, a Dobogókőn, a Galyatetőn, a Mátrában, a Börzsöny és a Bükk-hegységben létesítendő sí-kunyhók építésére	40.000 «
c) A versenyzők külföldi kiküldetésére	15.000 «
d) Sí-kurzusok költségeire és trénerek díjazására	12.000 «
Összesen	<u>125.000 P</u>

13. *Tennisz.*

a) Vidéki tennispályák építésére	40.000 P
b) Trénerképzőtanfolyamokra... ..	6.000 «
c) Két vándortréner költségeire	5.000 «
d) Oktatófilmek beszerzésére... ..	3.000 «
e) Propagandához és a központi igazgatás költségeihez állami hozzájárulás... ..	8.000 «
Összesen	<u>62.000 P</u>

14. *Torna.*

a) Vidéken három fedett tornacsarnok létesítésére	450.000 P
b) Az országos szakszövetség központi igazgatásának és az országos propagandának költségeihez való hozzájárulás	7.000 «
c) Művezetőképzőtanfolyamokra	3.000 «
d) Versenyrendezésre és külföldi tanulmányutakra	5.000 «
Összesen	<u>465.000 P</u>

15. *Turisztika.*

a) Az országos szakszövetség központi igazgatási költségeihez, propaganda- és szakirodalmi költségekhez állami hozzájárulás ...	12.000 P
b) Menedékházak építésére és útjelzési költségre	250.000 «
Összesen	<u>262.000 P</u>

16. *Úszás.*

a) Négy fedett vidéki uszodára	2,000.000 P
b) Hat vidéki nyitott uszodára	1,200.000 «
c) Vidéki úszósport segélyezésére	25.000 «
d) Az országos szakszövetség központi igazgatási és propaganda költségeihez való állami hozzájárulás	25.000 «
e) Nemzetközi propagandaköltségekhez való hozzájárulás	10.000 «
Összesen	<u>3,260.000 P</u>

17. *Vívás.*

a) Az országos szakszövetség igazgatási költségeihez való hozzájárulás	10.000 P
b) Vidéki vívótermek létesítésére... ..	300.000 «
c) Vidéki vívókurzusok tartására	10.000 «
d) Nemzetközi sportérinkezés költségeire ...	15.000 «

e) Szakirodalom fejlesztésére	2.000 P
f) Vívómestereknek külföldi tanulmányutakra	10.000 «
Összesen	<u>347.000 P</u>

III/a.

A társadalmi sportélet szövetségi szükségleteinek összegezése.

Athletika	595.000 P
Birkózás	40.500 «
Céllövészet	850.000 «
Evezés	252.000 «
Hockey	50.000 «
Jég sportok... ..	106.000 «
Kerékpározás	276.000 «
Labdarúgás	1,536.000 «
Lovassport	50.000 «
Ökölvívás	32.000 «
Ping-pong	15.000 «
Sí-sport	125.000 «
Tennisz	62.000 «
Torna... ..	465.000 «
Turisztika	262.000 «
Úszás... ..	3,260.000 «
Vívás	347.000 «
Összesen :	<u>8,324.000 P</u>

III/a.

A társadalmi sportélet szövetségi szükségleteinek összegezése.

III/b.

A társadalmi sportéletnek a Nemzeti Stadion felépítésén kívüli szükségletei.**a) Fedett sportuszoda, b) Téli sportcsarnok, c) Középponti Sportház.**

A **Nemzeti Stadion** mielőbbi létesítésének elkerülhetetlen szükségessége — **köztudattá** vált. Erről a nagy nemzeti kérdésről az *Országos Testnevelési Tanács* ismételten adott ki tájékoztató ösmertetést. Erre tehát *ezúttal* bővebben nem térünk ki. Egyszerűen utalunk az ott elmondottakra.

A **társadalmi sportoknak további legnagyobb szükséglete** — a fent részletezett tételeken kívül — a **Budapesten létesítendő 33 méteres fedett versenyszoda és egy legalább 40x60 méter alapterületű téli sportcsarnok, melyben atletikai-, birkózó-, ökölvívó-, ping-pong-, tennisz-, torna- és vívóversenyek lennének megtarthatók.**

Ez a két nagy sportlétesítmény, úgyszólván, *elengedhetetlen követelménye* a magyar sport további fejlődésének és nemzetközi téren elért s minden elismerést és áldozatkészséget megérdemlő nemzeti sikereink öregbítésének.

Hiányuk egyenesen szégyene a fővárosnak, mert külföldön nemcsak a fővárosok, hanem a vidék sportcentrumai is rendelkeznek már ily létesítményekkel.

Jelentékeny mérvben vinné előbbre végül a testnevelés ügyének céltudatos adminisztrációját a *Középponti Sportház*, mely a *sport-szövetségek elhelyezésére szolgálna. A mai állapot, mely szerint egymástól távol és albérteti helyiségekben vannak a szövetségek elhelyezve, teljesen tarthatatlan és e mellett költségesebb is, mint a központi elhelyezés.*

Nem gondoljuk azonban azt, hogy mindezek létesítése kizáróan az államot terhelje.

Az úszócsarnok építése elsősorban a Székesfőváros feladata és kötelessége, míg a «szárazföldi» sportok fedett csarnokát a magánvállalkozás van hivatva létesíteni. Mindkettőnél azonban elengedhetetlenül szükséges az állami hozzájárulás, mert üzletileg egyik létesítmény sem rentábilis. E mellett feltétlenül szükséges, hogy az állam — *épen az állami támogatás révén* — fel legyen jogosítva az építmények hivatás-szerű használatának irányítására és ellenőrzésére.

A fedett sportuszoda és téli sportcsarnok létesítéséhez *egy-egy millió, összesen tehát kétmillió pengő állami hozzájárulásra volna szükség, amihez járul még a Középponti Sportház megvételéhez szükséges 600,000 pengő.*

Mindezek figyelembevételével a társadalmi sportok összes szüksége a legközelebbi időben 10,924,000 pengőt tenne ki.

IV.

A cserkészlet állami támogatása.

A cserkészlet továbbfejlesztéséhez szükségesnek mutatkozó kiadások:

1. A cserkésztsztek és segédtsztek képzésének fokozott támogatására.....	20,000 P
2. Egy központi és több, a vidéki gócpontokra helyezett internátusra, mint a cserkészpedagógia kísérleti és továbbfejlesztési központjaira	1,000,000
3. Állandó kiképzőhely, illetőleg intézmény létesítésére	60,000
4. Cserkésztelepek és parkok létesítésére a hárs-hegyi cserkészpark és tihanyi cserkésztelep mintájára.....	120,000
5. Nyári nagy táborok részére megfelelő táborhely szerzésére	300,000
6. A magyar ifjúságnak olcsó vagy ingyenes cserkészkönyvekkel és lapokkal való ellátására	10,000

7. A cserkész viziképzés bázisainak kiépítésére a központban és a vidéki gócpontokon.....	30,000 P
8. Egy központi és több vidéki cserkészlőtér létesítésére	80,000 «
Összesen:	1,620,000 P

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!

Az Országos Testnevelési Tanács az országos szakszövetségek, az illetékes intéző körök közreműködésével a fentiekben állította össze mindazokat, **az összesen 23.034,000 pengő értéket kitevő** igényléseket, amelyek a magyar testnevelésügy továbbfejlesztése érdekében úgyszólván elkerülhetetlenül szükségesek.

Ismerve Nagyméltóságodnak a magyar testnevelésügy iránt érzett meleg szeretetét, egyben különösen nagyraértékelve a Kultuszminiszter Úrnak az ifjúság sportkérdései iránt tanúsított állandó jóakarátát, az Országos Testnevelési Tanács bizalommal nyújtja be jelen emlékiratát.

Ha talán a fent beállított összegek első betekintésre kissé magasnak is látszanak, rá kell mutatnunk arra, hogy a háború és a két forradalom által egészségileg annyira legyöngített ifjúságunk érdekében rendkívül sokat kell pótolnunk, de még így is az itt kívánt áldozatkészség még relatíve sem éri el annak a páratlan áldozatkészségnek a mértékét, amelyet úgy a környező államokban, mint a nálunk szerencsésebb viszonyok között élő nyugati nemzeteknél tapasztalunk.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1928 július havában.

Az Országos Testnevelési Tanács nevében:

Karafiáth Jenő s. k.,
elnök.

Az iskolai testnevelés helyzete és a sürgős teendők.

Az 1914—18. évi világháború és azt követő forradalmak után felmerült legégetőbb feladatok megoldásának egyike, az állampolgárok testi épségének és egészségének megóvása, lelki és testi erejének, ellen álló képességének, ügyességének és munkabírásnak hatékonyabb kifejleszthetése. Ennek érdekében a testnevelésről alkotott 1921. évi LIII. t.-e. az állam számára többoldalú kötelezettséget állapít meg. Az iskolai ifjúság harmonikus testi és lelki fejlődésének céljából elsősorban is a törvény az államot arra kötelezi, hogy mindennemű iskolában mindkét nembeli tanulóifjúság rendszeres testnevelését biztosítsa, a főiskolák körében pedig azt minden hallgató számára lehetővé tegye.

Ugyanezen törvény 3-ik §-a az iskolai testnevelésre vonatkozóan szükséges intézkedések (tanterv, a testnevelés rendszere, módja, eszközei a reá fordítható idő stb.) megállapítását a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter hatáskörébe utalja.

Ennek megfelelően a törvényben nyert felhatalmazás alapján kiadott 1924. évi 9000, számú VKM. rendelet I. fejezete az ifjúság testgyakorlási köteletségét az iskolában részletesen körülírja és szabályozza. A rendelet pontosan meghatározza az iskolafenntartónak a testnevelésre vonatkozó kötelezéseit és a testnevelési kötelezettséget az internátusokban lakó ifjúságra nézve is kiterjeszti. Megállapítja azt is, hogy az iskolai testnevelésnek a tanuló részéről való elmulasztása a tantervbe előírt egyéb tanórák elmulasztásával egy tekintet alá esik. Elrendeli, hogy az iskolai év végén minden iskolában összefoglaló torna-bemutatót és sportmérkőzést kell tartani, mely az iskolában végzett testedző munkáról teljes képet adjon. Ezt az összefoglaló bemutatót iskolai ünnep követheti, mely lehetőén hazafias ünneppel hozható kapcsolatba.

Kiterjed a rendelet gondoskodása arra is, hogy a tanulóifjúság testedzése — nem kötelezően — a nagy szünetidőben is az iskolai játéktér biztosításával és az oktatószemélyzet bevonásával lehetővé váljon.

Elrendeli a tanulónak iskolai verseny előtti kötelező orvosi megvizsgálását és megállapítja azokat a feltételeket, amelyek mellett a tanulóifjúság az iskolán kívüli sportokban résztvehet. Végül kimondja, hogy az iskolai testnevelő szakoktatók továbbképzésére szüneti tanfolyamokat kell rendezni.

A törvény szellemében megkívánt és a végrehajtási rendeletben részletezett intézkedéseket az 1923. évben a minisztérium kebelén belül újonnan szervezett testnevelési ügyosztály — az Országos Testnevelési Tanács közreműködésével — foganatosította és az iskolák testnevelési tanterveit is elkészítette. A tanterv keresztülvitele és az iskolai testneveléshez szükséges helyiségek, valamint azok felszerelésének tervszerű és rendszeres biztosítása érdekében, az iskolák testnevelési tanszemélyeiről és helyiségeinek felszereléseiről katasztert állítottunk egybe és ezt az összeállítást évről-évre kiegészítjük.

Jelenleg csak a középfokú iskolákban folyó testnevelés állapotát ismertetjük kimutatásaink szerint, melyek Budapest székesfőváros iskoláinak kivételével, készültek. A különböző középfokú iskoláknál az iskolai testnevelés jelenlegi helyzete a következő:

Az állami polgári iskolákba 27.099 tanuló iratkozott be, akik közül 60% részesül kielégítő testnevelésben, míg 40% testnevelése meg nem felelő, vagy a téli hónapokban a rossz időjárás alkalmával tornaterem hiánya miatt egészen elmarad. A testneveléssel foglalkozó tanárok közül csak 25 okleveles testnevelő tanár, 146 mellékszakos és 110 szakképzettség nélkül foglalkozik a testneveléssel. Utóbbiak között oszlik meg 47 olyan iskolának testnevelési oktatása, amelyekben sem fő-, sem mellékképesítésű testnevelő tanár nincsen.

Az állami polgári iskolákba járó 27.099 tanuló közül 67% tanuló-nak 104 tornacsarnok áll rendelkezésre, 33%-nak, vagyis közel 100 iskolának nincs tornacsarnoka. Az 1928—29. tanévben működésben volt 199 állami polgári iskolában 997 osztály van (testnevelő oktatás szempontjából a most együtt oktatott 75 fiú- és leányosztály külön-külön veendő számításba), ezek közül csak mintegy 600-nak van, 400-nak pedig nincs tornaterme.

A 104 tornaterem közül 40 jól, 30 normálisan és 44 hiányosan van felszerelve.

Megjegyzendő, hogy kimutatásainkat a legminimálisabb követelmények figyelembevételével állapította meg a két szakfelügyelő, akik két év alatt a 204 intézet közül 140-et látogattak meg.

Ha a «Tanterv és Utasításokéban megállapított anyagot kellett volna számonkérni, az eredmény 80—90%-ban nem lett volna megfelelő.

E bajokon és a siralmas személyi viszonyokon *tornatermek építésével, tornatermi és sportfelszereléssel, legelsősorban jólképzett tanárokkal lehet és kell segíteni*, mert szakképzett tanárokkal elérhetjük, hogy a legmostohább körülmények között levő iskolákban is valamiképen megoldást nyerjen a testnevelés kérdése.

A 179 ezúttal számbavett nem állami polgári iskolában mindössze 15 okleveles és 80 mellékszakos testnevelő tanár működik. Szakképzettség nélkül 127 tanár tanítja a testnevelést összesen 82 olyan iskolában, ahol képesített testnevelő tanár nincs.

Tornaterme csak 75 nem állami polgári iskolának van, mintegy

100 iskola nélkülözi a tornatermet. A 75 tornaterem közül csak 4 van jól és 31 normálisan felszerelve, 39 tornaterem felszerelése pedig hiányos.

Három nem állami polgári iskolának még udvara sincsen. Játzótere pedig csak 41-nek van. 118 nem állami polgári iskola még a játzóteret is nélkülözi.

A testnevelés eredménye szakfelügyelet hiánya miatt nem állapítható meg.

Sajnos, a szakfelügyeletet állások hiányában nem tudtuk eddig megszervezni.

A tornatermek hiányain csak úgy lehet segíteni, hogy legalább a legnépesebb iskolák részére megfelelő új tornatermeket építünk. Kívánatos volna ezért, hogy évenként legalább 10 állami polgári iskola tornatermére szükséges költségekről az állami költségvetésben gondoskodjunk. Egy-egy tornacsarnok építése átlag 36.000 pengőbe kerül és ezért évenként 10 iskola tornatermének építésére évi 360.000 pengő volna költségvetésileg előirányozandó.

A 11—12 és a 13—14 éves korosztályok számára a legrésztetesebben kidolgozott óratervek készülnek. Előreláthatóan a polgári iskoláknál működő tanárok — megfelelő szakismeret hiányában — nagyjából az óraterveket kellően nem fogják tudni feldolgozni, miért is részükre továbbképzőtanfolyamok szervezése is kívánatos.

Az állami kereskedelmi iskolákba beiratkozott 1850 tanuló, akik közül csak 804 tanulónak, vagyis 43%-nak van tornaterme; 1046 tanulónak, vagyis több mint a felének, 57%-ának sincsen.

Az 50 osztály közül csak 22 osztálynak van tornaterme, 28-nak nincs.

A szakfelügyelet állások hiányában nincs megszervezve és így a tanítási eredmény nem állapítható meg.

Az állami iskolák közül 4-nek nincs testnevelési tanára. Ezeknek az állásoknak szaktanárral való betöltése rendkívül sürgős lenne, mert ellenkező esetben a kereskedelmi iskolákban a testnevelés csak papíron marad.

A nem állami kereskedelmi iskoláknál 26 okleveles és 4 tanfolyamos testnevelő tanár működik, 9 tanár pedig testnevelési szakképzettség nélkül tanítja a testnevelést.

Tornaterme csak 16 iskolának van. Ezek felének, vagyis 8-nak felszerelése hiányos és csak 8 normális.

Hat iskolának udvara sincsen. 23 nem állami felsőkereskedelmi iskola játzóterrel sem rendelkezik.

A szakfelügyelet hiánya miatt a testnevelés eredménye ezekben az iskolákban sem volt megállapítható.

Az iskolafenntartók tornaterem építésére volnának felhivandók.

Az állami és nem állami tanító-és tanítónőképző intézetek száma 46; ezekben összesen 52 tanár tanítja a testnevelést, akik közül okleveles testnevelő tanár 14, mellékszakos testnevelő tanár 26 van, míg szakképesítés nélkül 12 tanár működik.

Tornaterme csak 33 intézetnek van. Ezek közül is 22-nek felszerelése hiányos.

Tornaterem nincs.....	9 intézetben	
Udvar van.....	42	«
Udvar nincs.....	4	«
Játszótér van	22	«
Játszótér nincs	24	«

A testnevelési szakfelügyelet — állás hiányában — nincs még rendszeresítve.

Állami középiskola 54 van. Ezekben — egy kivétellel — a testnevelést okleveles testnevelők végzik és ezért az állami középiskolák testnevelésében a tanítás eredménye a többi iskolafajokéval szemben általában megfelelőnek mondható. A középiskolai testnevelésre rendkívül nagy súlyt kell helyeznünk, miért is ennek továbbfejlesztése érdekében arra törekszünk, hogy elsősorban a középiskolák testnevelése jusson a Testnevelési Főiskolán végzett és teljes szakismeretekkel bíró testnevelő tanárok kezébe. A régi képzettségű testnevelő tanárok továbbképzését szünidei tanfolyam rendezésével kívánjuk előmozdítani. Tornateremmel rendelkezik 47 állami középiskola, de 7 középiskola részére mindeztideig tornatermet nem voltunk képesek biztosítani. Normális felszerelése csak 29, jó felszerelése pedig csak 14 állami középiskolának van. 11 középiskola felszerelése azonban még mindig igen hiányos.

Az állami középiskolák közül háromnak még udvara sincsen. Harminc középiskola pedig a játszótérrel is nélkülözni kénytelen.

Nem állami középiskola van 89, ezek közül 82-ben okleveles testnevelő működik, de 9 nem állami középiskolában a testnevelő tanár a szakképesítést nélkülözi.

Tornaterme van 75-nek, nincs tornaterme 14-nek. A felszerelés 17-ben jó, 40-ben normális és 32-ben hiányos.

Öt nem állami középiskolában még udvar sincsen, játszótere pedig 53-nak sincsen.

A tanítási eredmény 5 nem állami középiskolában nem kielégítő. A testnevelés szakfelügyelete a középiskolákban egy fővárosi megbízott és egy vidéki szakfelügyelővel van ezideig biztosítva, de itt is kívánatos volna, hogy legalább két vidéki férfiszakfelügyelő mellett, a leányiskolákban a testnevelés szakfelügyeletét testnevelési tanárnők lássák el. A kérdésnek ily képen való megoldása sajnos eddig állások hiányában megoldható nem volt.

* * *

A szakképzett testnevelő tanárok hiányát az 1921. évi LIII. t.-c. 4. §-a alapján szervezett és 1925. év őszén megnyitott hároméves, ezévben pedig négy évfolyamra átszervezett M. kir. Testnevelési Főiskola végzett hallgatóival kellene évről-évre pótolnunk.

A M. kir. Testnevelési Főiskolát sikerrel végzett hallgatók test-

nevelési tanári oklevelet nyernek, amely őket a testnevelésnek a középfokú iskolákban való oktatásra képesíti.

A M. kir. Testnevelési Főiskola költségei a törvény 4. §-a értelmében az államkincstárt terheli, de felállítása idején az állam nehéz pénzügyi viszonyai miatt a költségeket ideiglenesen az Országos Testnevelési Alapra kellett áthárítani és csak az 1929/30. évi állami költségvetési előirányzatba sikerült a főiskola személyi kiadásainak egy kisebb részét felvenni.

Elsősorban tehát gondoskodnunk kell arról, hogy minden iskola-típusnál a testnevelést a M. kir. Testnevelési Főiskoláról kikerült szakképzett testnevelési tanár lássa el. Jelenleg ugyanis sajnos az a helyzet, hogy bár az iskolák túlnyomó nagy része — a csatolt kimutatás szerint — nélkülözi a testnevelési szaktanárt, a főiskoláról kikerült tanárokat még sem lehet elhelyezni, mert részükre testnevelési tanári állás megfelelő számban a költségvetésben előirányozva nincsen. Már pedig alig szorul bizonyításra, hogy intenzív, a törvényben lefektetett célkitűzéseknek megfelelő testnevelésről mindaddig nem lehet komolyan szó, amíg az iskolai testnevelés úgy pedagógiai, mint orvosi ismeretekkel rendelkező, szakképzett testnevelő tanár kezébe nem jut.

* * *

Amint az iskolákban az elméleti tárgyak megfelelő tanítása tantermet és kellő segédeszközöket, laboratóriumokat stb. kíván, azonképen rendszeres iskolai testnevelés tornatermet, játékkeret, udvart igényel.

A háború, de különösen az idegen megszálló csapatok legfőképpen nem a tornatermekben okoztak nagy pusztítást, mivel ezek nagyrésze kór- járvány. házak céljaira volt lefoglalva, másrésze pedig katonai csapatok és megszállott területek menekültjeinek elszállásolására szolgált. Ezeket a károkat az iskolafenntartók — az államot is beleértve — a nehéz anyagi viszonyok miatt nem pótolhatták. Ha tornatermek építésével — a rendelkezésre álló jövedelem csekélysége miatt — az Országos Testnevelési Alap nem is jöhetett segítségül, hatalmas támogatást nyújtott mégis az iskolafenntartóknak azáltal, hogy az újonnan épült tornatermeket a tantervnek megfelelő torna- és játékszerekkel, a meglévő tornatermek hiányos felszerelését pedig modern sport- és tornaeszközökkel kiegészítette. Iskolai tornatermek felszerelésére az Országos Testnevelési Alapból jutott:

1923/24.	részben pótlásra.....	17,000,000 K
1924/25.	43 iskolai tornaterem teljes felszerelésére...	1,500,000 «
	77 iskolai tornaterem meglévő felszerelésének kiegészítésére.....	400,000 «
	36 iskolai tornaterem teljes felszerelésére...	2,086.000 «
	98 iskolai tornaterem meglévő felszerelésének kiegészítésére.....	1,970,000 «

1925/26.

1926/27.	19 iskolai tornaterem teljes felszerelésére...	76.000 P
	54 iskolai tornaterem meglevő felszerelésének kiegészítésére.....	33.000
1927/28.	34 iskolai tornaterem teljes felszerelésére...	136.000
	115 iskolai tornaterem meglevő felszerelésének kiegészítésére.....	59.000

* * *

Az 1924. évi III. t.-c.-kel újból életre keltett célvagyon, az Országos Testnevelési Alap ezt a kifejezetten iskolai költségek viselését azonban állandóan nem vállalhatta s ezért az Országos Testnevelési Tanácsnak régi jogos kívánsága nyert teljesülést azzal, hogy az iskolai testnevelés most említett szükségleteire az 1929/30. évi állami költségvetésben már 350,000 pengő irányoztatott elő.

A rég tervbevett kötelező úszásoktatást az iskolákban sajnos mindezideig nem lehetett bevezetni, mert az ahhoz okvetlenül szükséges úszómedencéket nélkülözzük. Az 1921. évi LIII. t.-c. 5. §-a a községeket és városokat arra is kötelezi, hogy a testnevelést fürdők és uszodák létesítésével is támogassák, e kötelezettségnek azonban a községek és városok ezideig még nem tettek mindenütt eleget. A legsürgősebb feladataink egyike e városokat és községeket törvényes kötelezettségük mielőbbi teljesítésére kényszerítsük.

* * *

A rendszeres iskolai testnevelés keresztülvitele a testnevelés szakfelügyeletének megszervezését kívánja. A szakfelügyelet részben olyképen oldatott meg, hogy annak költségeit is ideiglenesen az Országos Testnevelési Alap vállalta. Erre a teljesen állami feladatra azonban az állami költségvetés keretében kell fedezetet találni.

A testnevelés szakfelügyelete mindössze az állami középiskolákban és az állami polgári iskolákban van — a mai helyzetben elfogadhatóan — megszervezve. Valamennyi nem állami középiskolában, sőt az állami tanítóképző intézetekben és az állami kereskedelmi iskolákban a testnevelés szakfelügyelete mindezideig rendszeresítve nincsen. Megszervezésre vár ezenkívül a leányiskolákban a testnevelés szakfelügyelete is, mert elengedhetetlenül szükséges, hogy a leányiskolákban a szakfelügyelet testnevelő szaktanárnőkre bízassék.

* * *

Az egyetemek (főiskolák) autonóm hatáskörben mondták ki a hallgatókra nézve a testnevelés gyakorlatain való kötelező részvételt. Ennek keresztülvitele érdekében gondoskodtunk arról, hogy az egyetemek és a gazdasági főiskolák is megfelelő sportpályákhoz jussanak, így a szegedi, debreceni és pécsi tudományegyetemeknek az Országos Testnevelési Alapból nyert támogatás révén modern és céljaiknak megfelelő tribünökkel felszerelt pályáik vannak. Ugyancsak az Országos Testnevelési Alapból hathatós támogatásban részesültek a soproni, keszthelyi és magyaróvári gazdasági főiskolák sporttelepei is.

Mindezek ellenére az egyetemeken a testnevelés kérdése rendezettnek még mindig nem tekinthető.

A testnevelő szaktanárok illetményeiről például a költségvetésben gondoskodás még mindig nem történt. Ebben a kérdésben is átmenetileg az Országos Testnevelési Alap nyújt segítséget, de természetes, hogy a testnevelő tanárok állandó illetményeinek viselését az Alap célkitűzésénél fogva sem vállalhatja és ezért szükséges, hogy az egyetemeken rendszeres illetményt élvező testnevelési szaktanárok működjenek. A m. kir. földművelésügyi és a m. kir. pénzügyminisztériumnak pedig gondoskodnia kell arról, hogy a tárcájuk keretébe tartozó főiskolákon a testnevelő szaktanárok részére állások rendszeresíttessenek.

* * *

Az előadottak alapján a legsürgősebb teendő az volna, hogy a tanító- és tanítónőképző intézeteknél szakképzett testnevelő tanárok és tanárnők számára főfoglalkozás jellegével bíró testnevelési tanári állás szerveztessék. Ennél az iskolatípusnál a legszembeötlőbb ugyanis a szakképzett testnevelők hiánya, mivel ezekből az intézetekből kerülnek ki azok a tanítók és tanítónők, akik majd a tantervek értelmében az elemi iskolákban a testnevelést oktatják és épen ezek a tanítójelöltek nem részesülnek *szakképzett testnevelők* részéről oktatásban.

Ezenkívül a kereskedelmi iskoláknál volna fontos, hogy mielőbb testnevelő tanárok kezébe kerüljön a testnevelés oktatása. Az egyetemeken szakképzett testnevelő tanároknak a kezében van az oktatás, viszont azonban itt kellene gondoskodni arról is, hogy tiszteletdíjas állások helyett rendes állások rendszeresíttessenek a testnevelők részére. A szakfelügyelet tekintetében szükséges volna, hogy a szakfelügyelők létszáma lényegesen felemeltessék, mivel a jelenlegi három hivatásos szakfelügyelővel az ország összes iskolatípusainál a testnevelés tanításának ellenőrzése el sem képzelhető.

A m. kir. Testnevelési Főiskolát illetően a legfontosabb teendő, hogy az 1929/30. évi költségvetésben rendszeresített három álláson kívül még legalább három állás létesíttessék, hogy ezzel is tehermentesíttessék az Országos Testnevelési Alap, amely Alap amúgy is meg van terhelve a főiskola dologi szükségleteinek ellátásával.

Az előadottakból kitűnik, hogy nagyon sok iskolának nincsen meg a testgyakorláshoz szükséges tornaterme, illetve udvara. Ezért szükséges lenne, hogy minden iskolatípusnál az arra vonatkozó állami költségvetési fejezetben tornatermek létesítésére évenként meghatározott összeg felvétessék, mivel a tornatermek létesítése époly kötelessége az iskolafenntartónak, mint ahogy kötelessége gondoskodni az előadótermek és iskolák megfelelő higiénikus berendezéséről.

A testnevelésnek jelentősége ma nagyobb, mint bármely más tantárgyé, mert az ifjúság egészségének és küzdőképességének és ezzel az állam önfenntartásának alapját megvető szükségesség, mely nélkül az ország talpraállása el sem képzelhető.

Kimutalás.*

Intézet	Iskolák száma	Testnevelési tanárook képzettsége			Tornaterem		Felszerelés			Udvar		Jatszótér		A tanítás eredménye		Jegyzet	
		OKL. kezdő tanár	Metlik szakkos tanár	Iskolai vezető tanár	van	nincs	jó	normális	hiányos	v n	nincs	van	nincs	Megfelelő	Meg nem felelő		
I. Középsiskolák	1. Állami ...	54	53	1	47	7	14	29	11	51	3	24	30	53	1	1,4 írtamint iskolától nem volt beszeresve hely.	
	2. Nem állami	89	82	9	75	14	17	40	32	84	5	36	53	84	5		
II. Polgári iskolák	1. Állami ...	204	25	146	110	104	100	30	30	44	195	9	78	126	106	98	* A szakfelügyelet hiány miatt a tanítás eredménye nem állapítható meg.
	2. Nem állami	159	15	80	127	75	84	41	31	37	156	3	41	118	*	*	
III. Kereskedelmi iskolák	1. Állami ...	11	5	2	4	5	6	3	5	9	2	2	9	*	*	* A szakfelügyelet hiány miatt a tanítás eredménye nem állapítható meg.	
	2. Nem állami	27	26	4	9	16	11	—	8	8	21	6	4	23	*		*
IV. Tanító (nő) képzők**	1. Állami ...	13	2	11	2	9	4	1	4	8	11	2	6	7	7	** Budapest székesfőváros iskoláira kimutalásunk nem terjed ki.	
	2. Nem állami	33	12	15	10	28	5	5	14	14	31	2	16	17	6		
		52***															

* Budapest székesfőváros iskoláira kimutalásunk nem terjed ki.
 ** Ovónképzőkkel együtt. *** A 46 képzőben összesen 52 tanár tanít testnevelést.

A Testnevelési Főiskolai telep berendezésének tervei és munkálatai.

A Testnevelési Főiskola, amelyet az 1921. évi LIII. t.-c. 4. §-a alapján kibocsátott 77.000/1925. számú VKM rendelet szervezett meg, egészen az 1927/8. tanév végéig a m. kir. Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolával közös hajlékot, a Győri-úti — hagyományokban gazdag — komplexumot használta. Gróf Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter híven ahhoz a programjához, hogy a vidéken kell nagy kultúrgócponokat teremteni, a Polgári Iskolai Tanárképzőt 1928/9. tanév elején Szegedre helyezte át és ugyanakkor annak régi otthonát egész terjedelmében a Testnevelési Főiskola rendelkezésére adta át. Minthogy személyesen több ízben is megsejmlélte a területet, arra a meggyőződésre jutott, hogy a meglévő épületek — kellő megújítás és szakszerű átalakítás után — mindenképp megfelelőek lesznek a Testnevelési Főiskola céljaira, de maga a terület nem lesz képes helyet adni mindazoknak a berendezéseknek, amelyeket a testnevelő tanárok modern képzése követel és amire a külföld néhány hasonló célú intézete mutat követendő példát. Ezért a miniszter felhasználta ott az alkalmat, hogy a Győri-útról az Alkotás-utcára áthúzódo főiskolai teleppel szomszédos, egy magyar hold területű, az Alkotás-utca és Fery Oszkár-utca sarkán fekvő telek eladóvá vált» azt megvásárolta, a régi telekhez csatolta, úgyhogy most már egy 5000 négy-szögöl területű telek áll rendelkezésre.

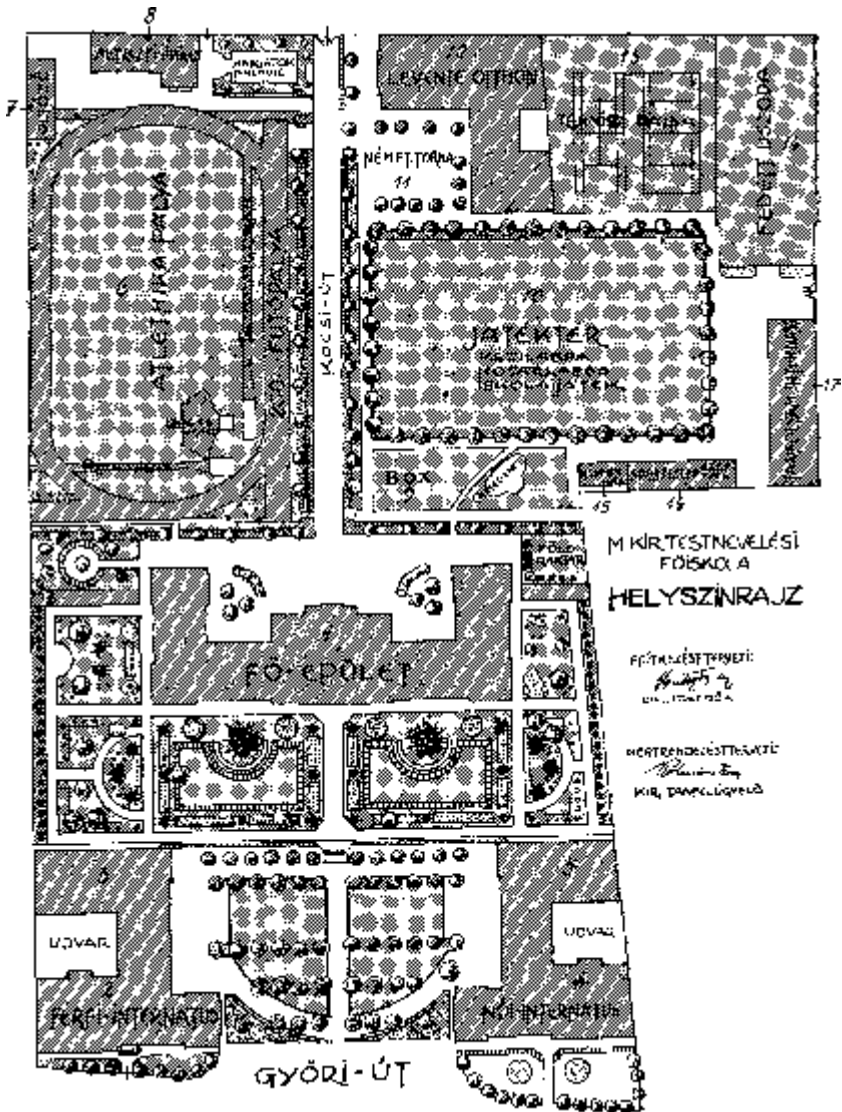
Természetesen ezt a két összezsátolt telket megfelelően be kell rendezni és azért ennek a munkálatnak az irányítására a miniszter Karafiáth Jenő elnöklote alatt egy bizottságot állított fel, amely a berendezési és átalakítási munkálatokat irányítsa és a végrehajtást ellenőrizze.

A telepen a csatolt területrajzon látható nyolc régi épület van:

1. a főépület,
2. a férfi hallgatók internátusa és tornacsarnoka
3. a női « « «
4. az athlétikai pálya öltözője,
5. az altiszti épület,
6. a leventeotthon,
7. a játéktér szertára,
8. a főiskolán tartandó különböző tanfolyamok hallgatóinak iherhátusa.

Feltétlenül szükséges mielőbb építeni egy iskolai típusú fedett uszodát, hogy a hallgatók a gyakorlati úszásoktatásban a helyszínén részesülhessenek időveszteség nélkül, és az amúgy is szűkös fővárosi uszodaviszonyok mellett ne foglalják le a nyilvános uszodai helyeket a heti több órát igénybevevő oktatással. Az uszoda a középiskolák és leventék rendelkezésére is állana.

ALKOTA5-C/TCIA

A gyakorlati testnevelés és sport oktatására a meglévő tornacsarnokokon és a tervezett fedett uszodán kívül feltétlenül szükség van még öt pályára is, úgymint:

1. athlétikai pálya,
2. német tornatér,
3. játszótér,
4. szabad box- és vívótér,
5. tennispályák,

A terület szabad részeinek tetszetős kertészeti kiképzés volna adandó.

Az épületek felhasználása a terv szerint a következő lesz:

A főépület fog az elméleti tanítás céljaira szolgálni és tervben van, hogy annak alagsorában egy céllövő helyiség lesz.

A földszinten az igazgatói és adminisztrációs iroda, a tanári szoba foglalnak majd helyet és ott lesznek a benntlakók étkező helyiségei, továbbá a női hallgatók részére a központi 3 öltöző és ruhatár, valamint egy fürdőhelyiség zuhanyokkal és mosdókkal.

Az első emelet közepén a nagy aula lesz; egyik oldalán pedig a férfi hallgatók öltöző-, fürdő- és mosdóhelyiségei lesznek, továbbá oda van tervezve a sötét kamara, a diapositiv- és filmszoba a nagy vetítőteremmel, míg az emelet másik oldalát a sportorvosi létesítmények foglalják el, minők a váró, rendelő, Röntgen, Quarzkezelők és az egészségügyi előadások céljaira szolgáló tanterem. Itt nyernének majd elhelyezést a könyvtár, az olvasó és szemináriumi szobák, valamint a társalgóhelyiségek is.

A második emeleten 2 nagyobb és 2 kisebb előadóterem, a sportélettani, lélektani és testméréstani laboratóriumok lesznek és oda kerülnek a tánc-, box-, vívó- és birkozótermek is. Ugyanitt kell fenntartani egy helyiséget, amely az Országos Testnevelési Tanács határozata szerint ideiglenesen a Főiskola őrizetére bízott és később az alapítandó önálló Magyar Sportmúzeumba kerülő, már meglévő és fokozatosan beszerzendő tárgyak tárolására szolgáljon.

A férfi internátusban szükség van 40 helyre, ami ott tényleg rendelkezésre is áll és a tornacsarnok nagyobbitása is tervben van, mosdó-, öltözőhelyiségek és előadó tanári szoba is jut ebbe az épületrészbe.

Ugyanennek a férfi internátusi épületnek az alagsora igen alkalmas arra, hogy ott idővel evezős tanmedencét rendezzünk be.

A női internátus helyiségének a berendezése (körülbelül 30 férőhelyre) hasonló lesz a tervek szerint a férfi internátuséhoz, azzal az eltéréssel, hogy az alagsor helyiségei a Főiskola mosodájának a céljaira lesznek berendezhetők.

Ez az ismertetés tulajdonképpen csak a legszűkebb értelemben vett teendők programját adja meg, mert még számos olyan terv volt a bizottság előtt, amelyeknek a megvalósítása hozzátartozik ahhoz, hogy egy minden irányban megfelelően megszervezett Testnevelési Főiskola a feladatait tökéletesen teljesíthesse.

Sajnos azonban, a rendelkezésre álló anyagi eszközök még arra sem elegendők, hogy ezt a legszükségesebbet elvégezhessük. Kétségtelen, hogy a miniszter úr a legnagyobb megértéssel bocsátja rendelkezésre az anyagi eszközöket, de a legnagyobb baj az, hogy abból igen sokat arra kell fordítani, hogy a régi épületeket, amelyek közel negyven év óta ápolatlanok, de amelyek jó konstrukciójukért azt megérdemlik, megvédjük a további leromlástól.

Tekintettel azonban arra a nagy megértésre, amellyel a miniszter úr a Főiskola hivatása iránt viseltetik, minden remény megvan arra, hogy a most elvégzendő legszükségesebb munkálatokon felül rövid időn belül kialakuljon a Főiskola telepének teljessége, amely akkor a testnevelő tanárképzésen kívül valamennyi sportág és a leventeintézmény vezetésére hivatottak, tudásának a gyarapítására szolgáló tanfolyamoknak is otthont fog nyújtani.

A miniszter úr mindenre kiterjedő figyelmét bizonyítja az is, hogy a művészet, a nemzeti hagyományok és a testnevelés-sport összefüggésének dokumentálására és a telep díszítésére Pásztor János kitűnő szobrásznál megrendelt két szobrot, amelyek egyike Toldit, másika Kinizsit fogja ábrázolni és a Győri-útról bevezető főút jobb- és baloldalára kerülnek.

Akiknek módjuk volt más országokban létesített Testnevelési Főiskolákat meglátogatni, meg fogják állapíthatni, hogy azok közül egyik-másik talán nagyobb méretű és nagyobb anyagi áldozatokkal létesült, de a magyar királyi Testnevelési Főiskola Klebelsberg Kunó gróf kultúrprogrammjának egyik ékessége lesz és a magyar viszonyoknak és igényeknek meg fog felelni, sőt nemzetközi szempontból is értékes bizonyítéka lesz a magyar testnevelés fejlettségének.